

**UNIVERZA V LJUBLJANI  
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

**Herbert Lešnik**

**Mentor: doc. dr. Damijan Guštin**

**FORMIRANJE IN DELOVANJE 710. UČNEGA CENTRA  
PEKRE (1990-1991)**

**Diplomsko delo**

**Ljubljana, 2003**

# KAZALO

|   |           |
|---|-----------|
| <b>1. UVOD</b>  | <b>1</b>  |
| 1.1. Predmet in namen naloge  | 2         |
| 1.2. Hipoteze   | 3         |
| 1.3. Pristop in uporabljene metode  | 3         |
| 1.4. Struktura naloge   | 4         |
| 1.5. Temeljni pojmi   | 5         |
| 1.5.1. Vojaška obveznost  | 5         |
| 1.5.2. Oborožene sile   | 5         |
| 1.5.3. Popolnjevanje oboroženih sil   | 6         |
| 1.5.4. Nacionalna varnost   | 6         |
| 1.5.5. Civilna obramba  | 7         |
| 1.5.6. Varnostno samoorganiziranje civilne družbe   | 7         |
| 1.5.7. Gibanje »SAMO«   | 7         |
| 1.5.8. Dezerterstvo   | 7         |
| UPORABLJENE KRATICE   | 8         |
| <br>  |           |
| <b>2. PREGLED POLITIČNIH RAZMER V JUGOSLAVIJI KONEC<br/>OSEMDESETIH LET 20. STOLETJA</b>    | <b>10</b> |
| 2.1. Razpadanje avnojske Jugoslavije  | 10        |
| 2.2. Obdobje prebujanja slovenske pomladi   | 12        |
| 2.3. Uresničevanje ideje o slovenski vojski   | 14        |
| <br>  |           |
| <b>3. PROJEKT USPOSABLJANJA VOJAŠKIH OBVEZNIKOV</b>   | <b>17</b> |
| 3.1. Temeljna izhodišča usposabljanja vojaških obveznikov                                   | 17        |
| 3.2. Vzroki za izvedbo projekta poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov<br>v Sloveniji | 19        |
| 3.3. Pogoji za izvedbo usposabljanja vojaških obveznikov                                    | 20        |
| 3.4. Organizacija usposabljanja   | 21        |
| 3.5. Kadri za usposabljanje   | 22        |
| 3.6. Materialna in zdravstvena oskrba poskusnega usposabljanja<br>vojaških obveznikov       | 23        |
| 3.7. Zagotovitev nastanitve   | 24        |
| 3.8. Zagotovitev obleke in ostale intendantske opreme                                       | 25        |
| 3.9. Zagotovitev orožja in opreme   | 25        |
| 3.10. Zagotovitev učil, učnih pripomočkov in literature                                     | 26        |
| 3.11. Zagotovitev skupne vojaške opreme in sredstev   | 27        |
| 3.12. Zagotovitev ustrezne zdravstvene oskrbe   | 28        |

|   |           |
|---|-----------|
| <b>4. NEPOSREDNE PRIPRAVE ZA USPOSABLJANJE VOJAŠKIH OBVEZNIKOV</b>              | <b>29</b> |
| 4.1. Načrt usposabljanja vojaških obveznikov                                    | 29        |
| 4.2. Cilj usposabljanja vojaških obveznikov                                     | 29        |
| 4.3. Usposabljanje poveljniškega kadra  | 30        |
| <b>5. DELOVANJE 710. UČNEGA CENTRA V PEKRAH</b>                                 | <b>33</b> |
| 5.1. Začetek dela v 710. učnem centru   | 33        |
| 5.2. Prihod vojaških obveznikov   | 35        |
| 5.3. Začetek usposabljanja v 710. učnem centru                                  | 37        |
| <b>6. PEKRSKI DOGODKI</b>   | <b>39</b> |
| 6.1. Prijetje izvidnikov  | 39        |
| 6.2. Obkolitev 710. učnega centra   | 41        |
| 6.3. Organizacija obrambe v 710. učnem centru                                   | 42        |
| 6.4. Pogajanja in zavrnitev zahtev JLA  | 44        |
| 6.5. Umik JLA   | 51        |
| 6.6. Ugrabitev podpolkovnika Miloševiča in prva žrtev slovenskega osamosvajanja | 51        |
| <b>7. 710. UČNI CENTER V VOJNI</b>  | <b>56</b> |
| 7.1. Prisega  | 56        |
| 7.2. Svečanost  | 57        |
| 7.3. Pobeg vojaka   | 58        |
| 7.4. Premik na varnejšo lokacijo  | 59        |
| 7.5. Napad letal  | 62        |
| 7.6. Topovsko obstreljevanje  | 63        |
| 7.7. Bojna naloga   | 63        |
| <b>8. DELOVANJE 710. UČNEGA CENTRA PO VOJNI</b>                                 | <b>65</b> |
| 8.1. Zaključek I. faze  | 65        |
| 8.2. Usposabljanje vojaških obveznikov v II. Fazi                               | 66        |
| 8.2.1. Reorganizacija učnega centra   | 66        |
| 8.2.2. Pridobivanje vojaško strokovnega znanja                                  | 67        |
| 8.3. Pregled realizacije II. faze usposabljanja                                 | 71        |
| 8.4. Zaključek služenja vojaškega roka  | 72        |
| 8.5. Ukinitev 710. učnega centra  | 73        |
| <b>9. ZAKLJUČEK IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ</b>                                     | <b>74</b> |
| <b>VIRI</b>   | <b>77</b> |
| <b>SEZNAM PRILOG</b>  | <b>81</b> |

## 1. UVOD

Razmišljanje o tem, da bi podrobneje proučil potek priprav za izvajanje poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov v Sloveniji, delovanje 710. učnega centra (UC) v Pekrah in ozadje »pekrskih dogodkov«, ki so tesno povezani s tem UC, me spremlja že dalj časa. Razlogov za to je več, najbrž pa je eden bistvenih ta, da sem bil sam neposredno vključen v proces nastajanja 710. UC in sem dogajanja doživljal na lastni koži. Pridobljene izkušnje, ki si jih delim z večino »enkarjev« (vzdevek za pripadnike 1. poskusnega vojaškega usposabljanja v 710. UC Pekre pri Mariboru in 510. UC Ig pri Ljubljani), so takšne, da me bodo spremljale vso življenje. Po več kot desetih letih od nastanka UC so nekatere dileme razrešene, nekaj pa jih je še vedno ostalo zavutih v tenčico skrivnosti in bo moralo za odgovore preteči še več časa.

Proces razpadanja takratne skupne države, osamosvajanje Slovenije in vojaška ogroženost, so neizbežno pogojevali vzpostavljanje lastnega sistema vojaškega usposabljanja v Sloveniji. JLA je na vse mogoče načine poskušala preprečiti nastajanje nove vojaške sile na območju, kjer je imela dolga leta vso oblast kot državna oborožena sila.

»Pekrski dogodki« maja 1991 so bili resno opozorilo političnega in vojaškega vodstva SFRJ, da slovenske osamosvojitve ne bodo le opazovali, ampak bodo interese federalne države branili z vsemi sredstvi.

V diplomskem delu želim predstaviti obdobje in razmere v R Sloveniji od takrat ko so nastajale odločitve in pogoji za začetek usposabljanja slovenskih nabornikov v »vojašnicah« slovenske Teritorialne obrambe, težave, s katerimi so se srečevali izvajalci usposabljanja nabornikov, do dogodkov 23. maja 1991 v 710. UC, dogajanja v 710. UC med osamosvojitveno vojno, ter ob zaključku še nekaj o izkušnjah, ki so bile pridobljene med poskusnim usposabljanjem prve generacije slovenskih nabornikov.

## **1.1. Predmet in namen naloge**

Proces razdruževanja od SFRJ je za Slovenijo pomenil projekt, za katerega ni mogel nihče zagotoviti, da bo zaključen po mirni poti. Nasprotno, bolj kot se je približeval dan uradne razglasitve samostojnosti, resnejše so bile grožnje, da bo zvezna država intervenirala z vojaško silo.

Republiški sekretariat za ljudsko obrambo in pristojni organi Republike Slovenije so si od julija 1990 prizadevali, da bi dosegli služenje vojaškega roka nabornikov iz Slovenije v enotah JLA na ozemlju matične republike. Kljub mnogim razgovorom na različnih ravneh in kljub ustreznim pobudam slovenskih delegatov v Skupščini SFRJ predlogi niso bili sprejeti. Pristali so samo na povečanje deleža nabornikov, ki lahko služijo vojaški rok v matični republiki, s 15 na 20 odstotkov. Upoštevali niso niti tako preprostega predloga, kot je bila ponovna ustanovitev šole za rezervne oficirje v Ljubljani, ki je tam že bila in so jo pred leti ukinili. Zaradi navedenih razlogov je skupščina Republike Slovenije z ustavnim amandmajem, ustavnimi zakoni in sistemskim zakonom o vojaški dolžnosti sama uredila vojaško dolžnost. Po uporabi vojakov – nabornikov v JLA za ukrepanje na območjih mednacionalnih spopadov je Skupščina Republike Slovenije sprejela sklep o moratoriju na služenje vojaškega roka v JLA. Zveznega zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaški dolžnosti Skupščina Republike Slovenije ni ratificirala, zato v Sloveniji v skladu z amandmajem k Ustavi Republike Slovenije ni veljal in se ni smel uporabljati.

Namen naloge je predstaviti delovanje enega od dveh učnih centrov (UC) za vojaško usposabljanje vojaških obveznikov v mesecih tik pred osamosvojitveno vojno v Sloveniji in razmere, v katerih je nastajal 710. UC v Pekrah pri Mariboru, vojaške grožnje in izzivanja, dogodke 23. maja 1991 v Pekrah in Mariboru ter delovanje 710. UC med vojno.

V nalogi bom opisal tudi rezultate in realizacijo načrta poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov v 710. UC, ki je bilo kljub težkim razmeram uspešno zaključeno.

## 1.2. Hipoteze

- Z izborom kvalitetnih kadrov za izvajanje poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov v 710. UC je vodstvo TO pričakovalo dobre rezultate dela.
- Izkušnje poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov v 710. UC so bile dobra podlaga za kasnejši razvoj vojašničnega tipa usposabljanja.
- Izkušnje »pekrskih dogodkov« so bile prvi preizkus funkcioniranja obrambno varnostnega sistema R Slovenije pred osamosvojitveno vojno.

## 1.3. Pristop in uporabljene metode

V nalogi so uporabljeni trije pristopi, ki vodijo k izpolnitvi ciljev in verifikaciji hipotez:

- teoretični, to je pregled obstoječe literature in preučevanje pisnih virov z relevantnega področja,
- empirični, to je uporaba izsledkov anket, opazovanj in pogovorov,
- praktični, to je sodelovanje pri nastajanju UC in njegovem delovanju v najbolj kritičnem obdobju.

Teoretični pristop je viden pri opredeljevanju temeljnih pojmov in analizi nastajanja prvih UC za usposabljanje slovenskih nabornikov v Republiki Sloveniji.

Pri analizi dogajanja v UC med njegovo obkolutitvijo in v vojni pa je pristop delno teoretičen, v večini pa empiričen.

Pristopi se izražajo v uporabljenih metodah:

Teoretični pristop podpira analiza vsebin relevantnih virov, uporabljena pri študiju virov za celotno diplomsko delo.

Metode empiričnega raziskovanja so:

- deskriptivna (opisovanje lastnih zaznav),
- pri opazovanju (izsledki neposrednega opazovanja pripadnikov 710. UC med »pekrskimi dogodki« in kasneje),

- pri pogovoru (pogovori s številnimi pripadniki UC, pripadniki TO in milice ter drugimi udeleženci vojne za Slovenijo).

#### **1.4. Struktura naloge**

Diplomsko delo je sestavljeno iz uvoda, treh poglavij in sklepnega dela.

V prvem poglavju opredeljujem predmet in namen analize dogodkov, predstavim hipoteze, uporabljene metode ter razložim temeljne pojme, ki jih uporabljam.

V drugem poglavju predstavljam obdobje in dogajanja, ki so pripeljala do nastanka učnih centrov TO in razvoja oboroženih sil R Slovenije, opišem probleme, s katerimi so se srečevali izvajalci usposabljanja, nasprotovanja takratnega vodstva SFRJ in JLA ter osamosvojitvenim težnjam R Slovenije predvsem na obrambnem področju.

V tretjem poglavju opišem povod za »pekrske dogodke«, dogajanje 23. in 24. maja 1991 v Pekrah in v Mariboru, v nadaljevanju pa izkušnje in delovanje 710. UC med vojno in po njej do konca služenja poskusne generacije.

Z analizo razpoložljive literature in empirično analizo poskušam dokazati, da je bil projekt poskusnega usposabljanja nabornikov izven JLA v organizaciji republiških organov dobro pripravljen in da je bilo mogoče na podlagi izkušenj poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov izdelati kvaliteten program usposabljanja rednih generacij obveznikov na služenju vojaškega roka.

V sklepnem delu diplomskega dela verificiram hipoteze ter povzamem ugotovitve iz opravljene naloge.

## 1.5. Temeljni pojmi

### 1.5.1. Vojaška obveznost

Vojaška obveznost je z zakonom urejena dolžnost državljanov, da določen čas izvajajo obveznosti v oboroženih silah (OS), t.j. izvajajo vojaško službo in so v primeru mobilizacije, vojaških vaj ali kakšne druge potrebe na razpolago za vključitev v oborožene sile. Vojaška obveznost je sestavljena iz naborne obveznosti, iz obveznosti služenja vojaškega roka in obveznosti služenja v rezervni sestavi oboroženih sil.

Vojaška obveznost je eden od načinov popolnjevanja oboroženih sil z vojaki v miru in v vojni in je pomemben dejavnik, ki vpliva na bojno pripravljenost. Njene značilnosti in čas trajanja pogojujejo družbeno politična ureditev države, njene ekonomske možnosti, uporabljeni sistem vojaške organiziranosti, tradicija, sistem popolnjevanja, geografski, demografski in drugi dejavniki. Praviloma je splošna in obvezujoča za vse državljane moškega spola. (*Vojna enciklopedija, zv.10, 1974; 563*)

### 1.5.2. Oborožene sile

Oborožene sile so specializirana oborožena organizacija države, ki je pripravljena in organizirana za vodenje oboroženega boja. Do sredine 19. stol. so oborožene sile ponavadi poimenovali s terminom armada. Kot pomembni del državne organizacije so oborožene sile glavni inštrument za varovanje neodvisnosti in teritorialne celovitosti države, obstoječega političnega in ekonomskega sistema oz. za izvajanje državne politike v vojni. V večini držav so oborožene sile sestavljene iz operativnega dela in teritorialnih sil. Ponavadi so oborožene sile razdeljene na tri zvrsti: kopensko vojsko, vojaško mornarico in vojaško letalstvo. Za razliko od vojaške terminologije je pojem oborožene sile v mednarodnem vojnem pravu nekoliko širši. Po mednarodnem vojnem pravu oborožene sile zajemajo tako kopenske, mornariške in letalske vojaške sile, kot tudi vse ostale oborožene formacije – policijske enote, enote teritorialne obrambe, enote tovarniške zaščite, nacionalne straže, nacionalne garde in razne prostovoljne oborožene formacije, ki imajo v skladu z notranjimi predpisi države zunanje oznake, ne glede na njihovo velikost in specialnost. (*Vojna enciklopedija, zv.6, 1974; 448-449*)



### 1.5.3. Popolnjevanje oboroženih sil

Popolnjevanje oboroženih sil (OS) zajema kriterije, ukrepe in postopke, ki OS omogoča planiran kontigent moštva, materialnih sredstev in živine v miru in vojni. Popolnjevanje se načrtuje v miru za primer vojne na osnovi vojnega načrta, števila, organizacije, formacije in lokacije enot in ustanov, njihovih nalog, na osnovi normativov za materialna sredstva in popolnitev enot in ustanov mirnodobne armade. S popolnitvijo se v vojni nadomeščajo izgube enot in ustanov z ljudstvom in opremo, s tem se obdrži njihovo številčno stanje in tudi bojna pripravljenost.

Popolnjevanje OS ločimo glede na čas, prostor in vire.

Glede na čas ločimo dve vrsti popolnjevanja OS: popolnjevanje v miru in popolnjevanje v vojni.

Glede na prostor ločimo tri vrste popolnjevanja OS: teritorialno (s področja, kjer se enota ali ustanova nahaja), eksteritorialno (z drugih področij), mešano (kjer je kombinacija enega in drugega).

Glede na vire ločimo dve vrsti popolnjevanja OS: z lastnimi viri, s tujimi viri, če uporabljamo npr. najemnike, vire zaveznikov, vire z okupiranih območij, zaplenjene vire, itd. (*Vojna enciklopedija, zv.7, 1974; 172*)

### 1.5.4. Nacionalna varnost

Nacionalna varnost je najsplošneje opredeljena kot varnost državnega naroda. Njena vsebina zajema: varnost ozemlja (vključno zračni prostor in ozemeljske vode), zaščito življenja ljudi in njihove lastnine, ohranitev in vzdrževanje nacionalne suverenosti ter uresničevanje temeljnih funkcij družbe (socialno ekonomsko, družbenopolitično, kulturno, ekološko, gospodarsko idr.).

Pri tem je potrebno poudariti, da so procesi internacionalizacije in globalizacije, ki so v današnjem času že presegli nekatera izhodišča, ki so značilna za klasično zasnovo suverenosti nacionalne države. Ta namreč vključuje skoraj popolni nadzor nacionalne države nad njenim ozemljem, ljudmi in naravnimi viri znotraj državnih meja. Današnja stopnja družbenega razvoja pa je povzročila, da nacionalna država izgublja svojo monopolno vlogo na tem področju kot tudi svojo izključno ozemeljsko zasnovanost. (*Grizold, 1992; 65*)

#### 1.5.5. Civilna obramba

Civilna obramba pomeni tisti del obrambno - zaščitne dejavnosti družbe, katere prednostni namen je z nevojaškimi in nenasilnimi sredstvi zavarovati ljudi, družbene in osebne vrednote, gmotne in kulturne dobrine ter zagotoviti nepretrganost političnega, gospodarskega in kulturnega življenja v posamezniku in skupnosti neprijaznih razmerah – ob naravnih in drugih nesrečah, v izrednih razmerah in vojni.

Civilna obramba je sestavljena iz: civilne zaščite, obrambnih priprav gospodarstva, obrambnih priprav družbenih dejavnosti, obrambnih priprav političnih institucij, psihološke obrambe in neoboroženih oblik upiranja agresiji. (*Grizold, 1992; 130*)

#### 1.5.6. Varnostno samoorganiziranje civilne družbe

Poleg institucionalnega zagotavljanja varnosti na splošni, t.j. državni ravni, obstajajo v sodobnih družbah tudi možnosti za zagotavljanje varnosti na individualni in skupni ravni. Pri tem gre tako za spontano samozaščitno delovanje posameznikov kot tudi za različne oblike in stopnje varnostnega samoorganiziranja družbenih skupin (interesne, lokalne skupnosti). Varnostno delovanje civilne družbe pa je še vedno močno povezano z varnostnim ustrojem vsake konkretne družbe. (*Grizold, 1992; 70*)

#### 1.5.7. Gibanje »SAMO«

Gibanje »SAMO« je bilo ustanovljeno leta 1989 v Mariboru, pred volitvami leta 1990 se je oblikovalo kot stranka. Slovenska garda kot bojni del gibanja »SAMO« je bila ustanovljena marca 1991 v Domu JLA v Mariboru. Delala je po navodilih pripadnika varnostne službe RSLO Ivana Borštnerja, denarno pa ji je pomagal Zmago Jelinčič. (*Švajncer, 1993; 14*)

#### 1.5.8. Dezerterstvo

Je samovoljno neizpolnjevanje oziroma prekinitve dolžnosti služenja v vojski z namenom, da se vojaški službi izogne trajno ali za dalj časa. Imenuje se tudi pobeg. (*Vojna enciklopedija, zv.2, 1974*)

## UPORABLJENE KRATICE

SFRJ – Socialistična federativna republika Jugoslavija

JLA – Jugoslovanska ljudska armada

OS – oborožene sile

KOS JLA – Proti obveščevalna služba JLA

SDV- Služba državne varnosti

VIS - Varnostno informativna služba

RŠTO - Republiški štab za teritorialno obrambo

PŠTO - Pokrajinski štab za teritorialno obrambo

OŠTO - Občinski štab za teritorialno obrambo

RSLO – Republiški sekretariat za ljudsko obrambo

RSNZ – Republiški sekretariat za notranje zadeve

MSNZ – Manevarska struktura narodne zaščite

MES – minsko eksplozivna sredstva

RKB zaščita – radiološko biološko kemična zaščita

PAP – polavtomatska puška

AP – avtomatska puška

PM – puškomitraljez

RNM – ročni netrzajni minomet

KODŠK – kutija otrovna dimna školska (imitacija bojnih strupov)

MALJUTKA – protioklepno orožje z vodenimi izstrelki

FAGOT - protioklepno orožje z vodenimi izstrelki

PDD – protidiverzantska dejavnost

PEM - posebna enota milice

SEM – specialna enota milice

DPO – družbeno politične organizacije

CK ZKJ – Centralni komite zveze komunistov Jugoslavije

CK ZKS – Centralni komite zveze komunistov Slovenije

ZSMS – Zveza socialistične mladine Slovenije

SZDL - Socialistična zveza delovnega ljudstva

DEMOS – Demokratična opozicija Slovenije

BRDM-2 - je lahko oklepno vozilo, ki ga je JLA uporabljala v več variantah: kot poveljniško vozilo, izvidniško vozilo, vozilo s protiletalskimi raketami »STRELA - 1M« in protiklepnimi raketami »MALJUTKA«. Vozilo ima posadko 4 oseb, težko je okoli 7 t, je amfibijsko, doseže hitrost do 100 km/h, ima oklep od 3-7mm in sistem za nočno opazovanje. V osnovni izvedbi je oboroženo z dvema sovprežnima strojnicama kal. 14,5 mm in 7,62 mm.

BOV (bojno oklepno vozilo) - je lahko oklepno vozilo, ki ga uporabljajo za prevoz motorizirane pehote, za protiklepni boj z nameščenimi protiklepnimi raketami »MALJUTKA« ali za protizračno obrambo s tricevnim protiletalskim topom kal. 20 mm. Vozilo ima dvočlansko posadko, lahko pa se vanj vkrcata še 8 oseb. Doseže hitrost 95 km/h, je težko 5,7 t, ima oklep debeline največ 8mm. V osnovni izvedbi je oboroženo s strojnico 7,62 mm in šestimi metalci dimnih bomb.

PINZGAUER 710 M - je lahko poltovorno terensko vozilo, ki ga je proizvajalo podjetje Steyr Puch iz Avstrije. Zaradi velike uporabnosti je našlo prostor v različnih armadah srednje in južne Evrope. Uporablja se za prevoz ljudi in tovora v različnih klimatskih in terenskih pogojih, kot prevozno sredstvo enot za zveze, kot sanitetno vozilo in kot poveljniško vozilo. Skupna teža vozila je 3050 kg, uporabna nosilnost pa 1000 kg, dolžina vozila je 4175 mm, širina pa 1760 mm.

## **2. PREGLED POLITIČNIH RAZMER V JUGOSLAVIJI KONEC OSEMDESETIH LET 20. STOLETJA**

### **2.1. Razpadanje avnojske Jugoslavije**

Potem, ko je bila Federativna ljudska republika Jugoslavija (FLRJ) preimenovana v Socialistično federativno republiko Jugoslavijo (SFRJ), je socialistična Jugoslavija v začetku sedemdesetih let, doživela prvo resno krizo.

Republiške elite v Sloveniji, Hrvaški in tudi v Srbiji so postavile zahteve po bolj samostojnem položaju republik s spremenjenim delovanjem gospodarstva, pospešenim razvojem bančništva in storitvenih dejavnosti. Temu so nasprotovali zagovorniki centralistične notranje politike, ki so pričeli kopičiti oblast v svojih rokah, med njimi pa so bili najbolj vidni visoki armadni oficirji. Jugoslovanska ljudska armada (JLA) je imela zaradi avtonomnosti pri svojem delovanju, veliko moč v jugoslovanskem političnem življenju, večjo kot v drugih evropskih socialističnih državah in ji je režim zato pripisoval odločilni pomen pri ohranjanju dosežkov revolucije. S takšnimi pričakovanji so oblasti ponovno začele krepiti Službo državne varnosti (SDV), ki je delovala po tradicijah OZNE in UDBE (iskali so notranjega sovražnika). Ti akterji (politiki, SDV in vojaški vrh) so v sedemdesetih letih ustvarili pritisk in zahtevali od Tita, naj zruši liberalne voditelje v posameznih republikah (Stane Kavčič). Z odstranitvijo najbolj liberalnih politikov iz vodstvenih pozicij je državno vodstvo preprečilo uresničitev njihovih hotenj, da bi republike dobile večjo samostojnost pri odločanju in razpolaganju z rezultati dela. Po spremembi ustave leta 1974 so centralistični politiki, armadni vrh in srbska inteligenca imeli jugoslovansko ureditev za slovenski konstrukt, ki naj bi jih vodil k uresničevanju samostojne slovenske države, zato so se kmalu po njenem sprejetju pojavile težnje po ponovni spremembi ustave.

Vendar vse to ni dalo pravih rezultatov. Gospodarske težave so naraščale, med republikami so nastajale vse večje razlike, zato so bile nezadovoljne z delovanjem federacije in so se, iščoč vzroke, medsebojno obtoževale. V gospodarstvu so pričeli najemati visoke kredite in Jugoslavija je postajala vse bolj zadolžena. Slovenija je bila kljub temu še v prednosti pred ostalimi republikami zaradi večje razvitosti in zaradi ustvarjenega večjega družbenega produkta. Toda tudi v Sloveniji se je večala brezposelnost, kmetijstvo je bilo slabo organizirano in je proizvajalo predrage izdelke, tako da niso bili konkurenčni na evropskem trgu.

Po smrti ideologov revolucije in socialistične izgradnje (Tito, Kardelj, Bakarić), ki so s partijsko politiko obvladovali položaj v Jugoslaviji, so se razmere znatno poslabšale. Politične razlike so se kazale kot nacionalni konflikti. Najprej so se mednacionalni konflikti pokazali na Kosovem, med Srbi in Albanci. Centralistične sile, za katerimi je stala Srbija, pa tudi Črna gora, Bosna in Hercegovina in Makedonija, so predlagale pospeševanje kulturne integracije utemeljene s parolo bratstva in enotnosti ter socialistične solidarnosti delavskega razreda. Predlagale so večjo poenotenost šolstva v vsej državi ter skupna šolska jedra s čim več srbohrvaškega jezika. Te sile so predlagale tudi spremembo ustave iz leta 1974 s tendenco omejitve suverenih pravic narodov in republik, zlasti pa pravic dveh avtonomnih pokrajin republike Srbije. V srbskih medijih je bil objavljen memorandum Srbske akademije znanosti in umetnosti, ki so ga sestavili pristaši srbskega nacionalizma. Velikosrbskim težnjam so se v Sloveniji prvi uprli slovenski slavisti in Društvo slovenskih pisateljev. Tej problematiki so posvetili 57. številko Nove revije, ki je izšla pod naslovom »Prispevki za slovenski narodni program«. (*Prunk, 1992; 410*)

V tej reviji so prvič javno spregovorili o potrebi samostojne slovenske države, ki bo organizirana po demokratičnih in ne po ideoloških principih. Zveza komunistov Slovenije (ZKS) in drugi politični subjekti se niso popolnoma strinjali z njihovimi zahtevami, njihova stališča pa niso bila popolnoma odklonilna. (*Prunk, 1992; 414*)

Zaradi tega so iz drugih delov države prihajale kritike, da podpirajo stališča ZSMS in intelektualcev, ki so bili združeni v Društvu slovenskih pisateljev.

Ob razpravah o položaju slovenskega naroda v skupni državi in ob krepitvi centralizma v federaciji je rasla vloga JLA. Postavili so se za edinega varuha državne integritete in vladajočega sistema in s tem odkrito posegli v dogajanja.

Vojaški svet je 25. marca 1988 ocenil, da v Sloveniji poteka protirevolucija, pri kateri naj bi po njihovem sodelovali tudi legalno izvoljeni predstavniki političnega vodstva Republike Slovenije. V revijah Mladina, Katedra, Teleksu in Novi reviji je bilo vse več kritik na delovanje JLA, zato je bilo nekaj števil pred izdajo zaplenjenih. Nekatere so lahko izšle šele po strogi cenzuri, usmerjani iz vrst službe državne varnosti (SDV).

Avtorji člankov (Franci Zavrl, Ali Žerdin, Janez Janša, Marija Vilfan) so pisali o višini zveznega obrambnega proračuna, politiki osebnih dohodkov v JLA, politiki proizvodnje in nabave orožja, izvozu orožja, predvsem na Bližnji Vzhod in Etiopijo, vprašanju nacionalnega sestava oficirskega zbora, vprašanju nacionalno-homogenih enot v JLA, ravnanju z oporečniki, uporabi nesrbohrvaških jezikov narodov Jugoslavije v JLA, delovanju varnostne službe JLA,

pristojnosti vojaških pravosodnih organov in varnostnih organov nad civilisti, uporabi vojaških obveznikov za zidavo vil visokim generalom, več primerih samomorov slovenskih fantov v JLA, ustrezni ustavni vlogi JLA, političnih izjavah, ki jih dajejo visoki vojaški voditelji in celo možnosti vojaškega udara v Jugoslaviji.

Armadni vrh je slovenskemu vodstvu ponudil pomoč svojih služb pri vzpostavljanju normalnega stanja, vendar le-ti niso pristali na njihovo ukrepanje. Armada ni dobila željene in pričakovane podpore, zato je pričela ukrepati po svoje. V vojašnicah JLA so prepovedali branje slovenskega tiska, posebej bogokletno je bilo branje tednika Mladina. (*Repe, 2002; 203*)

## **2.2. Obdobje prebujanja**

Naraščajoči pritisk jugoslovanskega vodstva in JLA na Slovenijo, je še bolj okrepil oporečništvo, vrhunec pa je dosegel maja 1988, ko je SDV na zahtevo JLA pripravila dva novinarja tednika Mladina (Janeza Janšo, Davida Tasiča) in podčastnika JLA (Ivana Borštnerja). Franci Zavrl se je aretaciji izognil tako, da se je zatekel v bolnico. Postopek zoper četverico je potekal pred vojaškim sodiščem, kjer je proces potekal v hrvaškem jeziku in obtoženci niso smeli imeti civilnega zagovornika.

Med Slovenci je proces povzročil veliko razburjenja in odkritega nasprotovanja ukrepom JLA, vodstvo Slovenije pa se je sprva nekako potuhnilo in se ni javno vključilo v dogajanje.

Kot odgovor na aretacijo in proces JBTZ je bil ustanovljen Odbor za varstvo človekovih pravic, ki je mobiliziral velik del slovenske civilne družbe. Opozarjal je na kršitev človekovih pravic in na problem slovenske suverenosti. Ti dogodki so močno pospešili nastajanje opozicijskih političnih strank.

Novo nastale politične stranke so opozarjale na spremembe ustave SFRJ, ki so resno ogrožale ustavni položaj Republike Slovenije in povečevale centralizacijo Jugoslavije. (*Repe, 2002; 172*)

Pojava opozicijskih strank in njihovo stališče do ustavnih sprememb so v Jugoslaviji povečale odkrito nerazpoloženje proti Sloveniji. Največje nasprotovanje je prihajalo iz Srbije, ki je s svojimi dejanji že razveljavila obstoječo zvezno ustavo, ko je odpravila avtonomijo Vojvodine in Kosova. Zaradi tega je pričelo v rudniku v Starem Trgu na Kosovem stavkati okoli 1300 rudarjev, nakar so srbske oblasti za umiritev razmer na Kosovem razglasile izredno stanje.

V podporo stavkajočim rudarjem v Starem Trgu na Kosovem so na predlog Odbora za človekove pravice politične organizacije in opozicijske skupine organizirale zborovanje v Cankarjevem domu v Ljubljani.

To je sprožilo nov val ogorčenja v večini republik SFRJ, še posebej v Srbiji, kjer so zaradi tega organizirali »mitinge resnice« in s tem še povečali nasprotja v državi. Srbija je zaradi odkritega nasprotovanja Slovencev in zborovanja v Cankarjevem domu prekinila gospodarske in politične odnose s Slovenijo.

Ob teh dogajanjih so opozicijske skupine in pozicija dosegle politični konsenz in ustanovile Koordinacijski odbor organizatorjev zbora v Cankarjevem domu. Že na prvem skupnem sestanku tega odbora so razpravljali in predlagali izdelavo skupnega slovenskega političnega programa. Po dvomesečnem usklajevanju je Koordinacijski odbor predlagal deklaracijo, ki sta jo napisala Dimitrij Rupel in France Bučar, vendar jo je RK SZDL zavrnila.

Na protestnem zborovanju zaradi odhoda Janeza Janše na prestajanje kazni, maja 1989, je bil dokument javno predstavljen kot Majniška deklaracija. Zaradi nasprotovanja SZDL in ZK je bila kasneje preoblikovana in junija 1989 sprejeta kot Temeljna listina, ki je bila manj radikalna in je še ponujala rešitve v okviru jugoslovanske federacije. (*Repe, 2002; 115*)

V jeseni se je Koordinacijski odbor preimenoval v Okroglo mizo političnih subjektov na Slovenskem, kjer pa opozicijske skupine niso bile zadovoljne s svojo vlogo v primerjavi s pozicijo in so izstopile. Decembra 1989 so Slovenska demokratična zveza, Socialdemokratska zveza Slovenije in krščanski demokrati ustanovili skupno predvolilno koalicijo imenovano Demos (Demokratična opozicija Slovenije). Januarja 1990 so se vse politične skupine (tudi pozicijske DPO) preoblikovale v politične stranke in se tako oblikovane pripravljale na volitve. (*Repe, 2002; 119*)

Vzporedno s temi dogodki, je v Sloveniji potekala javna razprava o načrtu amandmajev k slovenski ustavi, ki je bila zaključena konec julija 1989. S temi amandmaji si je Slovenija zagotovila pravico do suverenosti nad svojim bogastvom in lastnim poveljevanjem svojim oboroženim silam v miru. (*Prunk, 1992; 418*)

Objava delovnega gradiva ustavnih amandmajev v časopisu Borba je sprožila plaz kritik in nasprotovanj jugoslovanskih oblasti. Zvezno vodstvo in CK ZKJ je poskušal ustaviti proces spreminjanja, vendar so člani CK ZKS zavrnil njihove zahteve in 27. septembra 1989 so bili amandmaji v slovenski skupščini sprejeti.



### 2.3. Uresničevanje ideje o lastni vojski

Slovenske nacionalne in državne emancipacije ter osamosvojitve zagotovo ne bi bilo brez ustreznih ukrepov tudi na vojaškem področju. V sklopu vprašanj slovenske suverenosti dolgo časa ni prišlo do potrebnega sozvočja med slovensko politično in vojaško mislijo. V Sloveniji je v glavnem obstajal pozitiven odnos do jugoslovanskih oboroženih sil. To pa ne pomeni, da se JLA v začetku osemdesetih let ni znašla pod ostrim udarom "civilne družbe".

Vojaške strukture so pokazale nesposobnost in nepripravljenost, da bi se prilagodile spremenjeni družbeni klimi, odmiku od jugoslovanske inačice socializma, čedalje večji pluralizaciji in demokratizaciji v političnem življenju po Titovi smrti. Zato ne preseneča, da se je vojaški vrh v sredini osemdesetih let obrnil k vrstam konzervativnih in centralistično usmerjenih jugoslovanskih civilnih politikov. Le-ta premik je omogočil začetek boja za JLA.

Velja omeniti, da slovenski vrh v boju za primat nad JLA ni sodeloval, hotel pa je ohraniti vpliv nad TO, zato je pozorno začel spremljati dogajanja v zvezi s teritorialno komponento oboroženih sil.

Do pravega sozvočja slovenske vojaške in politične misli je prišlo v izjavi DEMOS-a (Demokratske opozicije Slovenije) marca 1990, ko so se na osnovi predloga stališč Janeza Janše (osnova zanje je bil njegov prispevek v 95. številki Nove revije) zelo hitro opredelili do vojaškega vprašanja in zahteve so bile naslednje:

- Vzdrževati bo potrebno redno obvezniško mirnodobno vojsko, ki bo štela okoli 20.000 pripadnikov.
- Večinski delež bi predstavljala kopenska vojska, v letalstvu bi bilo okoli 2500 pripadnikov, v mornarici pa okoli 1000 pripadnikov.
- V prvi rezervi, s katero bi bilo mogoče v kratkem času popolniti enote, bi bilo od 40 do 60 tisoč pripadnikov.
- V primeru vojne bi bilo mogoče v kratkem času z dodatnim usposabljanjem zagotoviti armado 190 tisoč pripadnikov.
- Ozemlje Slovenije bi bilo razdeljeno na tri ali štiri operativna področja, kar bi pomenilo tri ali štiri korpuse.
- Ustanoviti bi bilo potrebno vojaško akademijo kopenske vojske v sestavi ene od univerz, ostali kader pa bi se šolal v tujini.
- Zagotoviti bi bilo potrebno vojaško industrijo, ki bi izdelovala pehotno, protiletalsko in protioklepno oborožitev.

Vladna koalicija, ki je na volitvah aprila 1990 dosegla večino in osnovala vlado, je izdelala program, ki je bil osnova za njihovo delo. Načrtovali so:

- a) sprejetje nove slovenske ustave oz. ustreznega ustavnega dopolnila,
- b) sprejetje ustreznih zakonov o vojaški obveznosti, organizaciji oboroženih sil in obrambnem sistemu Slovenije,
- c) odpoklic državljanov Slovenije iz oboroženih sil drugih suverenih držav,
- d) oblikovanje in sprejetje podzakonskih aktov, s katerimi bi uvedli vprašanje nabora, aktivne vojaške službe, organizacije enot, mobilizacije in šolanja starešin,
- e) preoblikovanje teritorialne obrambe, reorganizacija vojaško-teritorialnih uprav in oblikovanje novih enot,
- f) pogajanja v konfederaciji o delitvi premoženja in koordinaciji obrambne politike,
- g) ustanovitev vojaške akademije,
- h) zaokroženje nujne vojaške industrije.

Politični, predvsem pa vojaški dogodki, ki so sledili, so uresničitev zgoraj navedenih etapnih ciljev pri oblikovanju slovenske vojske močno ovirali. Ravno med zasedanjem skupščine 17. maja 1990, ko so delegati potrjevali novo vlado, so pripadniki JLA pričeli z realizacijo ukaza, ki je pomenil razorožitev TO. Z odločitvijo o razorožitvi TO Slovenije s strani JLA (ukaz poveljnika RŠTO generala Ivana Hočevarja z dne 15. maja 1990) se je pričela najostrejša faza boja za slovensko TO do takrat. (*Janša, 1992; 49*)

V tem času je iz spontanega odpora proti nezakonitemu pobiranju orožja zrasla ena najbolj organiziranih akcij na Slovenskem. To je bilo prikrito vzpostavljanje »Manevrske strukture Narodne zaščite«. S tem so Janez Janša, republiški sekretar za LO, Igor Bavčar, republiški sekretar za notranje zadeve, Vinko Beznik, poveljnik posebne enote milice v Sloveniji in Tone Krkovič (kasneje je bil imenovan za načelnika Manevrske strukture Narodne zaščite – MSNZ) začeli z oblikovanjem vzporedne organizacije (poleg TO) za obrambo Slovenije. Na ravni republike so akcijo koordinirali prej omenjeni, na ravni takratnih 13 pokrajin so bili imenovani načelniki Narodne zaščite, ki so tesno sodelovali s poveljniki posebnih enot milice v upravah za notranje zadeve.

Načelniki v pokrajinah so za vsako občino izbrali občinske načelnike in v nekaj tednih je bila organizacijsko prepredena vsa Slovenija. V MSNZ so bili vključeni starešine in pripadniki štabov ter enot TO, pripadniki organov za notranje zadeve, ter posamezniki, ki so delovali na področju obrambnih priprav. Pristopi k oblikovanju so bili različni. Ponekod se je

pripravljala skrivoma izven štabov TO, ponekod pa je bila struktura prilagojena razmeram in je bila pod organizacijskem in kadrovskim okriljem TO. Rezultat tega dejanja je bila oborožena formacija z okoli 20.000 ljudmi (vključujoč pripadnike posebnih enot milice).

Zakonsko podlago za delovanje je MSNZ dobila v Zakonu o obrambi in zaščiti in se je oblikovala v okviru Sekretariata za notranje zadeve. MSNZ je bila pripravljena zavarovati ukrepe in odločitve nastajajoče slovenske države, ki jo je takrat najbolj ogrožala JLA.

Hkrati pa je bila MSNZ sredstvo, preko katerega so republiški organi in predsedstvo republike dejansko vodili TO Slovenije in ji poveljevali. (*Slapar, 1999; 65*)

Skupščina je septembra 1990 z deklaracijo o suverenosti, s sprejetjem in razglasitvijo ustavnih amandmajev in ustavnega Zakona o obrambi in zaščiti odpravila odgovornost slovenske TO predsedstvu SFRJ in pooblaščenim zveznim organom ter organom armade. Pristojnost nad slovensko TO v miru in vojni je dala predsedstvu Slovenije, Republiškem sekretariatu za ljudsko obrambo in Republiškem štabu za Teritorialno obrambo. V vrhovih države, predvsem pa v Zveznem sekretariatu za LO je prišlo do pravega ogorčenja in pričakovati je bilo, da bo prišlo do demonstracije sile in do ultimata Sloveniji. Toda JLA se je odločila le za zasedbo prostorov RŠTO (republiški štab TO).

Zasedba Republiškega štaba TO Slovenije oktobra 1990, ki naj bi bila zaradi sklepov predsedstva SFRJ in vojaškega vodstva politično relevantna, je izzvala ostre obsodbe vse slovenske javnosti, potem ko je hotelo zvezno predsedstvo ohraniti svoje pristojnosti nad slovensko TO. S tem so se poglobila politična razhajanja in dala podporo silam v Sloveniji, ki so se zavzemale za odcepitev. Dotedanji poveljnik RŠTO general Ivan Hočevar, ni hotel predati dolžnosti, ampak je ukazal enoti vojaške policije JLA, da so stavbo zasedli in tam izvajali aktivnosti dodatnega zavarovanja. Večina visokih oficirjev, ki so ostali zvesti poveljniku Hočevarju je delovala v prostorih starega RŠTO.

### **3. PROJEKT USPOSABLJANJA VOJAŠKIH OBVEZNIKOV**

#### **3.1. Temeljna izhodišča za usposabljanje vojaških obveznikov**

Ob prevzemu TO v pristojnost organov Republike Slovenije, je sledila reorganizacija. Po imenovanju novih poveljnikov občinskih štabov TO, pokrajinskih štabov TO in vršilca dolžnosti načelnika republiškega štaba TO (Janez Slapar) ter prenosu pristojnosti nad enotami manevrske strukture TO na novi republiški štab se je začela bitka s časom. Nekaj oficirjev, ki se niso strinjali s Hočevarjem, se je preselilo v prostore Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo, po nekaj tednih pa so se preselili v »Kardeljevo vilo« v Tacnu. Spopadali so se z velikimi težavami, saj je bilo potrebno novi republiški štab kadrovsko okrepiti ter istočasno izvajati reorganizacijo in opremljanje enot TO. V tem času sta v Sloveniji obstajala dva Republiška štaba za teritorialno obrambo. Aprila 1991 pa so se oficirji, ki so ostali lojalni Hočevarju, preselili v vojašnico na Metelkovi, pred tem pa so razdejali zgradbo bivšega RŠTO. (*Janša, 1992; 77*)

Ključni problem je bil še vedno slaba opremljenost Teritorialne obrambe z oborožitvijo, vojaško in vsako drugo opremo. Slovenija septembra 1990 v JLA ni poslala celotnega kontingenta nabornikov in skupščina je sprejela sklep, da za tiste, ki jih ni poslala na vojaško usposabljanje, ne bo plačevala. Tako je ostalo slovenskemu vodstvu približno 300 milijonov dinarjev za nujne nakupe streliva, pehotnega in ročnega protioklepne orožja.

Kljub vsemu se opremljenost TO ni bistveno popravila. Tako se je morala formacija enot TO prilagoditi orožju in opremi, ki je bila na razpolago. Republiškemu štabu je bilo naročeno, naj izdela operativne načrte za zavzetje skladišč orožja in streliva v primeru agresije JA in za primer, če bi predsedstvo Republike Slovenije razglasilo splošno mobilizacijo.

V drugi polovici leta 1990 je razvoj odnosov v Jugoslaviji prispel do stopnje, ko je bilo potrebno pospešeno razmišljati in se pripravljati za vzpostavitev obrambnega sistema v pogojih novega državnega organiziranja republik na območju tedanje Jugoslavije. Vlada in še posebej obrambni resor so poskušali s pogajanjem in dogovori z zveznimi oblastmi doseči, da bi se do tedaj veljavni eksteritorialni sistem popolnjevanja enot JLA z naborniki spremenil ter da bi se s tem začeli vzpostavljati pogoji za "mehak" prehod v sistem usposabljanja bodočih "republiških" armad. Vsa ta prizadevanja niso dala pričakovanih rezultatov zaradi togih odklonilnih stališč JLA.

Republiški sekretar za ljudsko obrambo Janez Janša je zato v začetku oktobra 1990 dal Sektorju za razvoj TO nalogo izdelati projekt usposabljanja vojaških obveznikov v izvedbi republiških organov. Projekt naj bi opredelil celotno problematiko usposabljanja vojaških obveznikov in s tem služenja vojaškega roka, nakazal pa naj bi tudi način vzpostavljanja oboroženih sil (vojske) v novi državni ureditvi. Vsebina projekta naj bi obsegala vsa področja, ki so potrebna za delovanje vojaške organizacije in sicer: vodenje in poveljevanje, logistika, izobraževanje in usposabljanje, kadrovska in organizacijsko – mobilizacijska zagotovitev. Tematika projekta naj bi zajemala tudi področje prava, financ, delovanja posameznih vej gospodarstva, vzgoje in izobraževanja ter zdravstva. *(Organiziranje usposabljanja regrutov izven JLA v organizaciji republiških organov, RSLO, 1991; arhiv MORS)*

Dinamika reorganizacije in razvoja TO je bila odvisna od izida pogajanj glede odhoda oktobrske generacije nabornikov. JLA v pogajanjih ni bistveno popuščala. Število nabornikov napotnih v domačo republiko so sicer dvignili na 20 odstotkov, nikakor pa se niso bili pripravljali pogovarjati o dolgoročni rešitvi do leta 1993 in prehodnem režimu v letu 1991. Septemrska generacija slovenskih nabornikov je odšla v vojsko nepopolna in v skladu s stališči skupščine večinoma v vojašnice petega vojaškega območja. JLA je kot protiukrep temu vzpostavila tako imenovane vojaško teritorialne organe, ki naj bi prevzeli izpolnjevanje naborne obveznosti v svoje roke.

Odlok o tem je Zvezni izvršni svet sprejel že poleti leta 1990, vendar ga predsednik ZIS Ante Marković ni takoj podpisal. Po razglasitvi rezultatov plebiscita 26. decembra 1990 bi bilo absurdno še naprej pošiljati vojake na služenje vojaškega roka, ki bi trajalo več kot 6 mesecev v formalno tuje države. JLA se s tem ni strinjala, bila pa je pripravljena na pogajanje o kvotah. Razmere glede pošiljanja nabornikov so se ponovno zaostrele v začetku leta 1991, ko bi morali iz Slovenije kljub plebiscitni odločitvi poslati v Beograd evidence za napotitev marčevske generacije nabornikov v JLA, kar pa se ni zgodilo. Predstavniki JLA so grozili v strogo zaupnih dopisih in tudi preko medijev. V pogajanja se je vključil tudi zvezni premier Ante Marković in poskušal prepričati slovensko vodstvo, naj pošljejo nabornike, sicer bo JLA posredovala s silo. Slovensko vodstvo mu je pojasnilo, da so zavezani plebiscitni odločitvi in da bodo ravnali tako, kot bo odločil parlament. Če pa bo vojska posredovala s silo, potem bo slovenska stran na to ustrezno odgovorila.

Po Markovičevem obisku v Ljubljani je prišlo iz Beograda neformalno sporočilo, da bo vojska z akcijo počakala do odločitve slovenskega parlamenta. *(Janša, 1992; 70)*

Sledila so mučna pogajanja, v katerih pa ni bil Sloveniji puščen nikakršen manevrski prostor in tako se je skupščina Republike Slovenije odločila za sprejem ustavnega akta (sprejet 8. marca 1991), s katerim je bilo ustavljeno pošiljanje slovenskih vojaških obveznikov v JLA. Služenje vojaškega roka v JLA po tem datumu za državljane Slovenije ni bilo več obvezno, lahko pa so se ga udeležili prostovoljno. Sprejetje obrambne zakonodaje ter proračuna in znotraj njega sredstev za financiranje lastnega obrambnega sistema je po direktivi republiškega sekretarja za LO sektorju za razvoj TO prižgalo zeleno luč za začetek usposabljanje prve generacije slovenskih nabornikov.

Projekt poskusnega usposabljanja slovenskih vojaških obveznikov je začel graditi temelje novi vojski Republike Slovenije, obenem pa rušil temelje naborniškega eksteritorialnega sistema popolnjevanja JLA.

Pomen projekta je zelo velik, in ga lahko primerjamo z ukrepi na monetarnem ali kakem drugem vidiku osamosvajanja kljub temu, da prvi slovenski vojaki na služenju v novi slovenski vojski, niso bili bistveno udeleženi v bojih za osamosvojitve Slovenije.

### **3.2. Vzroki za nastanek projekta poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov v Sloveniji**

Bistveni vzroki za nastanek projekta poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov v Sloveniji so bili predvsem v oceni o neustreznosti obstoječega sistema usposabljanja vojakov v JLA. Nov sistem usposabljanja naj bi zagotovil predvsem prilagodljivost sistema usposabljanja v predvideni državni ureditvi in ureditvi obrambnih vprašanj v okviru le-te, povečal naj bi zadovoljstvo vojakov s služenjem vojaškega roka, predvsem pa naj bi zagotovil vpliv organov oblasti Republike Slovenije glede uporabe lastnih oboroženih sil.

Neustreznost sistema delovanja JLA je bila večplastna:

1. Neupoštevanje vrednot in teženj posameznih narodov (pouk v materinem jeziku, veroizpoved, politično prepričanje, prehrana....) Vse to je povzročalo nezadovoljstvo slovenskih vojakov in njihovih staršev.
2. Neustrezne konceptijske in doktrinarne rešitve uporabe enot oboroženih sil (do neustreznosti je prihajalo predvsem zaradi nesprenmljanja družbenih in političnih sprememb v družbi).
3. Neprilagodljivost sistema usposabljanja predvideni novi državni ureditvi (visoki stroški usposabljanja, neustrezen in tog sistem državne ureditve).
4. Nezmožnost vpliva slovenske skupščine na uporabo lastnih oboroženih sil (obstoječa vojaška organizacija (JLA) je predstavljala sredstvo pritiska na politične odločitve Republike Slovenije, možna pa je bila celo uporaba vojakov v nasprotju z interesi slovenske države). (*Organiziranje usposabljanja regrutov izven JLA v organizaciji republiških organov, RSLO, 1991*)

### **3.3 Pogoji za izvedbo usposabljanja vojaških obveznikov**

Optimalno usposobljenost vojaških obveznikov bo mogoče doseči, če bodo zagotovljeni naslednji pogoji:

1. organizacija usposabljanja,
2. zagotovitev kadrov za usposabljanje,
3. materialna in zdravstvena oskrba,
4. zagotovitev programov usposabljanja.

Ob ugotavljanju razpoložljivih materialnih, kadrovskih in drugih virov, na katere se je lahko računalo, je veljalo prepričanje, da bo imela JLA absolutno odklonilen odnos do pomoči pri organizaciji in izvajanju usposabljanja, ni pa bila pričakovana nasilna preprečitev aktivnosti. (*Organiziranje usposabljanja regrutov izven JLA v organizaciji republiških organov, RSLO, 1991*)

### 3.4. Organizacija usposabljanja

Skupina za pripravo projekta usposabljanja pri Republiškem sekretariatu za ljudsko obrambo (RSLO) je ugotovila, da bo usposabljanje moralo biti organizirano tako, da bo sistem deloval v pogojih, ki jih bodo omejevali materialni in kadrovske dejavniki. Z upoštevanjem teh pogojev je bilo usposabljanje razdeljeno v štiri področja:

1. Organiziranje racionalnega funkcioniranja zaledne oskrbe, ki ga bo mogoče doseči ob vzpostavitvi racionalnega in učinkovitega sistema intendatske oskrbe, tehnične oskrbe in zagotovitvi delovanja sistema zdravstvene oskrbe.
2. Organiziranje racionalnega in funkcionalnega izvajanja procesa usposabljanja, ki bo dosežen, ko se bodo naborniki usposobili v znanjih in veščinah, ki jih mora obvladati vojak kot posameznik ter ko bodo usposobljene enote kot celote.
3. Zagotovitev skladnega in združljivega odnosa usposabljanja z organiziranjem in funkcioniranjem enot TO, ki bo omogočil, da bo sistem usposabljanja zagotovil vključitev učnih enot v sestavo TO ter da bo doseženo koordinirano usposabljanje mirnodobne in vojne sestave enot TO.
4. Vzpostavitev ustreznega vpliva Republiških organov na vodenje usposabljanja in uporabe enot TO.

V začetku reševanja tega problema je bilo osnovno vprašanje:

Ali je možno zagotoviti na enem mestu namestitvene in kadrovske pogoje za nekaj sto ljudi? Pozitiven odgovor na to vprašanje bi pomenil odločitev za klasičen "vojašnični" način usposabljanja obveznikov.

Vojašnični način usposabljanja bi se izvajal v dveh ločenih stopnjah in izpolniti naslednje zahteve:

- usposabljanje vojakov v znanjih in veščinah, ki jih mora osvojiti vsak posameznik ne glede na zvrst, rod ali službo bi se izvajalo v učnih centrih, usposabljali bi inštruktorji, trajalo pa bi približno tri mesece;
- usposabljanje enot od oddelka do bataljona. V tej etapi bi se vojaki usposabljali za specialnosti v okviru svojih rodov, izvajalo bi se usposabljanje enot, vojaki bi formirali borbene enote;
- poveljevanje in usposabljanje bi vodili poveljniki enot, in ne več inštruktorji;



- dolžina usposabljanja v drugi etapi bi bila odvisna od učnega programa, vendar ne bi bila daljša od treh mesecev.

Skupno bi torej proces usposabljanja trajal največ šest mesecev, to bi bila hkrati dolžina služenja vojaškega roka. Od teh šestih mesecev je mogoče za borbena uporabo enot računati samo tri mesece, t.j. v drugi etapi usposabljanja.

Druga možnost bi bila odločitev za "disperziran" način usposabljanja. Le-ta se od vojašničnega razlikuje v tem, da se prva etapa izvaja po občinah stalnega bivališča, druga etapa pa bi se izvedla na terenu s taborjenji in bi bila časovno krajša.

Njegova prednost je predvsem v tem, da ne zahteva nastanitvenih kapacitet, razen učilnic in kabinetov, lažje ter ceneje bi bilo zagotoviti ustrezne kadre za usposabljanje. Slabost tega načina usposabljanja je v tem, da ne zagotavlja oblikovanja borbenih enot.

Oba načina sta zagotavljala dosego osnovnega cilja usposabljanja, možne so bile tudi kombinacije obeh predloženih načinov.

Republiški sekretar za ljudsko obrambo je januarja 1991 na predlog skupine za pripravo projekta pri RSLO sprejel odločitev za vojašnični način usposabljanja vojakov. (*Organiziranje usposabljanja regrutov izven JLA v organizaciji republiških organov, RSLO, 1991*)

### **3.5. Kadri za usposabljanje**

Zagotovitev ustreznih učnih kadrov je bila predpogoj za uspešno izvedbo usposabljanja. V projektu, vsaj v fazi poskusnega usposabljanja, ni bilo predvideno vključevanje aktivnih starešin JLA. To je pomenilo, da bodo osnovni nosilci usposabljanja (in organizatorji celotnega življenja in dela) rezervni oficirji. Z njimi naj bi sklenili delovno razmerje pod pogoji, ki jih bodo spodbudili k sprejemu službe (plača, socialna varnost). Po preučitvi kadrovskega vprašanja sta izstopala v ospredje dva osnovna problema:

1. določitev strukture in števila kadrov,
2. problem določitve mesta uporabe kadrov.

Pri določanju števila potrebnih kadrov je bilo najbolj problematično število poveljnikov oddelkov. Ti so bili v sistemu usposabljanja, ki je bil v veljavi v JLA, deseterji, torej

neprofesionalci na služenju vojaškega roka. Tega kadra pri usposabljanju poskusne generacije vojakov ni bilo možno zagotoviti, njihova udeležba v procesu usposabljanja pa je neizogibna. Njihova profesionalizacija bi ob kasnejšem spreminjanju sistema popolnjenja z desetniki negativno vplivala na njihovo socialno varnost, predvsem na ohranitev zaposlitve. Kljub temu se je že takrat pokazala možnost sprejetja formacije TO, po kateri naj bi bili poleg profesionalnega poveljnika voda v vodu zaposleni še do trije inštruktorji kot poklicni vojaki.

Pri zagotavljanju strukture kadrov za neposredno izvajanje usposabljanja so se pojavili mnogo manjši problemi, ker so vsi tisti, ki so končali šole za rezervne vojaške starešine in tečaje za desetnike imeli ustrezne izkušnje iz JLA iz organizacije in izvajanja usposabljanja do stopnje poveljevanja v vodu.

Večji problemi so se pojavljali pri zagotavljanju kadrov, ki naj bi vodili usposabljanje čet oz. bataljona. Rezervni oficirji niso imeli niti veliko izkušenj niti teoretičnih znanj za to, kar je pogojevalo uvedbo dodatnega usposabljanja za vodstvene kadre v učnih centrih.

Dokaj hitro pa se je pokazalo, da bo potrebno mesta za usposabljanje locirati blizu večjih urbanih središč, saj s tem ne bo težko zagotoviti ustreznega števila in strukture kadrov, medtem ko bi bilo kader za bolj oddaljene kraje izven urbanih središč težko zagotoviti. *(Organiziranje usposabljanja regrutov izven JLA v organizaciji republiških organov, RSLO, 1991)*

### **3.6. Materialna in zdravstvena oskrba poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov**

Zagotavljanje materialnih in zdravstvenih pogojev je bilo težiščno področje v realizaciji projekta poskusnega usposabljanja vojakov. Brez uspešnega reševanja vprašanj na navedenem področju bi bilo usposabljanje nemogoče realizirati.

Potrebno je bilo:

- zagotoviti potrebne nastanitvene pogoje;
- zagotoviti obleko in ostalo intendantsko opremo;
- zagotoviti orožje in opremo;
- zagotoviti učna sredstva, pripomočke ter literaturo;
- zagotoviti skupno vojaško opremo in sredstva;
- zagotoviti ustrezno zdravstveno oskrbo.

### 3.7. Zagotovitev nastanitve

Ustrezni nastanitveni pogoji so predpogoj za izvajanje usposabljanja. Pri opredeljevanju pojma "ustrezen" se sicer pojavlja določen manevrski prostor. Izhodišče za določanje minimalnih zahtevkov za bivalne pogoje naj bi bili normativi, ki so veljali v JLA. Te normative je bilo potrebno upoštevati pri določanju pogojev za spanje, prehrano, higieno in zdravstveno oskrbo, medtem ko je bilo pri določanju prostorskih pogojev za preživljanje prostega časa možno z ustreznimi organizacijskimi prijemi odpraviti negativne posledice, ki nastanejo zaradi pomanjkanja le-teh.

Kot možne rešitve za zagotavljanje potrebnih nastanitvenih pogojev so se pojavljale naslednje rešitve:

- pridobiti pravico uporabe vojašnic, ki so bile v lasti JLA;
- uporabljati objekte, ki so v lasti organizacij in skupnosti;
- zgraditi nove nastanitvene kapacitete;
- organizirati usposabljanje tako, da večji nastanitveni objekti ne bodo potrebni (disperzen način).

Iz finančnih in časovnih opredelitev problema izgradnje nastanitvenih kapacitet sta izhajali predvsem dve vidni iztočnici:

1. da bo potrebno oceniti smotrnost vlaganja velikih sredstev v nastanitvene objekte, ki bodo po ureditvi odnosov z JLA in pridobitvijo vojašnic postali nepotrebni za usposabljanje;
2. da bo potrebno rešitve nastanitve iskati predvsem v uporabi objektov, ki so v lasti organov, organizacij in skupnosti Republike Slovenije in so neizkoriščeni ali slabo izkoriščeni in bi jih lahko z manjšimi adaptacijami uporabljali za namestitev vojakov.

Po zbiranju podatkov o prostih kapacitetah na območju Republike Slovenije se je pokazalo, da nastanitvenim standardom ustreza kar nekaj objektov (Poljče, Ig, Pekre, Tacen, itd.), Republiški sekretariat za obrambo je ob upoštevanju vseh kriterijev (kadri, bližina poligonov itd.) izbral za učna centra dva učna centra Republike Slovenije za usposabljanje civilne zaščite v Pekrah in na Igu.

### **3.8. Zagotovitev obleke in ostale intendantske opreme**

Kot možnosti za zagotovitev obleke in ostale intendantske opreme so se pojavljale naslednje rešitve:

- nabaviti uniforme in drugo intendantsko opremo od proizvajalcev, ki delajo za JLA;
- organizirati izdelavo novih uniform in ostale opreme v Republiki Sloveniji;
- uporabljati rezerve opreme in oblek, ki jih je imela TO;
- kombinacija prvih treh rešitev.

Čeprav se je pojavljalo več možnih načinov zagotovitve navedenih sredstev, pa so prvi podatki analize pokazali, da bo najverjetneje potrebno pristopiti k izdelavi potrebnih opreme v Republiki Sloveniji. Možnosti slovenske industrije so po zbranih podatkih (kvalitativni in kvantitativni kazalci za ta sredstva) zagotavljale uspešno realizacijo predvidenih potreb. Velja poudariti, da so bile pri razvoju opreme uporabljene izkušnje, ki so bile dosežene pri razvoju obleke, obutve in ostale opreme za enote milice, gasilcev itd. V sektorju za razvoj na RSLO so na predlog Janeza Švajncerja izbrali barvo in kroj vojaških oblek ter ostale intendantske opreme in naročili izdelavo le-te izključno pri slovenskih proizvajalcih. (*Švajncer, 2001; 33*)

### **3.9. Zagotovitev orožja in opreme**

Z zagotavljanjem orožja in opreme mislim zlasti na naslednje sklope:

- zagotovitev potrebnega orožja (osebnega in skupnega);
- zagotovitev potrebnih sredstev RBK (sredstev za zaščito, za dekontaminacijo);
- zagotovitev potrebnih sredstev prve pomoči;
- zagotovitev potrebnih sredstev za utrjevanje in maskiranje.

Po obširni analizi je bilo ugotovljeno, da skupno število orožja, s katerim je razpolagala TO, presega njene potrebe vojne formacije in zato "oddajanje" orožja učnim enotam ne bi bistveno vplivalo na njihovo borbena pripravljenost. Zaradi nedostopnosti orožja, ki je bilo v skladiščih JLA, pa je bil ta problem vseeno mnogo bolj zapleten. Pri zagotavljanju ostale opreme so se kazale večje težave predvsem zato, ker se ta

sredstva veliko hitreje obrabijo in jih je potrebno pogosteje obnavljati. Predvideno je bilo, da bo del sredstev mogoče nabaviti pri slovenskih proizvajalcih. (*Ukaz RŠTO št. 804-081/17, 22. 04. 1991- Priloga 1*)

### **3.10. Zagotovitev učil, učnih pripomočkov in literature**

Pri zagotavljanju učil in učnih pripomočkov ter literature je bilo možno:

- pridobiti učna sredstva in pripomočke ter literature s strani TO in ostalih obrambnih struktur ali
- izdelati potrebna učna sredstva in pripomočke ter literaturo.

V bolj podrobni razčlenitvi tega področja pa so bile vidne naslednje potrebe:

- zagotovitev potrebnih učnih sredstev (avdiovizualna sredstva, makete, preseke, modele...),
- zagotovitev potrebnega streliva in minsko-eksplozivnih sredstev (MES),
- zagotovitev potrebnih poligonov in strelišč,
- zagotovitev potrebne učne dokumentacije (dokumente načrtovanja, evidence, poročanja),
- zagotovitev potrebne literature (vojaško-strokovne in poljudno-znanstvene literature).

Največ problemov je bilo pri zagotavljanju streliva, MES ter pri zagotavljanju potrebnih poligonov in strelišč. Zaradi nesodelovanja JLA je bilo možno strelivo in MES nabaviti le iz uvoza, saj bi bila oskrba iz rezerv TO zaradi negativnega vpliva na bojno pripravljenost enot TO nesmotrna. Zagotavljanje ustreznih strelišč je bil tudi velik organizacijski problem, saj je bilo možno računati le na strelišča, ki niso v lasti JLA, takšnih pa je bilo malo. Odločeno je bilo, da bo uporaba improviziranih strelišč in njihova ureditev osnovni način reševanja navedenega problema.

Glede opreme za kabinete (makete, preseki, modeli) je bilo ugotovljeno, da jo bo mogoče zagotoviti iz nekdanjih kabinetov za obrambo in zaščito v srednjih šolah.

Pri osnovni literaturi ni bilo večjih problemov, pokazalo pa se je, da bo potrebno večji del literature razmnoževati.

Kot poseben problem pa se je pokazal primanjkljaj priročnikov in strokovne literature v slovenskem jeziku. Problem so za silo rešili v sektorju za razvoj RSLO, kjer so na hitro prevedli nekaj priročnikov JLA, prilagodili in posodobili pravila službe v TO, Janez Švajncer pa je napisal povsem novi priročnik o vojni in vojaški zgodovini Slovencev, ki je bil prilagojen Načrtu in programu poskusnega bojnega usposabljanja vojaških obveznikov. (*Švajncer, 2001; 35*)

### **3.11. Zagotovitev skupne vojaške opreme in sredstev**

Skupna vojaška oprema in sredstva vključuje:

- komplete za dekontaminacijo;
- sredstva zvez;
- sredstva inženirije;
- sanitetne komplete;
- sredstva za vzdrževanje orožja;
- sredstva za transport;
- skupno opremo za pripravo vode in oskrbo z vodo;
- opremo za taborjenje.

Opremo in sredstva bi pridobili od TO in ostalih struktur, naročili bi jo pri proizvajalcih, ali bi jo kupili v tujini.

Problematika v zvezi z navedeno opremo in sredstvi je bila podobna tisti glede orožja, streliva in MES, razlika je bila v tem, da lahko učne programe usposabljanja prilagodimo tistim sredstvom, ki so na razpolago oziroma da usposabljammo za tiste specialnosti, za katere lahko zagotovimo materialne pogoje.

### **3.12. Zagotovitev ustrezne zdravstvene oskrbe**

Zagotavljanje zdravstvene oskrbe je eden najbolj pomembnih elementov celotne zaledne oskrbe.

Zagotovitev osnovne zdravstvene oskrbe, kar je pomenilo:

- ustrezni higiensko epidemiološki ukrepi;
- splošna zdravstvena oskrba;
- splošna stomatološka oskrba.

Zagotovitev specialistične zdravstvene oskrbe, pa je vsebovalo:

- ustrezne preglede nabornikov;
- nudenje bolniških uslug;
- zdravljenje nalezljivih bolezni;
- izvajanje diagnostičnih pregledov;
- zagotovitev prevozov poškodovanih in obolelih;
- zagotovitev oskrbe z zdravili in sanitetnim materialom;
- vzpostavitev sistema medicinske evidence.

Po podrobnejši analizi se je pokazalo, da v pogojih, v kakršnih bo predvidoma potekalo usposabljanje nabornikov, ni smiselno razmišljati o vzpostavitvi lastnega avtonomnega zdravstvenega sistema, podobnega tistemu, ki ga je imela JLA. Osnovni cilj vzpostavitve sistema zdravstvene oskrbe mora biti ustrezno nudenje zdravstvenih uslug, pri čemer nosilci oskrbe niso toliko pomembni. Sklenjeno je bilo, da se bo zdravstvena oskrba izvajala v zdravstvenih ustanovah DPS.

V sklopu vodenja usposabljanja bi ostala samo funkcija organiziranja in kontrole izvajanja zdravstvene oskrbe, kriteriji za določanje potreb s področja zdravstva pa naj bi bili vsaj na začetku podobni kriterijem, ki jih je imela JLA. *(Pogodba za izvajanje zdravstvenega varstva vojaških obveznikov v Centru za usposabljanje Pekre, 15. 5. 1991- Priloga 2)*

## **4. NEPOSREDNE PRIPRAVE ZA USPOSABLJANJE VOJAŠKIH OBVEZNIKOV**

### **4.1. Načrt usposabljanja vojaških obveznikov**

V prvi fazi je bilo delo v obeh učnih centrih načrtovano po načrtu in programu poskusnega bojnega usposabljanja in vzgoje vojaških obveznikov v učnih centrih, ki so ga izdelali v sektorju za učne zadeve iz RSLO, ki ga je vodil Bogdan Koprivnikar. V RŠTO so pri izdelavi načrta usposabljanja sodelovali v odseku za usposabljanje, ki ga je vodil mag. Pavel Vindišar. Potrjen je bil s strani republiškega sekretarja za ljudsko obrambo 08. maja 1991 na podlagi 7. člena ustavnega zakona za izvedbo amandmajev k ustavi Republike Slovenije na področju ljudske obrambe. Načrt je bil posredovan v UC neposredno pred pričetkom usposabljanja in je predvideval 52 delovnih dni, od katerih je bilo za neposredno usposabljanje predvideno 372 ur, 7 dni pa je bilo predvidenih za ostalo delo in aktivnosti. *(Načrt in program poskusnega bojnega usposabljanja in vzgoje vojaških obveznikov v učnih centrih, april 1991- Priloga 3)*

### **4.2. Cilji usposabljanja vojaških obveznikov**

Splošen cilj in namen poskusnega usposabljanja in vzgoje vojaških obveznikov v obeh učnih centrih je bil usposabljanje nabornikov v znanjih in veščinah, ki jih mora poznati vsak vojak, za uporabo orožja v protipehotnem, protioklepem in protidesantnem boju ter da se usposobijo za ukrepanje in postopke zaščite in reševanja v vojni, ob naravnih in drugih velikih nesrečah.

Poseben cilj usposabljanja je bil, da si vojaški obvezniki med bivanjem v učnem centru pridobijo znanja in veščine:

- pravilnega ravnanja s pehotnim orožjem (PAP, AP, PM, M53, RNM, tromblon), ročnimi bombami, MES in za uporabo zaščitne in druge opreme;
- natančnega opazovanja v boju, javljanja, kurirske službe, gibanja po terenu in bojišču, orientacije, zaščite pred zažigalnimi bojnimi sredstvi, maskiranje, izdelave zaklonilnikov in premagovanja različnih ovir;
- pravilnega ravnanja z eksplozivi in sredstvi za vžig;
- pravilnega izvajanja postopkov RKB zaščite, detekcije, dozimetrije in dekontaminacije, za ravnanje in uporabo osnovnih sredstev zvez, radijskih in žičnih, ter za pravila o komuniciranju v brezžičnem in žičnem prometu;



- nudenja prve medicinske pomoči sebi in ostalim pri različnih poškodbah;
- pravih postopkov pri naravnih nesrečah (požarih, poplavam, plazovih, potresih itd.) ter uporabi sredstev in objektov za zaščito;
- prenašanja psihofizičnih obremenitev med izvajanjem bojnih in delovnih nalog.

Vojaški obvezniki naj bi se seznanili tudi s položajem Slovenije v Jugoslaviji in v svetu, s slovenskim vojaškim zgodovinskim spominom, s vprašanji skupne evropske varnosti in vključevanjem Slovenije v evropske integracijske procese. *(Načrt in program poskusnega bojnega usposabljanja in vzgoje vojaških obveznikov v učnih centrih, april 1991)*

### **4.3. Usposabljanje poveljniškega kadra**

Kadrovske postopke za pridobitev ustreznega števila kandidatov za poveljnike v učnih centrih so pričeli izvajati na RSLO konec leta 1990. Pogoji za zaposlitev so bili zahtevni. Poveljnik oddelka na usposabljanju, ki je lahko bil v JLA desetar, s poklicno izobrazbo ali pa tudi te ni imel, je moral imeti sedaj končano štiriletno srednjo šolo in vsaj osebni čin podčastnika. Poveljnik voda je moral imeti višjo ali visoko izobrazbo in častniški čin.

Na javni razpis za delovna mesta v učnih centrih, ki je bil objavljen v časopisih Delo in Večer februarja 1991, se je prijavilo znatno več kandidatov kot so pričakovali. Tako je bilo mogoče izpeljati kvalitetno selekcijo kadrov. Opravili so jo marca in aprila 1991 delavci Sektorja 9 pri RSLO, ki so izvajali varnostno preverjanje v sodelovanju z delavci milice in VIS.

S sprejetjem kadrov se je odprl tudi problem določitve termina za usposabljanje kadrov. Šlo je predvsem za določitev materialne zagotovitve priprav, določitev in pripravo nosilcev usposabljanja inštruktorjev in končno izdelavo programa tečaja. *(Direktiva republiškega sekretarja za L0; 8. 4. 1991-Priloga 4)*

Po zbiranju prijav so stekli kadrovske postopki in marca 1991 so bili na zdravniške preglede poklicani vsi tisti, ki so prišli po strogi selekciji v ožji izbor kandidatov. Pregledi so bili organizirani v Zdravstvenem domu Maribor, saj zdravstvena služba TO še ni bila organizirana. Kriteriji so bili zahtevni in zato je bilo izločeno večje število kandidatov, nekateri pa so morali opraviti dodatne specialistične preglede.

Tečaj za poveljnike in inštruktorje se je začel 15. aprila 1991 v Poljčah pri Begunjah, mesec dni pred začetkom poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov v učnem centru. Namen tečaja je bil usposabljanje inštruktorjev in poveljnikov za delo z vojaškimi obvezniki v učnih centrih ter za vodenje celotnega življenja in dela vojaškega kolektiva.

Nekaj kandidatov je prve dni manjkalo, ker so imeli obveznosti na prejšnjih delovnih mestih in so se priključili usposabljanju 2 ali 3 dni kasneje.

Prvi dan so bili kandidati seznanjeni z namenom priprav in usposabljanja. Takrat je bilo kandidatom prvič jasno povedano, da so tam zato, da bodo opravili enomesečno izobraževanje in čez dober mesec pričeli usposablјati prve slovenske vojake v Učnih centrih Teritorialne obrambe Republike Slovenije. Seznanjeni so bili tudi z informacijo, da projekt poteka v največji tajnosti, ker v Republiki Sloveniji zaradi časovne stiske še niso bili sprejeti vsi zakonski akti, ki bi omogočili usposabljanje nabornikov brez tveganja.

Razdeljena jim je bila literatura, vsak pa je tudi prejel posebej za to izobraževanje pripravljen načrt usposabljanja, ki je bil izdelan na podlagi direktive za izvedbo tečaja inštruktorjev in komandirjev, ki jo je podpisal sekretar RSLO Janez Janša.

Načrt je vseboval urnik z osnovnimi učnimi temami, ki naj bi jih obvladali, preden bi lahko pričeli z usposabljanjem 1. generacije vojakov slovenske vojske ter seznam izvajalcev usposabljanja.

Načrt usposabljanja je vključeval:

- seznanitev z metodikami vseh predmetov vojaško strokovnega in splošno-izobraževalnega dela usposabljanja vojaških obveznikov;
- usposobitev za pravilno ravnanje z vsemi vrstami pehotnega orožja, vojaške opreme, v ravnanju z vsemi inženirskimi, RBK ter ostalimi vadbenimi sredstvi ter učnimi pripomočki in učili;
- seznanitev s splošnimi in posebnimi psihosocialnimi značilnostmi posameznika in skupine;
- usposobitev za nadzor, spremljanje in vrednotenje dela in veščin vojaških obveznikov in kolektiva;
- usposobitev za pravilno vodenje učne dokumentacije,
- seznanitev z objekti, vadbenimi prostori, poligoni in strelišči v okviru obeh učnih centrov. *(Načrt usposabljanja inštruktorjev in komandirjev, 8. 4. 1991- Priloga 4)*

Usposabljanja, ki je bilo organizirano za inštruktorje in poveljnike 710. UC in 510. UC, se je udeležilo 60 kandidatov in je trajalo skupno 20 dni. Delovni teden je štel pet dni, dan pa je bil razdeljen v dopoldanskem času na sedem delovnih ur, v popoldanskem času so bile tri ure namenjene za individualno in skupinsko delo. Zadnjih deset dni so se udeleženci tečaja pripravljali za sprejem vojaških obveznikov v samih centrih.

V tem času so pod vodstvom vodje učnega centra izdelali mesečni program dela in pomagali pri organizaciji in pripravi objektov za sprejem in nastanitev vojaških obveznikov.

Predavanja so izvajali predavatelji iz različnih štabov Teritorialne obrambe Republike Slovenije, iz RSLO (Bojan Šuligoj, Janez J. Švajncer, Alojz Štajner, Cveto Zorko) in oddelka za SLO pri Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani (Anton Grizold, Marjan Malešič, Ljubica Jelušič, Darko Lubi, Tomo Korošec in Vinko Vegič). Večina tem je bila teoretičnih, nekaj pa je bilo tudi praktičnega dela.

Poudarek je bil na pedagoško – andragoških vsebinah, metodah dela z vojaki, načinih in postopkih pri izvajanju pouka ter vodenju učne dokumentacije, domovinska vzgoja, slovensko vojaško izrazoslovje, teorija vojne in vojaške sile, taktika, spoznavanje orožja itd.

Praktična usposabljanja so obsegala teme iz pehotne taktike, streljanja s pehotno oborožitvijo in samoobrambo.

Izobraževanje je potekalo v glavnem v Izobraževalnem centru v Poljčah in v njegovi neposredni bližini. Streljanje in postopki pri metanju bojne ročne bombe pa so bili izpeljani v okolici Kočevske Reke na vadbiščih 30. razvojne brigade TO.

Prva dva tedna so v Poljče nenehno prihajali krojači in predstavniki konfekcijskih podjetij, zaradi uniform častnikov.

Usposabljanje v Izobraževalnem centru v Poljčah je bilo zaključeno po treh tednih.

Po prvomajskih praznikih so častniki pričeli opravljati delo na svojih novih delovnih mestih v Centru za obrambno vzgojo v Pekrah pri Mariboru, kjer je bil sedež 710. UC Teritorialne obrambe in v 510. UC na Igu pri Ljubljani.

## **5. DELOVANJE 710. UČNEGA CENTRA V PEKRAH**

### **5.1. Začetek dela v 710. UC**

V Pekrah se je 6. maja 1991 zbralo 24 častnikov in podčastnikov, priključilo pa se jim je še nekaj uslužbencev, ki niso bili na usposabljanju v Poljčah in niso bili razporejeni neposredno v enote, ampak so opravljali naloge v zalednem oddelku in administrativna dela.

UC je bil sestavljen iz poveljstva UC, kjer so bili: vodja UC, pomočnik za učne zadeve, pomočnik za domovinsko vzgojo, pomočnik za logistiko, psiholog, referent za varnostne zadeve in dve vodji organizacijskih enot.

Organizacijske enote so sestavljali štiri poveljniki vodov (učnih enot) in dvanajst inštruktorjev.

Ostali uslužbenci so bile še: medicinska sestra, analitik, tajnica vodje UC, zaledni oddelek (pet častnikov in podčastnikov).

Delovni prostori so bili primerno veliki, le nekaj kabinetov je imelo slabo urejeno zračenje, ker so bili urejeni v podstrešnih prostorih in se strešna okna niso dala odpirati. Ker so bili prostori na prisojni strani, je bilo ob sončnih dneh v njih neznosno vroče.

Vse delo je bilo usmerjeno v priprave za sprejem 1. generacije slovenskih vojakov na služenje vojaškega roka.

Začetek je bil določen za 15. maj 1991 in popolnoma jasno je bilo, da se bo ta dan moralo pričeti z delom po izdelanih načrtih, saj so naborniki že dobili pozive za služenje vojaškega roka.

Veliko težav je bilo tudi s pisanjem učnih priprav, saj so bili v UC le trije ali štiri pisalni stroji in en računalnik. Tako je bila večina pisnih izdelkov napisana v rokopisih.

Delo v UC je z alarmom večkrat zmotil dežurni častnik, zaradi obvestila, da se UC bližajo vozila JLA. Takrat je bilo delo začasno ustavljeno, častniki so pohiteli k skladišču orožja, se oborožili in pripravljene čakali v objektu.

Prve dni je to ukrepanje potekalo nekako spontano, ko pa je bilo ugotovljeno, da gre za načrtno aktivnost JLA, je vodja 710. UC ukazal, da je potrebno izdelati načrt obrambe UC za primer neposrednega napada JLA na UC. Ukaz je vseboval naslednje točke:

- izvršiti priprave v skladu z Načrtom neposrednega zavarovanja in premestitve UC (priprava za posedanje položajev v okolici - različne variante, določiti častnike in podčastnike, ki bodo v stalni pripravljenosti za obrambo UC);
- določeni podčastniki in častniki bodo opravili priprave z naborniki za umik iz 710. UC in pri tem pripravijo opremo ter izurijo postopke ob alarmiranju;
- določiti podčastnike in častnike, ki bodo izvajali protioklepno obrambo UC in bodo pri tem podrejeni častniku iz OŠTO Maribor. *(Ukaz vodje 710. UC za izvršitev priprav neposrednega zavarovanja in premestitve 710. UC in delovna karta neposrednega varovanja 710. UC, 17. 5. 1991- Priloga 5)*

Približno ob enakem času so se pojavile težave zaposlenih s prihodi na delo in odhodi domov. V bližini križišč in ob poti, ki je vodila iz UC, so pogosto stale patrolje vojaške policije JLA in ovirale pot vozilom delavcev UC.

Zaradi varnosti zaposlenih je vodja 710. UC poslal na UNZ Maribor zahtevo za povečan nadzor komunikacij v okolici UC v času prihodov in odhodov zaposlenih.

Častniki UC pa so na skupnem sestanku zahtevali od vodstva UC, da se vsak častnik in podčastnik zadolži s službeno pištolo in da se za te uredijo dovoljenja za nošenje orožja. S tem je nastala težava, saj je bilo v skladišču UC le nekaj pištol, ki so bile namenjene predvsem za usposabljanje vojakov in za častnike notranje službe. Težavo so rešili tako, da so zbrali pištole, ki so jih imeli na občinskih oddelkih za obrambo za potrebe angažiranja Narodne zaščite in tako v dveh ali treh dneh pištole pripeljali v UC.

Inštruktorji, ki so bili na dolžnosti poveljnikov oddelkov, so zadolžili pištole M-57 kal 7,62 (popularno imenovane TT-jevke), ostali pa so dobili pištole M-70 kal 7,65. Še isti dan je bilo organizirano usposabljanje za uporabo pištol in praktično streljanje na lovskem strelišču pri Treh ribnikih.

Od takrat dalje se pripadniki niso več ločevali od teh pištol. Pri vožnji v službo ali iz nje so bile pištole vedno na dosegu roke, kajti patrolje vojaške policije JLA so bile vedno bolj nadležne.

## **5.2. Prihod vojaških obveznikov**

Dnevi v UC so tekli zelo hitro in nezadržno se je približeval 15. maj, ko je bil pričakovan prihod nabornikov na služenje vojaškega roka. Čeprav so bile vse vloge častnikov natančno

opredeljene in praktično preizkušene po učni metodi igre vlog, je bilo med izvajalci čutiti nekaj napetosti. Največja zadrega je bila v tem, da še zadnji dan pred prihodom nabornikov v UC ni prispela vsa oprema, ki bi jo morali naborniki zadolžiti.

Delovni dan se je na dan prihoda pričel uro prej kot običajno. Zjutraj je bil kratek delovni sestanek, kjer so bile vse naloge še enkrat preverjene, nato pa so se častniki razdelili v določene delovne skupine.

Okoli 9 ure zjutraj je prišla prva skupina nabornikov. Ob vhodu v UC jih je sprejel eden od inštruktorjev in jih usmeril k sprejemni sekciji. Tam je častnik sprejel nabornikov poziv in vojaško knjižico, evidentiral njegov prihod in ga usmeril do naslednje točke. Sprejem je potekal brez zapletov. Nekaj nabornikov je prišlo v UC rahlo vinjenih, vendar niso povzročali resnih težav.

Iz nekaterih občin so prišli organizirani v skupinah, vodili so jih načelniki oddelkov za obrambo ali referenti za naborne zadeve, spremljali so jih svojci, dekleta in godci.

V UC in okolici je bilo nekaj novinarjev in TV snemalcev, ki so hoteli dokumentirati ta prelomni dogodek v slovenski zgodovini. Seveda pa ni manjkalo stalnih spremljevalcev – patrolje vojaške policije JLA in tokrat tudi oficirjev v civilnih vozilih, za katere so nekateri častniki iz Maribora vedeli, da pripadajo KOS-u JLA. Dva izmed teh oficirjev sta nameravala vstopiti v okrepčevalnico 710. UC, ki je prej pripadal Centru obrambne vzgoje, kjer so bili oficirji JLA še pred nekaj tedni redni gostje, vendar so jih odslovili, s čemer se nista mogla nikakor sprijazniti.

Do 13 ure je bilo vseh 120 vojakov oblečenih v vojaške trenirke, ostriženih v skladu s Pravili službe v TO in zbranih na prvem vojaškem kosilu. Do večera so zadolžili večino pripadajoče opreme in jo pospravili v vojaške omarice, ki so bile v spalnicah. Razporejeni so bili v učne enote (velikost voda) in dve organizacijski enoti (velikost čete). Pripadniki 1. organizacijske enote so imeli drugačno vojaško opremo od tistih iz 2. organizacijske enote. Razlikovali so se bojni nahrbtniki, hlače in vojaški suknjiči, ki so bili pri vojaki iz 1. OE iz vodoodbojnega materiala.

Prvi dan se je zaključil z ogledom TV dnevnika, ki ni bil obvezen, vendar so si ga vsi z zanimanjem ogledali, saj so vedeli, da bo prav njim namenjen daljši prispevek. Ob koncu povečerja se je iz ene od vojaških spalnic zaslišala pesem, ki so jo peli vojaki ob spremljavi

kitare, ki jo je igral vojak, ki je ob zaključku služenja vojaškega roka v 710. UC napisal pesem o 1. generaciji slovenskih vojakov.

Naslednje dni se je delo nadaljevalo po zastavljenem načrtu usposabljanja. Začeli so z učenjem in urjenjem pravilne uporabe in nošenja vojaške opreme, splošnimi vojaškimi predpisi, postrojivnim pravilom itd. Seznanjeni so bili z začasnim navodilom o organizaciji namestitve, reda in dela v 710. UC. Vojakom je bil očitno zelo všeč odnos častnikov do njih, saj je bilo v UC uvedeno vikanje na vseh nivojih. Tako je častnik vikal vojaka in obratno, za dober vzgled pa so se častniki vsaj vpricho vojakov tudi med seboj vikali. Imeli so občutek, da so spoštovani, da se jih upošteva kot pripadnike nastajajoče oborožene sile njihove države in ne kot vojake, ki morajo samo izvrševati ukaze in ne razmišljati o odločitvah nadrejenih. *(Herbert Lešnik, spominski vir)*

### **5.3. Začetek usposabljanja v 710. UC**

Delovni dan v 710. UC je bil splošno določen z dnevnim razporedom, vsakodnevno pa je bil dopolnjen z dnevno zapovedjo, ki je bila prebrana ob jutranjem zboru.

Dnevni raspored dela je bil naslednji:

Vstajanje je bilo ob 05.30 uri, nato 20 minut jutranje telovadbe, umivanje, pospravljanje do zajtrka, ki se je začel ob 06.30 uri.

Jutranji zbor je bil ob 07.15 uri, nato pa je bilo sedem ur pouka, ki se je zaključil ob 13.40 uri.

Po kosilu je bil do 16.00 prosti čas, sledili pa sta dve uri popoldanskega pouka.

Večerja je bila ob 18.00 uri, nočni počitek pa se je pričel ob 22.30 uri. Dnevni raspored se je nekoliko razlikoval ob sobotah, nedeljah in praznikih. Takrat so lahko vojaški obvezniki spali do 07.00 ure, nočni počitek pa se je pričel eno uro kasneje kot v delovnih dneh.

Usposabljanje nabornikov je potekalo v skladu z načrtom usposabljanja, čeprav je bilo zelo težko zagotavljati potrebna učna sredstva in pripomočke. Veliko teh sredstev, predvsem raznih maket, prerezov orožij, slik, filmov itd. je bilo zbranih po različnih srednjih šolah, kjer so ta sredstva prej uporabljali pri pouku Obrambe in zaščite, po spremembi učnih programov pa je to ležalo po raznih kabinetih kot nepotrebna šara.

Vsak dan se je ob 13.40 uri dopoldanski del usposabljanja v UC končal. Vojaki so očistili opremo in odšli na kosilo, častniki pa so se pripravljali za izvajanje usposabljanja naslednjega dne. Za vsako učno uro je morala biti izdelana učna priprava, ki jo je pregledal in odobril vodja Organizacijske enote. V njej je bilo potrebno natanko predvideti metode dela, učne oblike, načrtovati potrebna materialno tehnična sredstva za izvajanje pouka, ki je moral vsebovati veliko praktičnega dela.

Ko so bile priprave za naslednji dan zaključene, so častniki in podčastniki urili postopke v primeru bojnega alarma v UC. Načrt je bil izdelan v različnih variantah, ki jih je bilo potrebno praktično preizkusiti, izuriti do podrobnosti in čim bolj približati realni situaciji. Določal je, da lahko bojni alarm ukažejo le vodja UC in vodji organizacijskih enot po predhodnem soglasju vodje UC.

Izven delovnega časa je lahko bojni alarm ukazal samo dežurni UC, vendar le ob neposrednem napadu na UC in je o tem moral obvestiti vodjo UC, njegovega namestnika in referenta za varnost. Prav tako je določal, da ob bojnem alarmu prenehajo vsi izhodi iz UC, da se morajo vsi zaposleni v UC takoj napotiti na delovno mesto. Določal je tudi ukrepe zatemnitve v nočnem času, nošenje opreme in prevzemanje poveljevanja enotam v primeru odsotnosti vodij organizacijskih in učnih enot.

Med urjenjem postopkov ob bojnem alarmu je med častniki prevladovala miselnost, da teh postopkov ne bo potrebno uporabiti v resnični situaciji, čeprav se je grožnja v obliki patrolj JLA v bližini UC vsakodnevno pojavljala.

Po nekaj dneh delovanja UC je bil preizkušen še sistem alarmiranja zaposlenih izven delovnega časa. Okoli četrte ure zjutraj je dežurni častnik v UC v skladu s pozivno mrežo sporočil preko telefona dogovorjen signal, ki je za vse pomenil, da se morajo v najkrajšem času javiti na delovnem mestu v 710. UC.

Med preverjanjem odziva ob poskusnem bojnem alarmu izven delovnega časa je bilo ugotovljeno, da je določen mobilizacijski čas nerealen, saj so nekateri častniki prihajali iz okolice Lendave in iz Savinjske doline, tako da so za pot potrebovali več kot eno uro. Vendar je kljub temu vsaj 2/3 častnikov prišlo na delovno mesto prej kot v pol uri, tako da so lahko prevzeli naloge.



Občasno je UC obiskal kakšen uslužbenec iz RSLO, RŠTO ali 7. PŠTO in takrat so bili sklicani skupni sestanki, ki so bili namenjeni motiviranju in predstavitvi aktualnih političnih razmer v R Sloveniji in Jugoslaviji.

## **6. PEKRSKI DOGODKI**

Že od začetka delovanja 710. UC v Pekrah so organi Sektorja 9 v RSLO (predhodniki Varnostnega organa Ministrstva za obrambo – VOMO), organi milice in operativci VIS prejeli informacije svojih virov iz vrst JLA, da JLA načrtuje različne provokacije s, katerimi namerava izzvati incident in na podlagi tega zavzeti ali uničiti 710. UC Pekre.

Kapetan 1.stopnje Bojan Porok, zaposlen v Operativnem centru 31. korpusa JLA v Mariboru, je 22. maja 1991 na sestanku v Lovrencu na Pohorju posredoval Ivanu Borštnerju in Francu Pulku, ki sta bila delavca Sektorja 9 informacijo, da je v pisarni podpolkovnika Stjepana Breznika, pomočnika načelnika KOS JLA v 31.korpusu, videl načrt delovanja pripadnikov JLA v okolici 710. UC Pekre. Kapetan je opozoril, da nameravajo pripadniki JLA z izvidniškim delovanjem v okolici 710. UC spremljati delo v UC in v najprimernejšem trenutku izzvati incident, ki bi jim v končni fazi dovoljeval tudi uporabo strelnega orožja. Borštner mu je zagotovil, da bo v okolici 710. UC v Pekrah razporedil pripadnike gibanja »SAMO«, ki bodo v civilnih oblekah motili delo izvidnikov JLA in jih poskušali pregnati iz okolice 710. UC Pekre. *(Bojan Porok, ustni vir, izjava 12. 2. 2003)*

### **6.1. Prijetje izvidnikov JLA**

Deveti dan po prihodu vojaških obveznikov na usposabljanje v 710. UC, 23. maja 1991, se je že zjutraj pričel nevsakdanje. Enote so bile zbrane na postrojivnem prostoru in častniki so po dvigu zastave pregledovali urejenost vojakov, ko sta se ob jugozahodnem delu ograje UC prikazala iz gozda dva moška v civilnih oblekah. Približala sta se stražarju in se z njim pogovarjala. Eden od njiju je z roko pokazal v smeri proti gozdu. Stražar je odhitel do stražarske hišice in telefoniral. Nekaj minut za tem je na severovzhodnem delu zapustil UC in vstopil v gozd vod pripadnikov čete za protidiverzantsko delovanje TO (PDD), ki je že nekaj dni opravljal naloge intervencijske enote v 710. UC. Nihče ni temu posvečal posebne

pozornosti, saj je ta enota pogosto prejemala podatke o gibanju različnih ljudi v okolici UC in je za to vsakodnevno opravljala različne aktivnosti. Običajno so srečali kakšnega sprehajalca ali gobarja, tako da so se hitro vrnili v UC.

Vendar je bilo tokrat drugače. Po kakšnih desetih minutah sta se prikazala iz gozda dva pripadnika TO in pred seboj vodila dva moška z dvignjenimi rokami v svetlo zelenih maskirnih uniformah, v katera sta imela naperjeno orožje. Poleg svojega orožja sta nosila še po eno avtomatsko puško, torbici s strelivom in eno pištolo. Daljnogled, radijsko postajo in 2 vojaški torbici sta ujetnika nosila sama. Ko so stopali mimo postrojitenega prostora, so nekateri, ki so bili v neposredni bližini, videli, da imata ujetnika na kapah peterokrake zvezde.

Odpeljali so ju v prostore UC, kjer so se z njima pogovarjali vodja 710. UC major Andrej Kocbek, takratni častnik za varnostne zadeve v 710. UC Pekre stotnik Franc Pulko in poveljnik enote za zavarovanje.

Kasneje se je izvedelo, da sta prijeta vojak in podporočnik JLA pripadala izvidniški enoti iz vojašnice Slava Klavora v Mariboru. Po izjavi podporočnika JLA naj bi bila njuna naloga izvedba orientacijskega pohoda v okolici Pohorske vzpenjače, vendar je bila takšna razlaga malo verjetna, saj dejstva, da sta imela napolnjeno orožje, v vojaških torbicah pa za več dni hrane in da sta skrivaj opazovala UC, nista mogla niti prikriti niti tega nista želela komentirati. Izvidnika JLA se nista pritoževala nad postopki pri aretaciji, podporočnik Đogo je le pripomnil, da ga je eden od pripadnikov TO udaril s puško.

Po opravljenem razgovoru so stotnik Pulko, podporočnik in vojak JLA spili kavo, nato pa jima je bila vrnjena vsa zasežena oprema in sta ob 08.15 uri sta zapustila 710. UC. Stotnik Pulko je o dogodku pisno poročal pomočniku republiškega sekretarja za LO Andreju Lovšinu in načelniku RŠTO Janezu Slaparju. *(Predhodno poročilo o izrednem dogodku pomočniku republiškega sekretarja, 23. 5. 1991- Priloga 7)*

Pripadnika 3. voda čete PDD TO, ki sta aretirala podporočnika in vojaka JLA sta povedala, da so takoj po prejetem ukazu za preiskavo terena v okolici 710. UC v Pekrah mislili, da jih alarmirajo zaradi vaje. Neobičajno pa je bilo, da poveljnika voda niso mogli najti. Tako je poveljstvo nad vodom, ki je bil številčno zelo okrnjen, prevzel Bojan Mušič. Na robu gozda je pripadnike razporedil v strelce in jih usmerjal. Po nekaj minutah je na desnem krilu enote zagledal v gostem grmovju skrita izvidnika JLA. Opozoril je Valentina Koviča, ki mu je bil

najbližji, da ga spremlja. Ostali pripadniki so nadaljevali s preiskavo. Ko sta se približala izvidnikoma JLA na razdaljo štirih ali petih metrov, jih zaradi vneme pri opazovanju UC nista niti opazila. Mušič je glasno ukazal, da odložita orožje.

Vojak je orožje takoj odložil, podporočnik pa je obrnil avtomatsko puško proti Koviču in poskušal vstati. Takrat je Mušič skočil do podporočnika in ga s puškinim kopitom udaril v rebra, tako da je padel na tla in izpustil orožje. Mušič je nato obema ukazal, da se postavita ob drevo, opravil je osebna pregleda in jima pri tem odvzel še nože in pištolo. Med pregledom je Kovič z namerjeno puško varoval Mušičev postopek. Potem sta Mušič in Kovič odvedla oba izvidnika JLA z dvignjenimi rokami v 710. UC in jih predala stotniku Francu Pulku in stotniku Stojanu Ledineku. *(Bojan Mušič, ustni vir, izjava 26. 1. 2003)*

Zaradi odvzema prostosti dvema pripadnikoma JLA so zoper majorja Kocbeka in stotnika Pulka preiskovalni organi JLA kasneje vložili kazenske ovadbe. *(Poziva na zaslišanje pri pravosodnih organih JLA v zvezi s kaznivim dejanjem po členu 205. KZ SFRJ za dne 25.06. 1991 – Priloga 8)*

Ob 08.20 uri sta do stražarja v 710. UC ponovno prišla ista moška v civilnih oblekah in povedala, da sta videla v bližini UC tri vojake v enakih uniformah, kot sta jih imela pred tem ujeta podporočnik in vojak, ki so tekli iz smeri Pohorske vzpenjače proti Mariboru.

Šele nekaj dni po teh dogodkih je bilo ugotovljeno, da sta bila moška v civilnih oblekah, ki sta obveščala o gibanju vojakov JLA okoli 710. UC pripadnika gibanja »SAMO«.

Pripadniki tega gibanja so v dogovoru s 7. PŠTO Maribor nadzirali okolico Pekar in organom notranje službe 710. UC poročali o svojih zaznavah.

Delo v UC se je nadaljevalo z manjšimi spremembami dnevnega povelja. Posredovan je bil ukaz o prepovedi zapuščanja območja UC in o spremljanju dogajanj v okolici ter o posebnostih takoj poročati dežurnemu častniku 710. UC.

## **6.2. Obkolitev 710. UC**

Nekaj minut čez dvanajsto uro se je ob vznožju Kogla na Bezjakovi ulici zaslišal močan hrup motorjev oklepnikov. V hipu so bili vsi pogledi usmerjeni v smer, od koder je prihajal hrup. V bližini lokalne avtobusne postaje, približno 1 km od UC, je bilo videti šest oklepnih vozil

JLA, ki so vozili proti UC. Prva dva sta imela prižgane modre utripajoče luči in opremo za posredovanje v uličnih nemirih (kovinske rešetke v obliki pluga na sprednji strani vozila).

V nekaj trenutkih so v UC častniki napotili vojaške obveznike v veliko učilnico UC (amfiteater), skoraj istočasno pa je iz objekta pritekkel dežurni častnik in opozarjal na nevarnost. Vojaki so pohiteli v objekt, častniki in podčastniki pa po svoje orožje. Ko so prvi častniki pritekli do svojih položajev, se je pred spuščeno zapornico pred glavnim vhodom v 710. UC ravno pripeljal prvi BOV (bojno oklepno vozilo). Drugi se je odpeljal dalje proti Kordeku in se postavil ob jugozahodnem delu ograde UC. Ostali oklepniki, ki so bili tipa BRDM, so se razporedili na vmesnem prostoru med prvim in drugim oklepnikom.

Na vrhu oklepnikov, kjer so bile nameščene strojnice kalibra 14,5 mm in 7,62 mm so odprli lopute in cevi strojnic usmerili proti centru.

Za njimi je v bližino UC pripeljal še nekaj manjših tovornjakov, iz katerih so poskakali vojaki JLA, ki so bili oboroženi s pehotno oborožitvijo. UC so obkolili pripadniki bataljona vojaške policije iz 31. korpusa JLA iz Maribora, ki so mu bile dodane skupine profesionalnih vojakov diverzantske brigade iz Niša.

Novost, ki pri pripadnikih JLA ni bila običajna, so bili zaščitni jopiči, ki so jih nosili vsi vojaki, in tromblonski nastavki na avtomatskih puškah. Nanje so kasneje nataknilo tromblonske mine s solzilnim plinom.

### **6.3. Organizacija obrambe v 710. UC**

Vodja UC je ukazal, da se v skladu z načrtom z vsemi razpoložljivimi sredstvi organizira ožja obramba UC.

Za poveljnika obrambe je imenoval stotnika iz 710. UC. Z razpoložljivim moštvom je organiziral krožno obrambo, tako da je na najprimernejših mestih postavil po dva častnika. Strelci s protioklepnimi minometi armbrust so bili razporejeni na mestih, kjer bi lahko oklepniki vdrla v UC.

Tako sta bila dva armbrusta usmerjena proti BOV-u, ki je stal pred zapornico pri glavnem vhodu v UC, dva strelca sta bila na strehi UC z nalogo, da uničita BRDM pred vhodom za osebje, in ostale oklepnike, ki so stali na jugozahodni strani UC.

Dva armbrusta sta bila v rezervi v primeru, da bi BOV prebil zapornico ob glavnem vhodu, prvi strelec pa ga ne bi uspel uničiti.

Sile in sredstva s katerimi je razpolagal poveljnik so bile naslednje:

- 17 častnikov in podčastnikov,
- 12 avtomatskih pušk M 70 cal 7,62 mm,
- 5 avtomatskih pušk SAR- 80 cal 5,65 mm,
- 17 pištol,
- 6 lahkih protioklepnih minometov armbrust.

Protioklepnih sredstev je bilo premalo, poleg tega pa so protioklepni minomet armbrust vsi poznali le teoretično, nihče pa še ni z njim opravil praktičnega streljanja, prav tako pa je bilo malo verjetno, da bi z vsakim armbrustom uničili po eno oklepno vozilo.

Poleg častnikov iz 710. UC je bil v obrambi še intervencijski vod iz čete za PDD, vod pripadnikov rezervne sestave TO, oborožen s pehotnim orožjem, ki so izvajali fizično varovanje UC in baterija pripadnikov enote PZO, ki je izvajala protizračno obrambo objekta. Baterija PZO je imel štiri protiletalske topove 3/20 mm, ki so bili v parih postavljeni okoli UC, vendar so bili položaji popolnoma odkriti, brez zaklonilnikov, tako da bi bili lahka tarča že za strelca pehote.

Nerazumljiva napaka, ki so jo storili pa je bila tudi ta, da so bili brez streliva. Bobne s strelivom so namreč imeli na tovornjaku, ki je bil parkiran nad tenišskimi igrišči pri UC.

Na zahtevo poveljnika obrambe, da strelivo nemudoma namestijo na topove se je odzval aktivni častnik TO iz enega od OŠTO s činom majorja, ki je bil v UC naključno zaradi napovedane menjave straže in je rekel, da se je nesmiselno upirati takšni premoči in da bi bilo najbolje izpolniti zahteve JLA. Nekaj pripadnikov TO se je z njim strinjalo in le malo je manjkalo, da niso pripadniki rezervnega sestava zapustili položajev. Po nekaj minutnem prerekanju se je omenjeni major tako razburil in ga je postalo tako strah, da je dobil prebavne motnje. Moral je vstopiti v prostore UC in ga od tam niso več pustili.

Častniki so si na hitro poskušali utrditi položaje s premikanjem betonskih korit za rože, postavljanjem težkih klopi, ki so bile izdelane iz drevesnih debel itd. Zaklonilnikov si niso mogli izkopati, ker je bil večji del bližnje okolice UC prevlečen z asfaltom ali betonom.

#### **6.4. Pogajanja in zavrnitev zahtev JLA**

Medtem ko so se častniki in pripadniki rezervnega sestava TO pripravljali na obrambo in dopolnjevali osebno opremo (zaradi presenečenja in hitrega zasedanja položajev so bili častniki brez zaščitnih mask in čelad), so se ob zapornici pri glavnem vhodu v UC pričeli pogovori med vodjem UC in podpolkovnikom JLA.

Podpolkovnik Stevilović je postavil več pogojev:

- izpustitev zjutraj ujetih pripadnikov JLA,
- izročitev pripadnikov rezervne sestave TO, ki so aretirali pripadnika JLA zaradi rekonstrukcije dogodka,
- predaja dokumentacije nabornikov, ki so v UC,
- predaja nabornikov, ki bi jih odpeljali v vojašnice JLA in bi tam nadaljevali s služenjem vojaškega roka,
- izročitev stotnika Franca Pulka, ki je bil v 710. UC varnostni organ, pred tem pa je nekaj časa delal v KOS JLA.

Major Kocbek je po predhodnem posvetovanju preko telefona s člani Republiške koordinacije zahteve zavrnil, razen prve zahteve, za katero je pojasnil, da sta bila pripadnika JLA izpuščena z vso opremo ob 08.15 uri zjutraj.

Podpolkovnik Stevilović verjetno ni bil vaju, da bi mu kdorkoli ugovarjal in je zato pričel kriliti z rokami in žugati proti majorju Kocbeku. Nekajkrat je šel do BOV-a, ki je stal pred zapornico, se tam nekaj pogovarjal, nato pa se vrnil do majorja Kocbeka in pričel groziti, da bo ukazal UC zravnati z zemljo in da bo zaradi trmastega vztrajanja pri nezakonitih odločitvah slovenskih politikov prišlo do prelivanja krvi.

Takrat sta se po cesti proti UC pripeljala pinzgauer in reševalno vozilo, iz katerega so izstopili oficirji in vojaki JLA. Med njimi je bil tudi podpolkovnik Radko Katalina, načelnik KOS-a v 31. korpusu, ki je odšel do podpolkovnika Stevilovića. Nekaj časa sta se pogovarjala, nato pa sta skupaj prišla do zapornice, kjer so pred tem potekala pogajanja.

Videti je bilo, da je poveljevanje prevzel podpolkovnik Katalina, saj je v nadaljevanju on ponovil zahteve, ki jih je pred tem že izrekel podpolkovnik Stevilović. Pripomnil pa je še, da ne misli izgubljati časa.

Major Kocbek mu je ponovil stališče slovenske strani in mu povedal, da je vsem branilcem v UC ukazana uporaba orožja v primeru nasilnega vdora pripadnikov JLA v UC in tudi v primeru, da bo proti UC izstreljen en sam strel.

Podpolkovnik Katalina je odšel do oklepnega vozila, ki je stalo pred zapornico UC. Tam ga je čakalo nekaj oficirjev JLA, s katerimi so se pogovarjali, nato pa je podpolkovnik Katalina stopil korak nazaj in skoraj kriče ukazal: »Na mesta, pet minuta do otvaranja vatre!«

Vojaki in oficirji JLA, ki so do takrat stali na cesti so plegli v obcestni jarek, drugi so zapirali lopute na oklepnikih, strelec pri težki strojnici na BOV-u pa se je spustil globlje v vozilo, tako da je bilo izza strojnice videti le njegovo čelado.

Prijel je orožje in ga nameril proti UC, cev je obračal levo in desno ter preko merka na orožju iskal primeren cilj. Skoraj polovico vojakov JLA je imela na tromblonskih nastavkih pušk natakne mine s solzilnim plinom. Vozniki v BOV-ih so pognali motorje in močno pritiskali na plin, tako da je nastal v okolici UC neznosen hrup, ki je še povečeval že tako mučno situacijo.

Vojak JLA, ki je imel oblečen neprebojni jopič in je ves čas stal pred zapornico, se je umaknil za bližnji tovornjak.

Pripadniki TO, ki so bili na obrambnih položajih v UC so imeli jasen ukaz. V primeru, da oklepniki prebijejo zapornico ali poskušajo s pehoto vdreti v UC morajo odpreti ogenj iz vseh orožij. Nobenega čakanja na ponovni ukaz ne bo. Najprej je potrebno nevtralizirati strelce s težkim orožjem, nato pa oficirje JLA.

V tistem trenutku je iz stanovanja, kjer je stanoval kuhar UC s svojo družino, pritekla ženska z dvema majhnima otrokoma in kričala: »Saj ste nori, pustite nas ven, mi smo civilisti.« Napotili so se proti zapornici in nekaj pušk se je obrnilo proti njim. Podčastnik Legen, ki je v UC ravnal s tehničnimi sredstvi, je dogodek snemal s kamero. Najverjetneje je bil to vzrok, da je najbližji oficir ukazal, naj jih pustijo in cevi pušk so se povesele. Repinovi so odšli po cesti proti dolini.

BOV, ki je stal pred zapornico se je pričel premikati proti zapornici. Dlani branilcev UC so postajale potne, utrip srca so čutili v grlu in mnogi so se v mislih poslavljali od bližnjih. Odločeni so bili braniti UC do konca. Zavedali so se, da je tisti trenutek na preizkušnji zgodovinska odločitev o Sloveniji.

Če bi takrat klonili, bi bil za to generacijo izgubljen stoletni sen Slovencev. Jeza, odločnost in strah so bila takrat edina čustva, ki so jih čutili branilci. Pripravljene so bili na vse. (*Anželj, 2001; 103*)

BOV, ki se je pomikal proti zapornici se je ustavil nekaj centimetrov pred zapornico in pričel voziti vzvratno. Po kakšnem metru vožnje se je ustavil in ponovno pričel voziti proti zapornici. Preizkušali so živce branilcev in pričakovali, da bodo pripadniki TO popustili pod njihovimi pritiski. Minute so tekle in iz celotne okolice UC je bilo slišati škrtanje zaklepov orožij. Negotovost in pritisk je trajal kakšne pol ure, nato so se oklepniki ustavili in le še občasno je zahrumel kakšen motor. Po kakšni uri so vozniki v oklepnikih ustavili motorje.

Nekaj časa je vladalo zatišje. Potem pa sta ponovno prišla k zapornici podpolkovnika Katalina in Stevilović in se hotela pogovarjati z majorjem Kocbekom. Tokrat sta spremenila svoje zahteve. Zahtevala sta, da pridejo v vojašnico JLA Franc Rozman Stane vsi, ki so sodelovali pri aretaciji izvidnikov JLA vključno s stotnikom Francem Pulkom, nova zahteva, ki sta jo postavila, pa je bila, da se enota TO, ki je zasedla položaje na hribu Kogel nad 710. UC umakne od tam. Oficirji JLA so namreč ugotovili, da bi bili pripadniki JLA v navzkrižnem ognju, če bi prišlo do uporabe strelnega orožja.

Podatek o tem, da so na Koglu pripadniki TO in ne JLA, je med branilce prinesel novo upanje. Pred tem so nekateri sicer tam opazili premikanje vojakov, vendar se na takšni razdalji ni dalo prepoznati, kateri strani pripadajo vojaki na Koglu. Večina pripadnikov TO je tudi snela kape, oblečeni pa so tako bili v enake uniforme kot vojaki JLA.

Položaje na Koglu je zasedla četa za protidiverzantsko dejavnost (PDD), ki ji je takrat štela 62 pripadnikov, od skupaj 88. Vpoklicani so bili 17. maja 1991 in bili nameščeni v gasilskem domu v Pekrah, ki je bil približno 1500 m oddaljen od UC. Enota je imela nalogo izvajati nadzor širše okolice Peker. En vod, ki je štel 14 pripadnikov, pa je bil nameščen v 710. UC kot intervencijska enota. Pripadniki PDD čete so se urili pod mentorstvom inšpektorjev milice Bojana Lunežnika in Marjana Ferka za izvajanje naslednjih nalog: blokade in pregled območja, vpadov v objekte, preiskave objektov, vozil in oseb, zaustavljanje in legitimiranje ter postopkov z ujetniki.

Dne 23. maja 1991 ob 9 uri je bil poveljnik čete za PDD obveščen o prijetju dveh izvidnikov JLA, nekaj kasneje pa so pričeli z razdeljevanjem dodatnega streliva, ročnih bomb in protioklepnih sredstev.



Okoli 11. ure so iz nadrejenega poveljstva dobili ukaz o popolni bojni pripravljenosti, kar je za njih pomenilo, da imajo vsa sredstva pripravljena v vozilih in pripravljena za premik.

Nekaj po 12. uri je eden od pripadnikov enote sporočil poveljniku čete, da mu je mimoidoči občan povedal, da se proti UC Pekre peljejo oklepna vozila JLA. Poveljnik čete je samoiniciativno ukazal enoti premik in zavzetje položajev na hribu Kogel nad UC.

Enota se je pripeljala do vznožja Kogla z vozili, ki so jih pustili ob cesti, Certusov avtobus pa je poveljnik čete poslal v bližino UC, kjer je voznik z avtobusom zaprl edino kolovozno pot do vrha Kogla. Četa za PDD je imela nalogo, da v primeru uporabe orožja s koncentriranim ognjem v hrbet nasprotnika onesposobi njegovo pehoto na severnem in vzhodnem delu UC in z uporabo protioklepnih sredstev sodeluje pri uničenju oklepnih vozil JLA.

Očitno so se oficirji JLA zavedali nevarnosti, ki jim preti s Kogla, zato so zahtevali umik čete za PDD. Dejansko so okoli 15. ure dobili ukaz poveljnika 7. PŠTO polkovnika Miloševića, da zapustijo položaje na Koglu. *(Goran Vidrih, ustni vir, izjava 26. 1. 2003)*

Približno 800 m nižje od UC po Bezjakovi ulici, kjer se je začinjalo naselje Pekre, je bilo videti veliko gručo ljudi, ki so nekaj glasno vzklikali. Zaradi oddaljenosti od UC se jih ni dalo razumeti, vendar je bilo očitno vzklikanje usmerjeno proti JLA. Nekdo je imel v rokah slovensko trobojnico iz katere je izrezal zvezdo peterokrako in s takšno zastavo mahal, kot da bi bil gledalec ali navijač na tekmi. Tam so se najprej zbrali starši in svojci vojaških obveznikov, ki so služili vojaški rok v 710. UC, potem pa so se jim priključili še krajani Pekar in Maribora.

Že ob 14 uri so na opisanem mestu miličniki iz Posebne enote milice (PEM) zaprli dostop do 710. UC. Takratni poveljnik PEM, inšpektor, ki je bil tam z 32 pripadniki PEM, je sodil, da je obstajala nevarnost, da bi v primeru oboroženega spopada prišlo do žrtev med civilnim prebivalstvom, ali da bi s svojo prisotnostjo v okolici UC izzivali pripadnike JLA in še dodatno zaostrovali razmere. Prav tako pa so preprečevali prehod vozil JLA proti 710. UC, ki so dovažala okrepitve enotam v obkolitvi.

Občasno je veter prinesel do UC posamezne besede, ki so jih skandirali krajani Pekar in okolice in dalo se je razumeti, da zmerjajo pripadnike JLA ter jih podijo na jug in v Srbijo.

Major Kocbek je ponovno odšel v zgradbo telefonirat, da bi se posvetoval s člani Republiške koordinacije o nadaljnjih postopkih v zvezi z zahtevami Kataline.

Eden od pomočnikov vodje UC pa je hodil med vojaki in častniki TO, jih vzpodbujal in govoril, da naj zdržijo, da si pripadniki JLA ne bodo upali napasti in da bo vse v redu.

Častniki so mu bili sicer hvaležni, da je kdo iz poveljstva znal priti k njim, ki so bili v prvih vrstah, vendar so ga spravili v zadrego, ko so ga vprašali, kje je sedaj več tisoč oboroženih pripadnikov TO, ki so pripravljene v Sloveniji na spopad z JLA, če pa so v UC ostali obkoljeni sami in je že več ur popolnoma jasno, da jih bo JLA razmesarila, če pride do spopada. Vse bolj so se stvari razvijale v takšni smeri, kot da bo UC z branilci vred žrtvovan zato, da bodo lahko kasneje dokazovali, da je bila JLA pripravljena orožje uporabiti proti ljudstvu države, ki bi jo takrat še morala braniti. Posebej jezni in razočarani so bili, ko so videli, da se enota TO iz Kogla dejansko umika, tako kot je zahteval Katalina.

Pomočnik na ta vprašanja ni imel pravega odgovora, povedal pa je, da ima informacijo, da naj bi v UC prišli novinarji, ki bodo o dogajanju v Pekrah poročali in s tem vzpodbudili prebivalce Maribora in okolice k mirnim demonstracijam ter onemogočili pošiljanje novih sil JLA v Pekre.

Resnično se je potem iz gruče ljudi, ki so naredili živo blokado na Bezjakovi pod UC, izločila skupina civilistov, ki se je napotila proti UC. Skupino sta spremljala vojaška policista, ki sta imela ves čas v rokah avtomatski puški pripravljene za strel. Ko so prišli do UC, so nekateri prepoznali novinarje in funkcionarje mestne občine Maribor. Med njimi so bili Rudi Moge, Andrej Verlič, Franci Čuš, Stanislav Holc in tudi predsednica skupščine občine Maribor Magdalena Tovornik.

Ponovno so se pričeli pogovarjati ob zapornici, le da so tokrat novinarji in mariborski funkcionarji stali kar na cesti, torej na isti strani kot sta bila podpolkovnika Stevilovič in Katalina. Ljudje ob zapornici so se prijemali za glavo in več kot očitno je bilo, da oficirja JLA vztrajata pri svojih zahtevah.

Okoli 18. ure se je situacija ponovno zaostila. Iz jugovzhodne smeri, kjer je bil tankovski poligon in radvanjsko strelišče se je slišalo hrumenje tankov in motornih žag. Vse je kazalo, da JLA pripravlja premik tankov v bližino UC. Vozniki v BOV-ih so ponovno pognali motorje in s pritiskanjem na plin povzročali oglušujoč hrup.

Spet je bilo potrebno leči v zaklone in se pripraviti na morebitni spopad. Naboji so bili v ležiščih cevi, varovalke so bile odpete in orožja so bila naperjena proti napadalcem.

Kljub vsemu je bilo nekako manj napeto. Novinarji, ki so se najprej umaknili na varno v prostore UC, so prišli po nekaj minutah ven in hodili s fotoaparati in kamerami kar med položaji in poročali o dogajanju.

Po kakšni uri čakanja se je napetost polegla. Varovalke na orožjih so bile premaknjene v položaj »zaklenjeno«, toda še vedno je bilo potrebno dogajanje spremljati na položajih.

V UC je prihajalo vse več civilnih oseb. Pri zapornici so se ponovno pričeli pogovori. Med pogajalci so bili major Kocbek, predsednica občine Tovornikova, Andrej Verlič, predsednik IS Anton Rous, Andrej Šiško itd. Od tam je prišel psiholog UC Zdravko Strniša in povedal, da se dogovarjajo o pogajanjih, ki naj bi jih imeli v prostorih mariborske občine.

Okoli 18. ure se je do UC pripeljal Bogo Rogina, podpredsednik zbora združenega dela skupščine Republike Slovenije, ki je odpeljal iz UC nekaj občinskih funkcionarjev in majorja Kocbeka.

Ko so se peljali mimo barikade na Bezjakovi, so jim ljudje zaploskali. Takrat so prebivalci Pekar, Maribora in okolice prvič pokazali, kako se lahko tudi z neoboroženimi oblikami upiranja učinkovito postavi po robu močni vojaški sili.

Pred njimi je bila namreč ustavljena kolona vojaških vozil, v katerih je komandant 31. korpusa JLA general Mičo Delić pošiljal pomoč oklepnikom in vojakom JLA, ki so obkolili UC. Do UC so dovolili le reševalnemu vozilu JLA, za katerega se je kasneje izkazalo, da so se v njem kljub vsemu pripeljali štiri oboroženi pripadniki JLA. Kolona, ki je bila ustavljena pred barikado, se je morala vrniti proti vojašnici Franc Rozman Stane. Vendar je ista kolona prišla kasneje v bližino UC z druge smeri. Zadnji del poti skozi gozd so premagali peš in se tako priključili enotam JLA, ki so tvorile obroč na jugovzhodnem delu UC.

Edino vozilo, ki se je prebilo skozi gozd je bil pinzgauer, ki se je pripeljal do sredine travnika pod UC. Nekaj vojakov je iz njega nosilo predmete, ki so jih zlagali ob rob ceste. Kasneje se je izkazalo, da so to bile mine, saj so na travniku pričeli pripravljati protipehotno minsko polje.

Pričelo se je mračiti in Mariborčani, ki so postavili blokado, so ob cesti zakurili ognje. Občasno se je zaslišalo petje slovenskih pesmi. Kljub rosi in vlagi, ki se je pričela spuščati, so vztrajali.

Napetost v okolici UC je toliko popustila, da so lahko častniki v UC zaužili nekaj hrane, saj po dopoldanski malici niso še nič jedli.

Izmenično so v jedilnici hitro nekaj pojedli in se vrnili na položaje. Kot da bi slutili, da jih čaka še dolga naporna noč, so iz objekta prinašali šotorke, s katerimi so se za silo zaščitili pred vlago. Nasprotniki so verjetno opazili premikanje in so zato prižgali reflektorje na

oklepnikih in ostalih vozilih ter osvetljevali notranjost UC. Nekateri so si morali poiskati nove zaklone, ker jih je sij reflektorjev zaslepljeval in niso videli ničesar.

Nekaj ur je vladalo zatišje. Nobenih premikov, nobenega rožljanja z orožjem ni bilo slišati. Le vojaški obvezniki, ki so bili do tedaj v amfiteatru, so bili napoteni v spalnice.

Preko oken v spalnicah so bile razpete odeje, tako da jih svetloba iz reflektorjev ni preveč motila. Občasno je kateri vojak odgrnil odejo in skrivaj pogledal, kaj se dogaja.

Kljub temu, da vojaški obvezniki nekaj ur niso niti vedeli, kaj se dogaja okoli UC, so bili zaskrbljeni in utrujeni. Več kot deset ur so sedeli v amfiteatru in gledali različne filme. Z njimi sta bila dva poveljnika voda, po prvem TV dnevniku pa so v učilnico prihajali tudi novinarji in funkcionarji mariborske občine, ki so do takrat prišli v UC. Z njimi so se pogovarjali, jih bodrili in jim tudi na takšen način krajšali čas.

Okoli ene ure zjutraj naslednjega dne, ko so nekateri na položajih že dremali, se je naenkrat zopet vse ponovilo. Zahrumeli so motorji oklepnikov, snopi svetlobe iz reflektorjev so rezali temo in slepili branilce UC. Oklepnik, ki se je prej nekoliko odmaknil od zapornice pred glavnim vhodom v UC, se je zopet postavil tik ob njo.

Nihče ni vedel, kaj se dogaja, zato je pomočnik vodje, ki je bil ob častnikih na položajih, odšel v poveljstvo UC, od koder se je po nekaj minutah vrnil z vidnim izrazom zaskrbljenosti na obrazu. Povedal je, da so pripadniki VP JLA na pogajanju ugrabili poveljnika 7. PŠTO podpolkovnika Vladimirja Miloševiča, njegovega varnostnika stotnika Milka Ozmeča in še dva varnostnika iz PEM RSNZ, ki sta varovala pogajalca iz RSLO Mirana Bogataja. Po skoraj uri mučnega čakanja so motorji oklepnikov utihnili. V noči je bilo občasno slišati glasne medklice Mariborčanov, ki so bili v živi blokadi ceste pod UC.

Očitno so tudi oni izvedeli, kaj se je zgodilo in so zato zmerjali pripadnike JLA. Nato se je oglasila pesem, ki jo je tokrat spremljal tudi glas harmonike. Ognji ob cesti, ki so prej že dogorevali, so zopet zagoreli in v njihovem siju se je dalo razločiti premikanje ljudi. (*Herbert Lešnik, spominski vir*)

## **6.5. Umik enot JLA**

Sočasno z dogodki v mestu so se razmere umirjale tudi v okolici 710. UC v Pekrah. Reflektorji in žarometi na oklepnikih okoli UC so ugasnili in nekaj časa je vladala mučna tišina. Potem pa so se pričele na cesti ob UC pojavljati sence človeških postav. Vse več jih je bilo. Iz obcestnih jarkov so vstajali vojaki JLA in se zbirali v vrsto na cesti. Dva oklepnika sta se obrnila proti travniku pod UC in prižgala žaromete ter dodatne reflektorje.

Trije pripadniki JLA so previdno stopali korak za korakom po travniku in pobirali postavljene protipehotne mine. Ko so končali se je iz gozda prikazala kolona vojakov, v kateri so imeli vsi bele opasače in bili oboroženi s pehotno oborožitvijo.

Ob vrstah na cesti so se pričele prižigati baterijske svetilke in od tam je bilo slišati rožljanje zaklepov na orožju. Očitno so oficirji JLA pregledovali orožje in si pri tem pomagali z baterijskimi svetilkami.

Pričelo se je daniti, ko so vžgali motorje na BOV-ih in se pričeli premikati proti mestu. Ko so prišli do »žive barikade«, ki so jo naredili Mariborčani pod UC, se je morala kolona ustaviti. Ljudje so žvižgali in kričali na vojake, tako da so morali miličniki narediti špalir in s tem preprečiti neposredni stik med občani in pripadniki JLA. Miličniki so se bali, da bi kdo v vsesplošni evforiji vrgel med vojake JLA kakšen predmet in koga poškodoval, saj bi potem resnično imeli razlog, da se branijo. Ura je bila približno pet zjutraj, ko so končno prišli mimo njih in je hrup postopoma potihnil.

Nihče ni verjel, da je vsega konec. Podčastniki in častniki iz UC so bili zaspani in utrujeni, zato so na položajih pustili posadke pri dežurnih orožjih, ostali pa so se umaknili v zgradbo UC. Polegli so na tla pod mize v pisarnah in učilnicah, vendar niso mogli zaspati. Razčlenjevali so podrobnosti, obtoževali posameznike, ki so se obnašali strahopetno in se spraševali, kaj jih čaka naslednji dan, ki se je prebujal v lepo sončno jutro.

## **6.6. Ugrabitev podpolkovnika Miloševića in prva žrtev slovenskega osamosvajanja**

Prvi del pogajanj med predstavniki Republike Slovenije in JLA je bil organiziran v prostorih mariborske občine ob 19. uri, vendar niso uspeli zblížati stališč, zato so bila pogajanja po dobri uri prekinjena z dogovorom, da jih nadaljujejo.

Začetek drugega dela pogajanj je bil predviden 24.05. 1991 okoli 00.30 ure, vendar se je začel šele ob 01.15 uri prav tako v poslopju mariborske občine. Na njih so pogajalsko skupino Republike Slovenije predstavljali: Miran Bogataj in Marjan Fekonja iz RSLO, Vladimir Milošević iz 7. PŠTO, Janez Gajšek in Boris Sovič - podpredsednika mariborske občinske skupščine in Anton Rous - predsednik Izvršnega sveta občine Maribor.

Poleg njih so bili prisotni še: Magdalena Tovornik – predsednica skupščine mesta Maribor, Andrej Kocbek iz 710. UC, varnostniki Milko Ozmec iz TO ter dva pripadnika SEM RSNZ. Nasprotno stran so predstavljali polkovnika Alojz Lipnik in Stojan Filipovič, podpolkovnik Ratko Katalina in general Mićo Delić.

Nekaj minut pred začetkom pogajanj se je zgodil nerazumljiv dogodek. Takratni poveljnik posebne enote milice UNZ Maribor je povedal, da so miličniki iz njegove enote zgradbo mariborske občinske skupščine pred pričetkom pogajanj močno zastražili. Pripadniki PEM so bili razporejeni v okolici zgradbe, nekaj pa jih je bilo neposredno ob zgradbi. To so bili možje, ki so bili zelo dobro izurjeni in sposobni izvršiti vse naloge s področja protiterorističnega delovanja ter varovanja oseb in materialnih dobrin. Poleg pripadnikov PEM je bil v bližini občinske zgradbe razporejen tudi oddelek pripadnikov TO. Nekaj minut pred začetkom pogajanj pa je poveljnik PEM iz neznanega razloga dobili ukaz, da mora pripadnike PEM umakniti iz bližine zgradbe in njene okolice. Umaknil jih je v bližino sedeža UNZ, kjer so čakali na naslednje naloge. Takoj za njimi pa so se umaknili še pripadnike TO. *(Bojan Lunežnik, ustni vir, izjava 25. 1. 2003)*

Stotnik TO, ki je bil z ukazom poveljnika 7. PŠTO polkovnika Miloševića imenovan za njegovega spremljevalca in varnostnika je bil okoli 23. ure obveščen, da nameravajo poveljnika Miloševića ugrabiti. Zato je zahteval, da pošljejo v občinsko zgradbo dodatno zavarovanje. Prišla sta častnik in vojak TO, ki sta zavarovala vhod v občinsko zgradbo. Istočasno sta prišla v zgradbo tudi dva pripadnika specialne enote milice (SEM) v civilnih oblekah, ki sta bila poslana za varovanje pogajalca Mirana Bogataja iz RSLO. Oborožena sta bila z avtomatskim orožjem, ki sta ga imela v torbah, in s pištolami, ki sta jih nosila pod suknjama.

Nekaj minut po eni uri zjutraj je prišla delegacija JLA, ki so jo spremljali trije oficirji JLA v diverzantskih uniformah, zaščitnih jopičih in zaščitnih čeladah. Poveljeval jim je podpolkovnik Milan Šaputa, poveljnik bataljona za specialno delovanje iz Zagreba. Z avtomatskimi puškami v rokah so se postavili pred vrata sejne dvorane, kjer so potekala pogajanja. Zraven sta na stole sedla pripadnika SEM in torbi z orožjem odložila na tla.

Po krajšem času je iz sejne dvorane, kjer so potekala, pogajanja prišel Smiljan Pušenjak in povedal, da je general Delić prosil za kozarec vode. Takoj za njim je iz sejne sobe stopil podpolkovnik Katalina in rekel specialcem: »Loše idu pregovori, loše!« in odšel nazaj v sobo.

Ravno takrat pa je do Ozmeca prišel stotnik TO Franc Ošljak, ki je bil pri vozilih z ostalimi pripadniki TO in prenesel podatek, da je vojašnico Vojvode Mišiča v Mariboru zapustilo šest terenskih vozil, v katerih so vojaški policisti in da so štiri vozila že pred občinsko zgradbo.

Ozmeec je rekel Ošljaku, naj odide skozi pisarne do stranskega vhoda v sejno sobo in poskuša opozoriti podpolkovnika Miloševića. Sam se je nameraval vrniti pred glavni vhod sejne sobe. Ko je prišel na hodnik, je videl, da eden od pripadnikov specialnih enot JLA drži naperjeno avtomatsko puško v pripadnika SEM, ki sta ležala na tleh. Ozmeec se je skrila za steber na hodniku, izvlekel eno od treh pištol, ki jih je imel pri sebi, in nameril proti pripadniku JLA, ki je držal na tleh pripadnika SEM. Takrat so se za njim oglasili delavci občine in novinar Vjesnika in ga prosili, naj ne strelja, ker bodo potem strelji namenjeni njemu zadeli tudi njih. Nato sta dva pripadnika JLA pripeljala iz sejne sobe podpolkovnika Miloševića in mu tiščala pištoli na glavo. Za njimi je ob strani stopal podpolkovnik Katalina, nato general Delić in ostali člani delegacije JLA. Vsi so šli mimo stotnika Ozmeeca ne da bi ga opazili, ko pa je prišel mimo zadnji pripadnik specialne enote JLA, ki je vodil pripadnika SEM, je Ozmeec dvignil pištolo proti njemu, pripadnik JLA pa ga je s cevjo avtomatske puške udaril po roki tako, da mu je padla pištola iz rok. Nato ga je potisnil v vrsto poleg pripadnikov SEM in ga suval s puško v hrbet in rebra, ker se je upiral. Pred občinsko zgradbo so pripadniki JLA pri vseh opravili osebni pregled, jim pobrali osebno oborožitev, jih vklenili v lisice in jih dobesedno zmetali v vozila.

Odpeljali so jih v Vojašnico vojvode Mišiča, kjer so jim odvzeli osebne predmete in jih ločeno zaprli. Podpolkovnika Miloševića so zaprli v en prostor, oba pripadnika SEM in stotnika Ozmeeca pa v drugi prostor. Po kakšni uri so jim sneli lisice in pripadnika SEM po kratkem zaslišanju tudi izpustili.

Stotnik Ozmeec je moral podpolkovniku Rončeviću napisati izjavo, da je bil postopek aretacije in privedbe opravljen korektno in da pri tem ni dobil telesnih poškodb. Šele potem so mu vročili odredbo za odvzem prostosti, ki so jo izdali vojaški organi in potrdilo o zasegu predmetov.

Okoli 10 ure so ga pričeli zasliševati različni oficirji JLA, ob 14 uri pa je prišel preiskovalni sodnik z vojaškega sodišča v Ljubljani (Stojanović), opravil z stotnikom Ozmeecom razgovor,

mu povedal, da bo zoper njega podana kazenska ovadba in mu ob 15.10 uri rekel, da je prost in se lahko brani s prostosti.

General Delić kljub temu ni dovolil, da bi stotnika Ozmeca izpustili, zato je moral počakati do 16.30 ure, ko je civilni odvetnik dosegel, da so njega in podpolkovnika Miloševića izpustili. Prevzeli so ju miličniki iz PEM in jih odpeljali na sedež UNZ v Mariboru, kjer so ju čakali člani območne koordinacije. *(Milko Ozmec, ustni vir, izjava 12. 2. 2003, Ukaz VP JLA za odvzem prostosti Milka Ozmeca, 24. 5. 1991, Potrdilo VP JLA o začasno zaseženih predmetih, 24. 5. 1991 – Priloga 10)*

Med tem časom, so sledili dogodki, v katerih so bili prvič uporabljeni načrtovani ukrepi zoper JLA na ozemlju celotne Slovenije in ne samo v Mariboru. Po usmeritvah republiške koordinacije so pričele pristojne organizacije izklapljati telefonske zveze PTT sistema in električni tok, pred vhode vojašnic pa so postavili težke tovarnjake, avtobuse in železniške vagoni, s katerimi so onemogočili izhod oklepnikov iz vojašnic. S tem je bilo generalom JLA dokazano, da ima Slovenija še kako močna sredstva, s katerimi lahko prisili JLA k razumnim pogovorom.

Kljub tem ukrepom se je na ulicah v bližini mariborskih vojašnic zbrala množica občanov, ki so protestirali proti postopkom JLA. Na Ptujju se je zgodil prvi nesmiselni incident. Električarja, ki je nameraval v transformatorju ob ptujski vojašnici ponovno priključiti vojašnico na električni tok, je vojak JLA ustrelil v nogo.

S tem so se razmere pričele zopet zaostroovati. Nekaj sto Mariborčanov je še vedno vztrajalo pred vojašnico vojvode Mišiča in zahtevalo, da se vojaška vozila in oklepniki, ki so stali na cesti, vrnejo v vojašnice. Ponovno so bili angažirani miličniki in pripadniki PEM, ki so poskušali množico umiriti.

Poveljnik PEM je med demonstranti prepoznal pripadnike KOS v civilnih oblekah, ki so vodili in vzpodbujali demonstrante. Pripadnikom PEM je ukazal, da aretirajo pripadnika KOS-a, ki ga je osebno poznal, vendar je ta opazil njihovo namero in je v množici pobegnil. Demonstranti so bili vse bolj razjarjeni, zato so pričeli tolči po oklepnikih in v njih metati različne predmete. Eden od oklepnikov je zapeljal v množico in pri tem brezobzirno podrl občana Miklavža pri Mariboru Josefa Šimčika ter ga povozil do smrti.



Ta dogodek je povzročil prihod novih demonstrantov pred vojašnice, kjer jih je bilo pred vsako vojašnico več kot tisoč.

Večina jih je tam preživela vso noč, dopoldan naslednjega dne pa so se razmere toliko umirile, da so se spontano razšli. *(Bojan Lunežnik, ustni vir, izjava 25. 1. 2003)*

Tisti dan je 710. UC obiskal republiški sekretar za LO, ki je o občutkih med svojim obiskom napisal naslednje: »710. UC v Pekrah se je med tem spremenil v pravo malo trdnjavo. Na obrazih naših častnikov v Centru so bile zarisane nove črte, iz katerih si lahko kot iz drevesnih letnic razbral dogodke zadnjih dni in še zlasti kritičnih ur tistega četrtkovega popoldneva 23. maja 1991. Kljub pretresom v minulih dnevih je delo potekalo normalno in inštruktorji so že pripravljali svoje skupine na slovesno prisego.« *(Janša, 1992; 132)*

## 7. 710. UC V VOJNI

### 7.1. Prisega

V načrtu bojnega usposabljanja vojaških obveznikov 1. poskusne generacije ni bilo predvideno, da bi vojaki opravili svečano prisego. Snovalcem načrta usposabljanja se je prisega zdela nekako preveč podobna tistim v JLA in je zato niso načrtovali. Vendar je pred pričetkom služenja vojaških obveznikov le prevladala odločitev, da prisega mora biti.

Meseca maja, ko je že potekalo usposabljanje v UC v Pekrah je pomočnik za domovinsko vzgojo Dušan Krošl dobil nalogo od majorja Janeza Švajncerja iz RSLO, da pripravi svečano prisego vojakov, ki bi naj bila predvidoma 2. junija 1991. Okvirni program prisega mu je poslal, o morebitnih spremembah pa naj bi se sproti dogovarjala. Pomočnik vodje UC za domovinsko vzgojo Dušan Krošl je bil večkrat na robu obupa zaradi vsakodnevnega spreminjanja raznih podrobnosti pri prisegi. Z majorjem Švajncerjem sta imela odprto »vročo telefonsko linijo« in tako sproti usklajevala spremembe.

Prve težave so nastopile pri zamisli o zastavnem oddelku, ki bi moral prikorakati na prireditveni prostor in s tem oznaniti začetek slovesnosti ter ob koncu tudi zaključiti uradni del slovesnosti. Toda težava je bila, kako sestaviti zastavni oddelek. Naborniki, ki so prisegali, so morali biti v postroju, častniki pa so morali voditi vojake. Vendar so bile vse dileme pravočasno rešene. Vojake so vodili poveljniki vodov, zastavni oddelek pa je bil sestavljen iz inštruktorjev, ki niso imeli zadolžitev pri podpisovanju prisega. *(Dušan Krošl, ustni vir, izjava 14. 3. 2003)*

Razumljivo je bilo, da je bila prioriteta pouka v dneh pred prisego usmerjena v urjenje postrojitenih pravil, predvsem premikanja, obračanja, prihodov enot na prireditveni prostor itd. Častniki in vojaški obvezniki so se namreč zavedali, da bo na dan prisega veliko oči uprtih v vojake novo nastajajoče države Slovenije in so želeli vsako kretnjo izuriti do popolnosti.

Po pekrskih dogodkih se je tovrstnemu urjenju posvetilo še več časa. Nekaj zaradi bližajočega datuma prisega, nekaj pa zaradi tega, ker zaradi nenehnega ogrožanja ni bilo dovoljeno zapuščati območja UC in drugih učnih tem ni bilo mogoče izvajati.

Dan pred prisego je prišlo v UC nekaj vojaških enot, ki so bile sestavljene iz rezervnih pripadnikov TO. Njihova naloga je bila varovanje UC, saj je bilo pričakovati, da bo JA zopet poskušala s provokacijami. Znotraj UC je bilo razporejenih okoli sto pripadnikov TO, v bližnji in daljni okolici Pekar in Maribora pa je bilo razporejenih še okoli 600 pripadnikov TO in milice. Tokrat so bili dobro opremljeni in pripravljene na takojšnje posredovanje že ob najmanjših premikih enot JLA v bližini UC Pekre. (*Marijan Strehar, ustni vir, izjava 30.1. 2003*)

## **7.2. Svečanost**

Na dan prisege so vsi pričakovali prihod helikopterja, v katerem bi naj priletel v 710. UC republiški sekretar za LO s sodelavci iz RSLO in najvišjimi častniki RŠTO. Izkazalo se je, da so odločitev v zadnjem trenutku zaradi varnostnih razlogov spremenili, kajti JLA naj bi poskušala sestreliti helikopter, ki je letel v Pekre. (*Švajncer, 2001; 67*)

Kakšne pol ure pred pričetkom prisege se je pripeljal v koloni vozil, v kateri sta se pripeljala še predsednik Skupščine Republike Slovenije dr. France Bučar in republiški sekretar za notranje zadeve Igor Bavčar.

Janez Janša si je vzel toliko časa, da je osebno podelil vsem zaposlenim v 710. UC Pekre spominski znak prve generacije slovenske vojske in jih pohvalil za izredno požrtvovalnost in junaško držo ob obkolutvi UC.

Na svečanost so bili s pisnimi vabili vabljeni predstavniki vodstva Republike Slovenije, predstavniki občine Maribor, starši vojaških obveznikov in predstavniki sredstev javnega obveščanja. Vabila pa so bila objavljena tudi v dnevnikih in elektronskih medijih, tako da se je lahko svečanosti udeležil vsak, ki je to želel.

Prisega je potekala po naprej določeni časovnici. Po prihodu vojakov na prireditveni prostor je med množico obiskovalcev završalo od navdušenja.

S ploskanjem v ritmu koračnice so spremljali vojake, ki so razporejeni v vode korakali na določena mesta. Kljub temu, da je bilo vroče in da so morali vojaški obvezniki stati na mestu, so ta napor prestali brez težav.

V uradnem delu se je zvrstilo nekaj pomembnih govornikov, med njimi predsednik predsedstva R Slovenije Milan Kučan in republiški sekretar za obrambo Janez Janša, ki so vsi

govorili o pekrskih dogodkih kot o prvi oboroženi konfrontaciji med dvema vojskama na ozemlju Republike Slovenije na njeni osamosvojitveni poti.

Omenjali so, da se zavedajo možnosti vojaškega spopada zaradi nasprotovanja enostranski odcepitvi Republike Slovenije, predsednik Kučan pa je staršem vojaških obveznikov, ki so služili vojaški rok v 710. UC obljubil, da se bodo domov vrnili zdravi.

Sledilo je spontano srečanje vseh obiskovalcev in težko pričakovani dvodnevni dopust za nabornike, ki so odhajali domov v spremstvu staršev. Novinarji so krožili med starši in vojaškimi obvezniki, jim čestitali in jih spraševali o njihovih občutkih po svečani prisegi.

Vsi so odgovarjali, da so ponosni, ker so postali prvi vojaški obvezniki v slovenski zgodovini, ki se usposablja v svojem materinem jeziku na ozemlju Republike Slovenije.

### **7.3. Pobeg vojaka**

Na služenju vojaškega roka v 710. UC je bilo precejšnje število vojaških obveznikov, ki niso bili slovenske nacionalnosti in so se v večini primerov izrekli za Jugoslovane. Med 120 obvezniki, ki so pričeli služenje vojaškega roka v 710. UC v Pekrah, je bilo takšnih 27. Za služenje vojaškega roka v Sloveniji so se odločili zaradi polovico krajšega vojaškega roka kot v JLA in tudi zato, ker so vedeli, da bodo vojaški rok služili bližje svojim domovom. V glavnem z njimi ni bilo težav, če pa so se že sporekli, so poveljniki prepir hitro umirili in niso dovoljevali zbadanj zaradi drugačne narodnosti.

Vojaški obveznik Nikica Božič je bil drugačen. Bil je tih, vedno se je držal bolj zase, slovenski jezik pa je govoril bolj slabo. Kot je povedal, je razumel v glavnem vse, govoril pa je težko. Zadnjih nekaj mesecev pred odhodom na služenje vojaškega roka je živel pri materi in očimu na Koroškem, pred tem pa je živel pri svojem očetu Stipetu Martiću iz Glavičic pri Bijelini v BiH.

Pri pouku je sicer sodeloval, vendar je med ponavljanjem osvojenega znanja in občasnim preverjanjem, dajal vtis, da je osebnostno nezrel in da ne ve natančno, zakaj je v UC.

V nedeljo 15. junija 1991 je nabornik Nikica Božič najavil obisk in dežurnega častnika prosil za izhod v mesto, kar mu je bilo odobreno. Do 23 ure se Božič ni vrnil v svojo enoto, zato je dežurni častnik v 710. UC o tem obvestil poveljnika njegove organizacijske enote. Preverili

so njegovo osebno opremo in oborožitev in ugotovili, da manjkajo vojaške maskirne hlače, vojaška maskirna srajca, nizki čevlji, kapa s kokardo, vojaški pas in vojaška trenirka.

Vojaški obvezniki, ki so zapustili UC skupaj z njim, so povedali, da so ga nazadnje videli okoli 18.00 ure na železniški postaji v Mariboru. Kasneje se je izkazalo, da se je tam sestal z očetom, s katerim sta bila dogovorjena in je posebej za to prišel ponj iz BIH.

Po preverjanju pri Božičevi materi in sorodnikih v BIH je bilo ugotovljeno, da je Nikica Božič pri očetu v Glavičicah, kjer so ga videli sosedje. Njim je povedal, da se v 710. UC ne bo več vrnil in da se bo priključil srbski vojski.

Nikica Božič je v 710. UC poklical nekaj dni kasneje in povedal, da se v Slovenijo ne namerava več vrniti, da je nevarno in da bo v kratkem času vsem vojaškim obveznikom in ostalim v UC žal, da se igrajo s tako močno vojsko, kot je JLA. *(Poročilo organa varnosti 710. UC, načelniku varnostne službe RSLO, 16. 6. 1991- Priloga 9)*

#### **7.4. Premik na varnejšo lokacijo**

Štiriindvajseti junij 1991 se je v 710. UC v Pekrah pričel kot normalni delovni dan. Po prihodu častnikov na delovno mesto je sledila koordinacija dela za tekoči dan, kjer so bili vsi seznanjeni s spremembami dnevnega povelja.

Prvo uro je bilo potrebno posvetiti pregledu intendantske opreme vojakov in jo pripraviti za takojšni premik iz UC.

Okoli 08.30 ure so bili sklicani vsi častniki in podčastniki v UC, kjer jim je vodja UC izdal ukaz za izvršitev naloge s kodnim imenom »VAL«, ki ga je prejel iz RŠTO. To je pomenilo, da je potrebno v najkrajšem času premestiti UC na vojno lokacijo.

Vodja na tem sestanku ni povedal, kam naj bi se UC preselil, omenil je samo, da je to nekje na jugu R Slovenije. *(Ukaz vodje 710. UC za izvedbo premika, 25. 6. 1991- Priloga 11)*

V pol ure so bili tovornjaki natovorjeni s potrebno opremo, vojaki pa so vstopali v avtobuse. Okoli 9. ure je bila formirana prva kolona vozil za premik, v kateri je bilo poleg avtobusov še nekaj tovornjakov in terenskih vozil, ki so takoj krenili na pot. Zavarovanje komunikacij po katerih se je premikala kolona vozil so izvajali miličniki iz različnih postaj milice.

Nekaj miličnikov iz posebne enote milice iz Maribora pa je v civilnih vozilih spremljalo kolono na varni razdalji. Neposredno fizično varovanje vojakov in vozil so izvajali častniki in podčastniki, ki so bili razporejeni po avtobusih in ostalih vozilih.

Vsak je bil oborožen s pištolo, avtomatsko puško s pripadajočim strelivom in po dvema ročnima bombama. V nekaterih vozilih so bili častniki oboroženi tudi z lahkim protioklepnim minometom armbrust. Po štirih urah vožnje je kolona obstala na stranski cesti v bližini Ribnice na Dolenjskem.

Del kolone je nadaljeval pot v smeri proti Kočevski Reki do Borovca, drugi del kolone pa je krenil po gozdni cesti v notranjost kočevskih gozdov do Medvednjaka. V okolici gozdarskih koč na Medvednjaku so v gozdu postavili šotore in potrebne objekte za večdnevno bivanje. V bližini tega območja se je že nahajal del pripadnikov 510. UC iz Iga pri Ljubljani, ostali pa naj bi prišli tja kasneje.

Naslednji dan je bil namenjen urejanju tabornega prostora in zagotavljanju ustreznega varovanja tabora. Izkušnje po pekrskih dogodkih so bile dovolj, da ni želel nihče doživeti presenečenja zaradi opuščanja osnovnih načel bojnega delovanja.

Postavljeno je bilo fizično varovanje s stražarji; na smereh, kjer bi lahko pričakovali prodor oklepnih vozil, so bili urejeni protioklepni položaji, pred njimi pa so bile postavljene barikade iz drevesnih debel. Na izpostavljeni točki je bil izdelan zaklonilnik za mitraljez M-53, ki je bil določen tudi za dežurno orožje. Za širše bojno zavarovanje rajona razmestitve enote so skrbeli pripadniki zaščitnega odreda 30. razvojne skupine TO iz Kočevske Reke, ki so opravljali patroljno službo in zagotavljali protizračno obrambo z dvema topovoma 3/20 mm.

Proti večeru 26. junija 1991 je bil v gozdu postavljen edini TV sprejemnik, na katerem so vojaki spremljali svečanost ob razglasitvi samostojnosti Republike Slovenije. Za pripadnike 710. UC je bila svečanost še posebej zanimiva, saj so bili med sodelujočimi častniki in vojaki, novo zastavo R Slovenije pa je na osrednjem prireditvenem prostoru dvigal prav vodja UC major Kocbek.

Režiser TV prenosa je nekajkrat pokazal vojaška letala JLA, ki so preletavala prireditveni prostor in grozeče napovedovala dogodke naslednjih dni.

Naslednji dan se je pričel zelo zgodaj. Okoli 4. ure zjutraj je bil sklican sestanek vseh častnikov v UC, kjer so bili seznanjeni z začetkom agresije enot JLA na ozemlju R Slovenije.

Namestnik vodje UC je izdal nekaj ukazov, ki so se nanašali predvsem na maskirno disciplino vseh pripadnikov v taboru v dnevnem in nočnem času. Obstajala je namreč možnost, da bi tabor odkrila letala in helikopterji, ki bi naključno leteli mimo.

Odločeno je bilo, da bo usposabljanje v prihodnje potekalo prilagojeno trenutnim razmeram v državi. Do podrobnosti je bilo potrebno izdelati ukrepe za obrambo tabora, utrditi je bilo potrebno položaje za obrambo, predvsem pa izkopati zaklonilnike, ki naj bi omogočali krožno obrambo tabora ob morebitnem napadu pehote.

Do začetka delovnega dneva je ostalo še nekaj časa, zato je nekdo vključil televizor. Prikazali so se skoraj nemogoči prizori. Po cestah so vozili tanki, avtomobile, ki so jim bili v napoto, so mečkali pod sabo in uničevali vse, kar je bilo pred njimi.

Ko so bili vsi budni, je sledilo kratko informiranje o nastali situaciji, nato pa je delo potekalo brez težav. Nekaj prenosnih tranzistorskih sprejemnikov, ki so jih imeli vojaški obvezniki, je bilo dovolj za sprotno spremljanje dogajanj v državi.

Prvi in drugi dan ni bilo posebnosti, potem pa so območje tabora nekajkrat preletela vojaška letala in helikopterji JLA. Takrat je delo v taboru zamrlo, vsi so bili na položajih v pripravljenih zaklonilnikih, posadka pri protiletalskih topovih je bila pripravljena v bližini topov, ki so bili maskirani. Ukazano jim je bilo, da ukrepajo šele v primeru neposrednega napada letal na tabor.

Po nekaj dneh neprestanih alarmov in tekanj v zaklonilnike je vse skupaj postalo že rutina. Nihče ni več brezglavo divjal v zaklonilnik, ampak se je napotil tja s hitrimi koraki. Šele takrat, ko je bilo slišati hrup letal ali helikopterjev so se pritajili in skrili v zaklonilnike, da je bil tabor videti kot izumrl. *(Herbert Lešnik, spominski vir)*

## **7.5. Napad letal**

Sedmi dan vojne, 2. julija 1991 je bil v UC posredovan ukaz, da morajo vsi pripadniki zapustiti obstoječe lokacije in se preseliti globoko v gozd, kjer je bilo potrebno postavitičasne bivake. Obstajala je nevarnost, da bo tabor odkrit in da bo nanj izvršen letalski napad.

Ko je bila večina pripadnikov že nekaj kilometrov v gozdu, je bilo slišati prelete letal in streljanje. Kasneje so bili obveščeni, da so letala napadla transformatorsko postajo v Kočevski Reki, na močvirni travnik ob cesti Kočevska Reka - Štalcarji pa so odvrгла kasetne bombe.

Eno od teh letal, ki so sodelovala pri napadu na Kočevsko Reko je napadlo tudi oskrbovalno vozilo, ki je za 710. UC prevažalo hrano, in vozilo 30. razvojne brigade TO.

Stotnik in praporščak iz 710. UC sta bila s kombiniranim vozilom, ki je bilo modre barve in je imelo civilne registrske tablice, na poti v bližini naselja Kočevska reka, ko sta zaslišala nad sabo močan hrup, takoj zatem pa je kombi v nizkem letu preletelo vojaško letalo JLA.

Vozilo sta ustavila na izogibališču ob cesti, sama pa sta se skrila za nekaj deset metrov oddaljenimi drevesi. Čez nekaj časa je letalo ponovno priletelo proti omenjenemu vozilu TO, nakar sta slišala streljanje. Ko se je vse umirilo, sta z vso naglico pognala vozilo in nadaljevala pot proti Kočevski reki. Tam sta srečala pripadnike 30. razvojne brigade TO, ki so vidno pretreseni pripovedovali, da so na njih na cesti Štalcarji – Kočevska reka streljali iz vojaškega letala JLA. Povedali so, da zaradi hrupa v terenskem vozilu, niso slišali letal, ki so priletela nadnje. Na enkrat pa so na njihovo vozilo pričele padati veje iz dreves, pred njimi pa je v curku škropila zemlja. Ko so to opazili, so takoj zapustili vozilo, vendar se letala niso več vrnila. Pri pregledu okolice vozila, so ugotovili, da je več dreves prestreljenih in polomljenih, vozilo pa k sreči ni bilo zadeto.

O napadu na vozili in na transformatorsko postajo v Kočevski Reki je bilo izdelano poročilo in poslano na republiško koordinacijo, od koder so zahtevali, da je potrebno neeksplozirane kasetne bombe, ki so ležale v močvirju v bližini transformatorja posneti in gradivo dostaviti v Ljubljano.

Kasneje so bili ti posnetki predvajani na slovenski televiziji in uporabljeni kot dokaz, da JLA uporablja bojna sredstva, katerih uporaba je po mednarodnem vojnem pravu prepovedana. *(Srečko Markuš, in Franc Gajžler, ustna vira, pogovori leta 1991 in izjavi 18. 1. 2003)*

## **7.6. Topovsko obstreljevanje**

Naslednji dan so vojaški obvezniki 710. UC imeli usposabljanje in urili postopke mejne službe, kar sicer ni bila tema, ki bi jo predvideval Načrt usposabljanja, vendar je bila iz RŠTO poslana takšna usmeritev, ker je bilo predvideno, da bi pripadniki 710. UC prevzeli naloge varovanja ob meji med Slovenijo in Hrvaško.

Okoli 11. ure se je zaslišalo iz doline nekaj zamolklih pokov s kratkimi časovnimi presledki. Nekaj sekund za tem pa so nad taborom pričele rezko žvižgati topovske granate.



Poročnik Vili Šeruga, poveljnik voda, ki je končal vojaško akademijo artiljerije in je že v jeseni 1990 zapustil JLA, je prvi prepoznal značilne zvoke topovskih izstrelkov, zato je na ves glas zaklical: »V zaklone, na nas streljajo z artiljerijo!«

Večina pripadnikov, ki so bili v bližini je dobesedno poskakalo v pripravljene zaklonilnike, ostali pa so si poiskali improvizirane zaklone. Nekaj minut za tem je v dolini ponovno zagrmelo, potem pa so zopet žvižgale granate, ki jih je na koncu spremljalo lomljenje drevesnih debel. Šeruga je ocenil, da padajo granate okoli sto metrov daleč od tabora in dokler ne bodo opravili korekture ognja ni večje nevarnosti, da bi zadeli tabor.

Po vsakem poku v dolini je sledilo nervozno pričakovanje v katero smer bodo leteli topovski izstrelki. Po šestih rafalih iz štirih orožij so topovi utihnili.

Kasneje so pripadniki 30. razvojne brigade povedali, da so streljali iz vojašnice v Ribnici, kot povračilni ukrep za napad pripadnikov TO na to vojašnico dan prej. *(Herbert Lešnik, spominski vir)*

## **7.7. Bojna naloga**

Dne 4. julija 1991 je poveljstvo 710. UC dobilo ukaz iz RŠTO, da je potrebno iz pripadnikov UC formirati več enot v moči pehotnih vodov in jih napotiti na mejne prehode v vzhodnem delu R Slovenije. Sestavljeni so bili štirje samostojni vodi, od katerih je bil eden namenjen za delovanje na območju 8. PŠTO Celje, ostali trije pa na območju 7. PŠTO Maribor. *(Ukaz vodje 710. UC o formiranju samostojnih vodov in premiku na nove lokacije, 4. 7.1991- Priloga 12)*

Odločeno je bilo, da se premik izvrši z uporabo razpoložljivih prevoznih sredstev do naselja Borovec, tam pa bodo za vojaške obveznike pripravljene avtobusi. Velika težava je bila v tem, da ni bilo dovolj voznikov za kamione, tako da so morali voziti nekateri častniki, ki so sicer imeli večletne šoferske izkušnje z vožnjo osebnih avtomobilov, niso pa vozili tovornih avtomobilov. V eni uri so se morali usposobiti za vožnjo tovornega vozila.

Z veliko rutino je bil tabor v nekaj urah pospravljen in kolona vozil pripravljena za premik.

Istega dne okoli 23 ure se je pričel premik kolone vozil do Borovca, kjer je že bila pripravljena kolona tovornih vozil in avtobusov I. čete. Maršruta je bila določena v smeri Borovec – Kočevska Reka – Novo Mesto – Mokronog – Sevnica – Planina – Celje.

Kolona je krenila na pot naslednji dan ob 2 uri zjutraj. Težave na poti so bile zaradi barikad na cesti in zaradi slabih zvez. Enote TO in različna podjetja, so iz ure v uro postavile več cestnih barikad, tako da niti dežurni na postajah milice niso imeli točnih podatkov o prevoznosti cest.

V okolici Planine, kamor je nadaljevala pot kolona, so pripadniki TO iz Šentjurja že pripravljali zasedo, ker so jim njihovi obveščevalni organi posredovali informacijo, da se jim iz novomeške smeri približuje kolona 15 vojaških vozil. K sreči so bila vozila čelnega zavarovanja kolone toliko prepoznavna, da jih pripadniki TO niso takoj napadli ampak so jih ustavili pred barikado in tako rešili nesporazum.

V Celju kamor je kolona prispela okoli 08.00 ure, je bil en vod vojakov in častnikov prepodrejen 8. PŠTO in takoj usmerjen na mejni prehod Dobovec v bližini Rogatca. Ostali trije vodi so nadaljevali pot proti Ptujju in Ljutomeru, vendar je bila kolona iz Ljutomera preusmerjena nazaj v območje Belih Vod nad Šoštanjem.

Vod vojakov in trije častniki, ki so bili poslani na mejni prehod Dobovec so ostali tam do 8. julija 1991 v sestavi čete TO iz OŠTO Slov. Konjice. Na tem mejnem prehodu so pričakovali prodor kolone JLA iz smeri Krapine proti Rogaški Slatini, in bi vod sodeloval pri organizaciji obrambe mejnega prehoda.

Zaradi dogovora o trimesečnem moratoriju med osamosvojitvenim procesom v R Sloveniji, je nevarnost po nekaj dneh minila in vod pripadnikov 710. UC, ki je bil v Dobovcu, se je priključil ostalim v Belih Vodah nad Šoštanjem.

Tam so bili pripadniki 710. UC nastanjeni v osnovni šoli. Izvajali so prilagojeni program iz vojaško strokovnih vsebin. Poudarek je bil dan bojnemu streljanju, pohodom in orientaciji na neznanem zemljišču, gibanju vojakov na bojišču in uporabi različnih zaščitnih sredstev.

Od tam so se 12. julija 1991 pripadniki 710. UC vrnili v matične Pekre. V bližini objekta in na cesti so bili vidni sledovi obstreljevanja z minometom 120 mm iz vojašnice Franc Rozman Stane v Mariboru, vendar na srečo namerilci niso bili natančni, tako da niso povzročili prevelike škode. *(Vili Šeruga, 1994; 16)*

## **8. DELOVANJE 710. UC PO VOJNI**

### **8.1. Zaključek I. faze**

V Pekrah in okolici je nato potekalo izvajanje preostalega dela načrtovanega programa I. faze, ki je bil zaključen 30. julija 1991. Po končani I. fazi je analiza dela pokazala na naslednje pomanjkljivosti, ki so ovirale nemoteno izvajanje programa usposabljanja:

- nedokončani objekti za usposabljanje (poligoni, strelišča, športni objekti...);
- strokovna literatura, ki jo je bilo zelo malo, v glavnem pa so bili dostopni le priročniki v srbohrvatskem jeziku;
- neskladja v načrtu usposabljanja med posameznimi temami (za nekatere teme ni bilo mogoče zagotoviti ustreznih pogojev za izvajanje – premagovanje vodnih ovir, protiklepni boj iz bližine – TO še ni imela tankovske enote);
- neizdelana in neuskaljena pravila o nagrajevanju in kaznovanju (za kršitve vojakov ni bilo določenih enotnih vzgojnih ukrepov).

Analiza je tudi pokazala, da bi bilo smiselno imeti v enoti poleg profesionalnih inštruktorjev pehote, še častnike, ki bi specialistično obvladovali posamezna področja (zveze, RKBO, inžinerija).

Potrebno bi bilo tudi zagotoviti kvalitetno permanentno izobraževanje izvajalcev usposabljanja vojakov, zmanjšati obseg nepotrebne učne dokumentacije, ki spremlja usposabljanje in uvesti sodobne načine s pomočjo računalniške tehnologije.

Načrt usposabljanja je bil v I. fazi kljub izrednim razmeram realiziran 98%. Poleg načrtovanega usposabljanja pa so potekale še druge neobvezne vsebine, kot so kulturne, izobraževalne in razvedrilne dejavnosti. (*Rečnik, 1994; 18*)

### **8.2. Usposabljanje vojaških obveznikov 710. UC v II. fazi**

#### **8.2.1 Reorganizacija UC**

Takoj po zaključku usposabljanja vojaških obveznikov v I. fazi je sledilo izvajanje programa usposabljanja v II fazi.

Z odredbo vodje 710. UC je bila opravljena reorganizacija UC. Iz dosedanjih dveh organizacijskih enot 710. UC je bila postavljena formacija pehotne čete, ki so jo sestavljali: poveljstvo čete, trije strelski vodi, vod za ognjeno podporo in oddelek za zvezo.

Z odredbo vodje UC je bila izvedena tudi reorganizacija delovnih mest in dolžnosti, ki so jih zahtevale razmere ob prehodu iz I. faze v II. fazo. Tako so bili iz organizacijskih enot okrepljeni štabni, učni in zaledni organi.

Reorganizacija delovnih mest je bila naslednja:

- operativnemu sektorju sta bila dodana referent za rodove in referent za nastanitev in zavarovanje;
- zalednemu sektorju je bil dodan puškar, ki je hkrati opravljal dolžnost vodnika službenega psa;
- učnemu sektorju sta bila dodana referent za usposabljanje in upravljalec učne tehnologije;
- na mesta poveljnikov nekaterih posameznih oddelkov so bili postavljeni vojaki na služenju vojaškega roka, ki so napredovali v vojaške čine poddesetnikov in desetnikov in so oddelke vodili pod nadzorom častnikov v posameznih vodih.

Formacijska postavitvev je bila odvisna tudi od oborožitve, ki jo je bilo mogoče pridobiti. Namesto ročnih raketnih metalcev (OSA) so se vojaki usposabljali na netrzajnih topovih, namesto bombometov pa so uporabljali tromblonske mine.

Pri organizaciji in izvedbi pouka so izhajali iz načel, da je potrebno pouk načrtovati tako, da bo zadovoljil splošne principe pedagogike in andragogike ter principe, ki so značilni za vojaško usposabljanje (sistematičnost, postopnost, nazornost, povezava teorije s prakso, trajnost znanja, veščin in navad, sodobnost in aktualnost, približevanje pouka realnim bojnim pogojem). Častniki in ostali izvajalci usposabljanja so se za svoje delo strokovno in metodično pripravljali ter bili usmerjeni s strani učnega sektorja. Za usposabljanje je bilo potrebno vedno zagotoviti in pripraviti vsa učna sredstva in opremo, vendar je bilo na tem področju veliko problemov (primanjkovanje vadbenih in bojnih sredstev, strelišč, poligonov, nezadostno število vozil itd.). *(Odredba vodje 710. UC o novi formaciji UC, št. 804-01/58, 1. 8. 1991- arhiv 710. UC v GŠSV)*

### 8.2.2. Pridobivanje vojaško strokovnega znanja

Teme iz vojaško strokovnega področja so vojaški obvezniki obvladali hitro, kar je bil med drugim tudi rezultat dobrega dela v I. fazi usposabljanja. Poudarek je bil dan mestu in vlogi posameznika-vojaka na bojišču. Več je bilo urjenja, tako da so vojaki pokazali visoko stopnjo izurjenosti v poznavanju uporabe orožja, kakor tudi svojega mesta v enoti. Načrtovane teme so vojaki obvladali v celoti v skladu s programom, razen bombometa, ki so ga nadomestili s tromblonom.

Strelci na ročnih raketnih metalcih (OSA) so orožja spoznali le informativno, namesto njih so obvladali delo z netrzajim topom.

V času usposabljanja je enota izvedla veliko število premikov tako pohodov kot prevozov. Teoretično in praktično znanje iz področja splošnih določil za vod in četo so izvajali na vojaških poligonih Apače, Bloke in Poček.

Ugotovljeno je bilo, da je bilo delovanje voda v četi predvsem odvisno od poveljnikov, ki usmerjajo enote in je zato zelo pomembna priprava poveljniškega kadra.

Teme o alarmiranju in bojni pripravljenosti so vojaki izurili do stopnje, pri kateri so dosegli primerno hitrost zapuščanja UC, ob tem pa so natančno vedeli, katero opremo potrebujejo v določeni situaciji. (*Analiza bojnega usposabljanja vojaških obveznikov – II. faza, 710. UC, november 1991- osebni arhiv Herbert Lešnik*)

#### a) Usposabljanje posadk in oddelkov

Usposabljanju oddelkov je bila posvečena posebna pozornost, saj so vedeli, da je to osnova za nadaljevanje urjenja večjih enot. Metodično je bilo usposabljanje opredeljeno tako, da je vsaka tema imela na začetku kratko teoretično predstavitev, kjer so bile vsebine prikazane grafično, avdiovizualno in s frontalno razlago. Ostali del je bil izključno namenjen urjenju postopkov, odpravljanju napak in pridobivanju novih veščin.

Vojaki so hitro dojeli vsebino novih učnih tem, tako da jim jih ni bilo težko uporabiti kot dejavnost v okviru oddelka. Del znanj so že osvojili v I. fazi, novosti pa so bile specilanosti, ki so jih vojaki prav tako hitro obvladali.

Poseben problem so predstavljali poligoni, ki jih ni bilo v bližini UC. Potrebno se je bilo voziti na nekaj deset kilometrov oddaljeni poligon v Apače, kjer so izvajali urjenja najbolj zahtevnih tem, kot so oddelek v napadu, v obrambi, premagovanje kontaminiranega zemljišča in druge.

Primanjkovalo je artificij, posebej manevrskega streliva, topovskih udarov in drugih sredstev, ki bi jih potrebovali za kvalitetno izvajanje usposabljanja.

Ugotavljali so tudi, da bi bilo potrebno nekatere teme, ki so bile načrtovane v II. fazi izvesti že v prvi fazi – postavljanje šotora, bivaka, poznavanje nekaterih orožij (minometi, protioklepna orožja...).

#### b) Usposabljanje voda, čete

Urjenja vodov so bila nadaljevanja oddelčnih urjenj. V tem delu je bilo veliko načrtovanih pohodov, ki so bili kombinirani z različnimi taktičnimi postopki, kot so letalski napada, RKB napad, zaseda, izvidovanje itd.

Dodaten problem se je pojavil pri izvajanju teme vod v napadu na naseljeno mesto, kjer so temo zaradi pomanjkanja takšnega poligona, izvedli kar v manjšem naselju. Pri tem so naleteli na težave z domačini, ki so se pritoževali nad hrupom in uporabo imitacij bojnih strupov (KODŠK).

Usposabljanje čete je bilo izvedeno na vojaškem strelišču Bloška Polica pri Velikih Blokah in poligonu Poček pri Postojni. Analiza je izpostavila, da vojak težko dojame svojo vlogo v okviru čete, saj je njegovo mesto določeno v vodu, ki deluje več ali manj samostojno.

Teme forsiranje reke niso izvedli, ker je bilo za to temo potrebno angažirati velike dodatne sile in sredstva, ki jih UC ni imel. Predlagano je bilo, da bi se ta tema izvajala kot pokazna vaja, pri kateri bi sodelovalo več enot in območni štabi TO.

#### c) Vzdrževanje orožja in opreme

Vojaki so za čiščenje osebne in skupne oborožitve imeli na razpolago načrtovanih 43 ur, vendar v to ni všteti čas, ko so vojaki čistili orožje samoiniciativno ali po ukazu njihovega poveljnika. Pregled orožja ob koncu II. faze je pokazal, da je bil odnos do orožja dober. Problem, ki se je pojavljal ves čas usposabljanja, je bilo pomanjkanje ustreznega olja za čiščenje orožja, tako da so čiščenje izvajali z improviziranimi sredstvi, kot so WD 40, motorno olje itd.

#### d) Domovinska vzgoja

V programu II. faze poskusnega bojnega usposabljanja vojaških obveznikov ni bila posebej načrtovana domovinska vzgoja. Kljub temu je bila ena ura v tednu namenjena za informiranje vojakov o aktualnih dogodkih na območju republik nekdanje Jugoslavije.

Namen je bil pojasniti vojakom razmerja med republikami, ki so pripeljala do stanja v katerem so. Informacije o dogodkih doma in v svetu so vojaki pridobivali tudi s spremljanjem novic v časopisih in elektronskih medijih ter sprotnimi pogovori s starešinami.

#### e) Vzgojni ukrepi

Vzgojni ukrepi, ki so lahko nagrajevanje ali kaznovanje, v načrtu usposabljanja niso bili dobro opredeljeni. Sistem sankcioniranja ni bil razčlenjen, tako da so se pogosto pojavile težave, predvsem takrat, ko je bilo potrebno ukrepati zaradi kršitev predpisanih norm.

Za dobre rezultate so vojaki prejeli 8 knjižnih nagrad, ki jih je podelil general Janez Slapar in 4 knjižne nagrade UC.

Podeljenih je bilo 27 trakov kot priznanje za dobrega strelca in 34 trakov kot priznanje za odličnega strelca. Za odlične rezultate med usposabljanjem je prejelo 9 vojakov čin poddesetnika, 5 vojakov pa čin desetnika.

Pri izrekanju negativnih vzgojnih ukrepov so bile na razpolago dve vrsti vzgojnih ukrepov, ki so imele zgolj interni značaj: ustni opomin in graja ter prepoved izhoda v mesto ali izhoda domov ob koncu tedna.

#### f) Kulturno zabavno in športno rekreativno življenje

V prostem času so imeli vojaki na izbiro različne aktivnosti. S kino podjetjem Maribor je bil sklenjen dogovor, da v centru predvaja filmske predstave - svetovne filmske uspešnice. Dogovorjeno je bilo, da je predstavnik kino podjetja pred predvajanjem predstavil film in glavne igralce.

Gost v UC je bil tudi svobodni umetnik Matjaž Fištravec, ki je z videoposnetki in diapozitivi predstavil poti in vzpone slovenskih alpinističnih odprav po vsem svetu.

Pripravljena je bila razstava fotografij o delu in življenju vojakov 1. generacije v UC, ki so jo ustvarili vojaki na služenju in upravljalec učne tehnologije. Razstavljenih je bilo okoli 400 fotografij, ki so po razstavi ostale foto dokumentacija 710. UC.

V dogovoru s športno rekreacijskim centrom Pristan v Mariboru so organizirali začetni plavalni tečaj za vojake neplavalce.

Na vaji »Jesen 91« je bilo organizirano več tekmovanj med vojniki 710. UC Pekre in vojniki 510. UC Ig. Izvedena so bila tekmovanja v nogometu, namiznem tenisu, košarki in streljanju.

Na vaji »Jesen 91« je bil tudi organiziran ogled Postojnske jame in Predjamskega gradu s strokovnim vodstvom in razlago.

Zaradi velikega interesa vojakov je bil organiziran nadaljevalni tečaj borilnih veščin, ki jih je vodil zunanji sodelavec.

V II. fazi je bilo organizirano testiranje fizičnih sposobnosti v dogovoru s strokovnjaki Železničarskega športnega društva Maribor. Test, ki je obsegal ugotavljanje moči, vzdržljivosti, gibljivosti in hitrosti vojakov, je bil opravljen v začetku in na koncu II. faze. Rezultati so pokazali, da je večina vojakov tudi v II. fazi kondicijsko in gibalno napredovala.

#### g) Obiski v UC

V šestih mesecih usposabljanja 1. generacije vojaških obveznikov so UC obiskali:

- Milan Kučan, predsednik Republike Slovenije, na dan prisege,
- France Bučar, predsednik skupščine RS, na dan prisege,
- Janez Janša, obrambni minister RS, po pekrskih dogodkih in ob prisegi,
- Janez Slapar, v.d. načelnika RŠTO, ob otvoritvi UC, ob pekrskih dogodkih, na dan prisege in ob zaključku služenja,
- Igor Bavčar, minister za notranje zadeve RS, na dan prisege,
- predstavniki Ministrstva za obrambo, RŠTO in političnega življenja v Republiki Sloveniji.

#### h) Predstavitev orožij in veščin, ki niso bile v programu II. faze

Poleg rednega usposabljanja so bile obravnavane tudi naslednje teme:

- predstavitev in urjenje na simulatorju 9K11 (maljutka),
- predstavitev orožja FAGOT,
- prikaz urjenja in dela službenih psov MNZ,
- prikaz veščin pripadnikov 30. razvojne brigade,
- prikaz veščin letenja in uporabe letalskih modelov.

### **8.3. Pregled realizacije II. faze usposabljanja**

Po zaključeni II. fazi je bilo razvidno, da je bil načrt usposabljanja realiziran skoraj v celoti, nekaterim področjem je bilo namenjeno celo več časa kot je bilo predvideno. Izpuščena je bila tema forsiranje reke, ker so bili pogoji za to prezahtevni. Pri bojnih streljanjih je bilo predvideno preveč ur, saj so bila nekatera streljanja izvedena v polovici načrtovanega časa.

Ob izdelavi analize usposabljanja je so zaposleni v 710. UC ugotavljali, da je bil načrt poskusnega usposabljanja vojaških obveznikov dobra osnova za nadaljnje načrtovanje



usposabljanja naslednjih generacij nabornikov. Program je bil tako izdelan, da ga je bilo v predvidenem času šestih mesecev mogoče realizirati, pojavljalo pa se je vprašanje, kako bo usklajeno sodelovanje med izvajalci usposabljanja, ko se bo I. faza izvajala v učnih centrih, II. faza pa v bojnih enotah.

Veliko težav je bilo z usklajevanjem načrta dela v II. fazi, zaradi pogoste odsotnosti vojaških obveznikov, ki so morali opravljati naloge stražarske službe pri različnih vojaških objektih na območju Štajerske, katere je takrat TO prevzela od JLA.

Težave so bile tudi pri vrednotenju in preverjanju posameznih znanj iz vojaško strokovnih vsebin in fizične usposobljenosti vojaških obveznikov, saj ni bilo izdelanega navodila za preverjanje in ocenjevanje bojne usposobljenosti ter izurjenosti vojaških obveznikov in enot.

Precej časa je bilo namenjeno tudi splošno izobraževalnim temam, ki niso bile v programu usposabljanja in so jih obravnavali kot prireditve, predavanja in ogleda.

Vojaški obvezniki, ki so bili vpoklicani na poskusno služenje vojaškega roka v 710. UC, so bili nehote deležni usposabljanja, kakršnega kasnejše generacije na služenju vojaškega roka v TO Republike Slovenije verjetno ne bodo mogle imeti. Le po nekaj dneh po prihodu na služenje vojaškega roka v UC, so doživeli obkolitev, potem vsakodnevne grožnje in alarme, nato vojno, zračne napade, artilerijsko obstreljevanje in nenazadnje so opravili stotine prevoženih in prehojenih kilometrov po celotni Republiki Sloveniji. Izkušnje, ki so jih pridobili v obdobju usposabljanja so bile vsekakor dragocene, najpomembneje pa je bilo, da so se po zaključenem vojaškem roku vsi živi in zdravi vrnil na svoje domove. *(Analiza bojnega usposabljanja vojaških obveznikov – II. faza, 710. UC, november 1991- osebni arhiv Herbert Lešnik)*

#### **8.4. Zaključek služenja vojaškega roka**

Pripadniki 1. poskusne generacije v 710. UC v Pekrah so zaključili služenje vojaškega roka 16. novembra 1991, kar je pomenilo en mesec pred načrtovanim zaključkom usposabljanja. Predsednik Republike Slovenije in poveljnik slovenskih oboroženih sil Milan Kučan, je zaradi izrednih naporov in doseženih rezultatov tej generaciji skrajšal služenje vojaškega roka za 30 dni.

Vojaki, ki so služili vojaški rok v 710. UC Pekre so bili ob slovesu veseli, da so končali s to obveznostjo, vendar so se razhajali s solznimi očmi. Med njimi in častniki so se stkale vezi, ki

lahko nastanejo le v takšnih razmerah, kot so bile v času služenja vojaškega roka te generacije.

Na zaključni slovesnosti je skupina vojakov zapela pesem o 1. generaciji slovenskih vojakov v 710. UC Pekre, ki jo je posebej za to priložnost napisal in uglasbil njihov sovojak Franc Breznik. (*Pesem Generacija, Slovenska vojska, 6. avgust 1993- Priloga 13*)

Za spomin na prehojene viharne dni so vojaki prejeli v trajno last vojaške uniforme z oznako 1 na levem rokavu v katerih so služili domovini. Častniki in podčastniki 710. UC v Pekrah pa so dobili v trajno last pištole z graviranim imenom in napisom Pekre, 23. maj 1991, ki jih bodo spominjale na čas ko so bili soostvarjalci slovenske samostojnosti.

### **8.5. Ukinitev 710. učnega centra**

710. UC je v Pekrah pri Mariboru deloval do 31. marca 1992. Prvega aprila 1992 je bil UC premeščen v vojašnico bivše JLA v Slovensko Bistrico. V 710. UC se je na novo zaposlilo veliko število častnikov in podčastnikov, tako da jih je bilo v začetku zaposlenih 86, ob koncu leta 1993 pa že 112 častnikov, podčastnikov in delavcev na civilnih dolžnostih. Tako kadrovsko okrepljeni, so formirali 3 pehotne čete, v katerih je bilo razporejenih okoli 240 vojaških obveznikov. V 710. UC so izvajali usposabljanje vojaških obveznikov I. faze, ki je trajalo 3 mesece, nato pa so bili vojaški obvezniki prerazporejeni v bojne enote, kjer so se usposabljali do zaključka služenja vojaškega roka. V 710. UC je bilo usposobljenih 13 rednih generacij vojaških obveznikov in ena poskusna generacija leta 1991.

710. UC je prenehal z delovanjem 1. marca 1996, ko je bila večina častnikov in podčastnikov na podlagi ukaza načelnika general štaba slovenske vojske prerazporejena v 760. artiljerijski bataljon SV v Slovenski Bistrici. Formalno pa je bil 710. UC ukinjen 19. septembra 1996 z ukazom poveljnika 7. PPSV. (*Ukaz o ukinitvi 710. UC, 19. 9. 1996; arhiv vojašnice v Slovenski Bistrici*)

## 9. ZAKLJUČEK IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ

710. učni center v Pekrah pri Mariboru je nastajal v razmerah nenehnih političnih konfrontacij in trenj v razpadajoči Jugoslaviji, predvsem zaradi nasprotovanja organov zvezne države nameravani osamosvojitvi Republike Slovenije.

Kljub razmišljanju posameznikov iz prejšnjih družbeno političnih organizacij (ZKS in SZDL), da je za Slovenijo bolje, da ostane v konfederalni povezavi z ostalimi republikami v Jugoslaviji, kjer ne bo potrebovala lastne vojaške organizacije in da bi lahko denar porabljen za obrambne priprave, koristneje porabili, so takšna razmišljanja ostala v manjšini.

Reorganizacija TO, priprave na vojaški spopad in nastajanje UC je potekalo vzporedno s sprejemanjem političnih odločitev in zakonskih predpisov, ki so bili potrebni za končno dejanje osamosvojitve.

1. Nastajanje UC, priprave in izobraževanje izvajalcev usposabljanja, je potekalo skrito očem javnosti. Častniki in podčastniki, ki so bili v to vključeni so zavestno kršili veljavno zvezno zakonodajo in bi lahko bili v skladu z kazenskim zakonikom SFRJ obsojeni za kaznivo dejanje kontrarevolucionarnega ogrožanja družbene ureditve. Zaradi tega jim je bilo večkrat povedano, da do slovenske osamosvojitve in sprejetja zakonskih predpisov pripadajo para-vojaški organizaciji na ozemlju takratne Jugoslavije.

Očitno so bili za delo v učnem centru izbrani dobri kadri, predvsem pa so vsi, ki so sodelovali, verjeli v uspeh načrtovanega projekta usposabljanja vojaških obveznikov v organizaciji Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo. Nenazadnje se je trditev o pravilnosti izbire kadrov potrdila med pekrskimi dogodki, med osamosvojitveno vojno v Sloveniji in kasneje pri nadaljevanju in zaključku usposabljanja vojaških obveznikov v 710. UC.

2. Na podlagi rezultatov analize poskusnega bojnega usposabljanja vojaških obveznikov, je bilo dokazano, da je bila oblika usposabljanja pravilno izbrana, saj so bile ob samem nastajanju projekta usposabljanja v igri različne variante od kombiniranih načinov usposabljanja do taborskih tipov usposabljanja.

Izkušnje, ki so bile pridobljene med poskusnim usposabljanjem so služile kot izhodišče načrtovalcem rednega usposabljanja vojaških obveznikov in samim izvajalcem pouka ter usposabljanj.

Z zaključkom poskusnega usposabljanja so bile razrešene dileme o dolžini služenja vojaškega roka, o opremi, ki jo naj uporablja vojaški obveznik, o materialni zagotovitvi pouka in o zaledni zagotovitvi usposabljanja.

Poseben problem so bili vojaški poligoni in strelišča, ki v začetku usposabljanja poskusne generacije vojaških obveznikov za TO niso bili dosegljivi. Zadnja dva meseca pred zaključkom služenja vojaškega roka je JLA morala predati vse poligone in strelišča in takrat so se pogoji za usposabljanje bistveno spremenili.

Nenazadnje pa se je med usposabljanjem poskusne generacije vojaških obveznikov izkazalo, da je bila zgrešena in naivna miselnost, da bodo na služenje vojaškega roka prihajali samo takšni fantje, ki bodo s ponosom služili vojaški rok v samostojni Sloveniji.

Že v poskusni generaciji so bili posamezniki, ki so razlagali, da je zanje vojaški rok le zakonsko vsiljeno zapravljanje časa in so se pričeli nalogam vse bolj izogibati ali pa so na služenju povzročali težave in delali prekrške. Pri tem častniki niso mogli odločno ukrepati, saj sistem nagrajevanja in kaznovanja ni bil dobro urejen. Ukrepali so lahko le s prepričevanjem, opominjanjem, nadrednim delom in prepovedjo prostih izhodov. Vendar so ti ukrepi le malo zalegli.

3. Nasprotovanje oblasti zvezne države in še posebej JLA osamosvojitvenim težnjam Slovenije se je odkrito kazalo že vsaj od maja 1990, ko je poskušala JLA razorožiti Teritorialno obrambo. Sledile so politične ofenzive prosrbsko usmerjenih partijskih funkcionarjev in voditeljev federacije, ki se niso končale samo z verbalnimi grožnjami, mitingi in opomini.

23. maja 1991 se je pred 710. UC v Pekrah zgodila prva neposredna demonstracija vojaške sile, ki so jo izvedli pripadniki JLA. S premočjo v številu vojakov, bojne tehnike in postavljanjem nemogočih pogojev so poskušali izsiliti predajo naborniške dokumentacije in vojaških obveznikov ter tako ustaviti procese slovenske osamosvojitve.

Takrat je bil na preizkušnji celotni obrambno varnostni sistem Republike Slovenije. Najprej so se JLA z orožjem v rokah uprli častniki v 710. UC v Pekrah, potem pa se je zganila vsa Slovenija.

Z dovajanjem novih enot TO, s protesti, zborovanji in drugimi neoboroženimi oblikami upiranja vojaški sili, so pripadnikom JLA ter zagovornikom obstoječe zvezne države, Slovenci jasno pokazali, da so pripravljeni vztrajati do končnega cilja - osamosvojitve.

O 710. UC in zlasti o pekrskih dogodkih je bilo napisanega in povedanega veliko. Nekateri priznavajo temu obdobju pomembno mesto v obdobju osamosvajanja Slovenije, drugi pa poskušajo na vse mogoče načine prikazati, da pekrski dogodki niso imeli takšnega pomena, da bi jih bilo vredno omenjati. Kakor koli že se pripadniki 1. generacije 710. učnega centra zavedajo, da so imeli takrat zgodovinsko čast in priložnost, da so pripomogli k uresničitvi sanj mnogih rodov Slovencev o lastni državi in lastni vojski. Če bi takrat klonili, bi verjetno zgodovina o njih pisala kot o izdajalcih, tako pa so lahko ponosni na svoja dejanja in tega jim ne more nihče vzeti.

## **VIRI**

### **Arhivsko gradivo:**

#### ***Arhiv GŠSV:***

- Organiziranje usposabljanja regrutov izven JLA v organizaciji republiških organov, RSLO, 1991;
- Načrt in program poskusnega bojnega usposabljanja in vzgoje vojaških obveznikov v učnih centrih, april 1991;
- Ukaz vodje 710.UC za izvršitev priprav neposrednega zavarovanja in premestitve 710. UC;
- Predhodno poročilo organa varnosti o izrednem dogodku pomočniku republiškega sekretarja, 23. maj 1991;
- Poročilo organa varnosti 710. UC, načelniku varnostne službe RSLO, 16.06. 1991;
- Odredba vodje 710. UC o novi formaciji UC, št. 804-01/58, 1.8.1991;

#### ***Arhiv vojašnice v Slovenski Bistrici:***

- Ukaz RŠTO št. 804-081/17, 22.4.1991;
- Pogodba za izvajanje zdravstvenega varstva vojaških obveznikov v Centru za usposabljanje Pekre, 15.05.1991;
- Direktiva republiškega sekretarja za L0 za izvedbo tečaja in načrt usposabljanja inštruktorjev in komandirjev v Poljčah; 8. aprila 1991;
- Poziva na zaslišanje pri pravosodnih organih JLA v zvezi s kaznivim dejanjem za dne 25.06. 1991 za Kocbek Andreja in Pulko Franca, 21.06. 1991;
- Ukaz vodje 710. UC za izvedbo premika na območje Kočevske reke, 25.06. 1991;
- Ukaz o ukinitvi 710. UC, 19.9. 1996;
- Prosto, maja, 1994, št. 5;

#### ***Osebna zbirka Milka Ozmeca:***

- Ukaz VP JLA za odvzem prostosti Milka Ozmeca, 24.05.1991 in Potrdilo VP JLA o začasno zaseženih predmetih, 24.05.1991;

#### ***Osebna zbirka Herberta Lešnika:***

- Delovna karta neposrednega varovanja 710. UC, 17. maj 1991;
- Ukaz vodje 710. UC o formiranju samostojnih vodov in premiku na nove lokacije, 04.07.1991;
- Analiza bojnega usposabljanja vojaških obveznikov – II. faza;

## **Knjige:**

- Grizold, Anton (1992) Razpوتا nacionalne varnosti, FDV, Ljubljana,
- Janša, Janez (1992), Premiki, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana,
- Korošec, Tomo, Marjan Fekonja (2002), Vojaški slovar, predelana in dopolnjena izdaja, Delo, Ljubljana,
- Lovšin, Andrej (2001), Skrita vojna – spopad varnostno obveščevalnih služb 1990-1991, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana,
- Prunk, Janko (1992), Slovenski narodni vzpon, Državna založba Slovenije, Ljubljana,
- Prunk Janko, Ivančič Martin (1996) Osamosvojitve Slovenije, Založba Grad, Ljubljana,
- Repe, Božo (2002), Jutri je nov dan, Slovenci in razpad Jugoslavije, Modrijan, Ljubljana,
- Švajncer, Janez (1989), Vojna zgodovina, Državna založba Slovenije, Ljubljana,
- Švajncer, Janez (2001), Pomlad, Vojni muzej Logatec,
- Švajncer, Janez (1993), Obranili domovino, Viharnik, Ljubljana
- Žnidarič, Marjan (2001) Začelo se je v Pekrah, Mestna občina Maribor,
- (1976) Kazenski zakon SFRJ, Uradni list SR Slovenije, Ljubljana,
- (1988), Priročnik za komandirje oddelkov, Vojaška tiskarna Split,
- (1991), Vojna za Slovenijo, Cankarjeva založba, Ljubljana,
- (2000), Novejša vojaška zgodovina na slovenskem, General štab slovenske vojske, Ljubljana,

## **Članki v revijah in zbornikih:**

- Anželj, Ernest (2001), Pekre 23. maja 1991, Vojno zgodovinski zbornik, Vojni muzej Logatec, št.6,
- Anželj, Ernest (1993), Spomini še živijo, Slovenska vojska, MORS, št. 12,
- Harl, Dušan, Naših pet minut, Prosto, maj 1994, št. 5,
- Jelušič, Ljubica, (2002), Jugoslovanska armada leta 1991 v Sloveniji-začetek konca ene največjih evropskih vojsk po koncu hladne vojne. Slovenska osamosvojitve 1991, pričevanja in analize, Zbornik, Državni zbor Republike Slovenije, Ljubljana

- Kocbek, Andrej, Bili smo zraven in ponosni smo na to, Prosto, maj 1994, št. 5,
- Lorenčič, Branko, Terglav Mitja, Enkarji se zberemo, Prosto, maj 1994, št. 5,
- Mekina, Igor (1995), Junaki padajo, Mladina, št. 44, Mladina d.d., Ljubljana
- Mencinger, Uroš (1991), Teror najhujše vrste, Večer, Maribor,
- Slapar, Janez (1998), Razvoj Teritorialne obrambe v Sloveniji, Vojno zgodovinski zbornik št.1, Vojni muzej Logatec,
- Slapar, Janez (1999), Izkušnje razvoja Teritorialne obrambe in priprave na osamosvojitve ter vojna za samostojno Slovenijo, Vojstvo št. 5, MORS, Ljubljana,
- Petrle, Lojze (1991), Pripravljenost reševati vojaško vprašanje postopno, brez uporabe sile, Večer, Maribor,
- Pavec, Vlado (1991), Delić grozil, da bo s tanki porušil center TO, Večer, Maribor,
- Pučko, Stane (1991), Tenkovi u Mariboru i okolici, Vijesnik, Zagreb,
- Peinkihar, Tone (2000), Civilno vojaški odnosi v nekdanji SFRJ in Sloveniji, Vojstvo, MORS, Ljubljana, št. 7,
- Rečnik, Davorin, Tako smo usposabljali prvo generacijo vojakov, Prosto, maj 1994, št.5,
- Šeruga, Vili, Kaljenje prve generacije vojakov, Prosto, maj 1994, št. 5,
- Vugrinec, Bojan (1991), Vztrajali bomo do umika tankov, Večer, Maribor,
- Vrečar, Valter (2000), Odnos mladih do služenja vojaškega roka v Slovenski vojski, Vojstvo, MORS, Ljubljana, št. 7,



## USTNI VIRI

Ernest Anželj, vodnik, inštruktor v 710. UC, sedaj major SV, živi v Malečniku pri Mariboru, pogovori leta 1991 in 14. februarja 2003,

Franc Gajžler, praporščak, sopotnik v obstreljevanem vozilu pri Kočevski reki, živi v Mariboru, pogovori leta 1991 in 18. januarja 2003,

Dušan Harl, stotnik, poveljnik obrambe v 710. UC, sedaj stotnik SV, živi v Miklavžu pri Mariboru, pogovori leta 1991 in 14. februarja 2003,

Andrej Kocbek, major, vodja UC, sedaj polkovnik SV, živi v Mariboru, pogovori leta 1991 in 12. marca 2003,

Dušan Krošl, pomočnik vodje UC za državljansko vzgojo, sedaj major SV, živi v Mariboru, pogovori leta 1991 in 05. marca 2003,

Bojan Lunežnik, inšpektor milice, poveljnik PEM UNZ Maribor, sedaj polkovnik SV, živi v Ljubljani, razgovor 25. januarja 2003,

Bojan Mušič, vojak v četi za PDD TO, ki je sodeloval v prijetju izvidnika JLA, živi v Mariboru, razgovor 26. januarja 2003,

Srečko Markuš, stotnik, voznik obstreljevanega oskrbovalnega vozila pri Kočevski reki, sedaj stotnik SV, živi v Mariboru, pogovori leta 1991 in 18. januarja 2003,

Milko Ozmec, stotnik, varnostnik in voznik poveljnika 7. PŠTO, sedaj stotnik, živi v Mariboru, razgovor 12. in 14. februarja 2003,

Bojan Porok, stotnik, oficir v operativnem centru 31. korpusa JLA, sedaj podpolkovnik SV, živi v Mariboru, razgovor 12. februarja 2003,

Marijan Strehar, major, poveljnik 79. OŠTO v Slovenski Bistrici, sedaj major SV, živi v Šmartnem na Pohorju, razgovor 19. decembra 2002,

Goran Vidrih, stotnik, poveljnik čete za PDD TO, sedaj podpolkovnik SV, živi v Mariboru, razgovor 26. januarja 2003,

## **SEZNAM PRILOG:**

- PRILOGA 1: Ukaz Antona Vereša, pomočnika poveljnika za zaledje v RŠTO, 22.04.1991; kopija dokumenta je v arhivu vojašnice v Slov. Bistrici
- PRILOGA 2: Pogodba za izvajanje zdravstvenega varstva vojaških obveznikov v Centru za usposabljanje Pekre, 15.05.1991; kopija dokumenta je v arhivu vojašnice v Slov. Bistrici
- PRILOGA 3: Načrt in program poskusnega bojnega usposabljanja in vzgoje vojaških obveznikov v učnih centrih, april 1991; dokument hrani knjižnica MORS
- PRILOGA 4: Direktiva republiškega sekretarja za L0 za izvedbo tečaja in načrt usposabljanja inštruktorjev in komandirjev v Poljčah; 8. aprila 1991; kopija dokumenta je v arhivu vojašnice v Slovenski Bistrici
- PRILOGA 5: Ukaz vodje 710.UC za izvršitev priprav neposrednega zavarovanja in premestitve 710. UC; kopija dokumenta je v arhivu GŠSV
- PRILOGA 6: delovna karta neposrednega varovanja 710. UC, 17. maj 1991; kopijo dokumenta hrani H. Lešnik
- PRILOGA 7: Predhodno poročilo organa varnosti o izrednem dogodku pomočniku republiškega sekretarja, 23. maj 1991, kopija dokumenta je v arhivu GŠSV
- PRILOGA 8: Poziva na zaslišanje pri pravosodnih organih JLA v zvezi s kaznivim dejanjem po členu 205. KZ SFRJ za dne 25.06. 1991 za Kocbek Andreja in Pulko Franca, 21.06. 1991; kopija dokumenta je v arhivu vojašnice v Slovenska Bistrici
- PRILOGA 9: Poročilo organa varnosti 710. UC, načelniku varnostne službe RSLO, 16.06. 1991; kopijo dokumenta hrani arhiv GŠSV
- PRILOGA 10: Ukaz VP JLA za odvzem prostosti Milka Ozmeca, 24.05.1991 in Potrdilo VP JLA o začasno zaseženih predmetih, 24.05.1991; dokumenta hrani Milko Ozmec
- PRILOGA 11: Ukaz vodje 710. UC za izvedbo premika na območje Kočevske reke, 25.06. 1991, kopija dokumenta je v arhivu vojašnice v Slovenski Bistrici
- PRILOGA 12: Ukaz vodje 710. UC o formiranju samostojnih vodov in premiku na nove lokacije, 04.07.1991; kopijo dokumenta hrani H. Lešnik
- PRILOGA 13: Pesem Generacija, ki jo je napisal vojak v 710. UC Pekre Franc Breznik, pesem je bila objavljena v Slovenski vojski, 6.avgust 1993

PRILOGA I: (Izraz: Antena vrsta, poročilnik poročilnik za zaloge v RŠ IC),  
 17.04.1991: kopija dokumenta je v arhivu TIC, CC v Slov. Bistru.

REPUBLIKA SLOVENIJA  
 PRVAZI ZA SLOVENIJO  
 ZA Ljudsko obrambo  
 ROKOVNA ŠOLA  
 ZA TERITORIALNO OBRAMBO

Številka: 200. 02. 0/41  
 Dne: 27. 04. 1991

ZADEVA: Zagotovitev naslednjih vrst izdelkov za potrebe učnih  
 centrov Rokovna in Ig

Na podlagi Ukaza Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo  
 št. 2121/89 z dne 17. 04. 1989 in predložitve dokumentacije  
 za izdelavo izdelkov za potrebe učnih centrov Rokovna in Ig

**SKLADNOST:**

Za zagotovitev naslednjih vrst izdelkov učnih centrov Rokovna in Ig bodo  
 skladni z določbami Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo št. 2121/89  
 in predložitve dokumentacije za izdelavo izdelkov za potrebe učnih  
 centrov Rokovna in Ig

| ZAP. ŠT. | NAZIV IZDELKA | ROKOVNA IN IG |             | JUNIJSKI CENTER |             |
|----------|---------------|---------------|-------------|-----------------|-------------|
|          |               | količina      | Ime izdelka | količina        | Ime izdelka |
| 1.       | 200 7,50 m    | 15            | Čelje       | 15              | Čelje       |
| 2.       | 200 7,50 m    | 150           | Čelje       | 150             | Čelje       |
| 3.       | 200 800 80    | 5             | Čelje       | 5               | Čelje       |
| 4.       | Čelje 7,50 m  | 5             | Čelje       | 5               | Čelje       |
| 5.       | Čelje 7,50 m  | 5             | Čelje       | 5               | Čelje       |
| 6.       | Čelje 7,50 m  | 5             | Čelje       | 5               | Čelje       |
| 7.       | Čelje 7,50 m  | 5             | Čelje       | 5               | Čelje       |

4

| 1   | 2  | 3    | 4         | 5    |           |
|-----|--|------|-----------|------|-----------|
| 1.  | Rošnje strnjilica 7,9 mm   | 3    | Geleje    | 3    | Geleje    |
| 2.  | Rošnja detekcijski neta<br>100 x 57                              | 3    | Geleje    | 3    | Geleje    |
| 10. | Rošnja je rošnja na-<br>kubarek 8 80x 57 mm<br>šolski            | 2    | Geleje    | 2    | Geleje    |
| 11. | Rošnja piskovica<br>2: 00  | 2    | Geleje    | 2    | Geleje    |
| 12. | Rošnja bomba M-75<br>vadbena                                     | 20   | Geleje    | 20   | Geleje    |
| 13. | Miska vadbena na<br>MMA M-57                                     | 4    | Ljubljana | 4    | Ljubljana |
| 14. | Vira šolska na<br>MMA M-57                                       | 2    | Geleje    | 2    | Geleje    |
| 15. | Maboj 7,9 mm za<br>puško 10 gbu                                  | 2500 | Maribor   | 1800 | Maribor   |
| 16. | Maboj 7,62 mm za<br>puško  | 2100 | Ljubljana | 2100 | Maribor   |
| 17. | Maboj 7,9 mm za<br>avtomatsko puško                              | 1300 | Geleje    | 1000 | Maribor   |
| 18. | Maboj 7,62 mm za<br>avtomatsko puško - šolski                    | 300  | Geleje    | 300  | Ljubljana |
| 19. | Maboj 7,9 mm šolski  | 200  | Geleje    | 200  | Geleje    |
| 20. | Maboj 7,5 mm<br>avtomatski                                       | 2500 | Maribor   | 2500 | Maribor   |
| 21. | Rošnja priber za<br>dekontaminacijo -<br>LED-37                  | 10   | Geleje    | 20   | Geleje    |
| 22. | Priber za dekontaminacijo<br>priber za dekontaminacijo<br>priber | 10   | Geleje    | 30   | Geleje    |
| 23. | Rošnja za prvo pomoč<br>na šoli                                  | 2    | Ljubljana | 2    | Maribor   |
| 24. | Rošnja za prvo pomoč<br>na šoli (verzanta II)<br>prodajalnice    | 5    | Ljubljana | 5    | Ljubljana |

| 1   | 2  | 3                  | 4         | 5                  | 6         |
|-----|--|--------------------|-----------|--------------------|-----------|
| 25. | Tableta za pripravo optike za opožena (1000 x 10 20x1) | 20                 | Ljubljana | 20                 | Maribor   |
| 26. | Komplet "in. Bolisk"                                   | -                  | Ljubljana | -                  | Ljubljana |
| 27. | Iskalna mreža M-1                                      | 1                  | Osijek    | 1                  | Osijek    |
| 28. | Komplet rđninskoga stroja 10 jmbora                    | 1 KMP-7<br>1 KIC-7 | Ljubljana | 1 KMP-7<br>1 KIC-7 | Ljubljana |
| 29. | Induktivni telefon H 52                                | 6                  | Ljubljana | 6                  | Maribor   |
| 30. | Telef. indukcijska centrala TCI-10                     | 2                  | Ljubljana | 2                  | Maribor   |
| 31. | FTK-55 (1000)  | 4                  | Ljubljana | 4                  | Maribor   |
| 32. | Prostora kabelska Ljubja NL-1                          | 2                  | Ljubljana | 2                  | Maribor   |
| 33. | Duga za redovanje kablova 20-1                         | 2                  | Ljubljana | 2                  | Maribor   |
| 34. | Lina 1000 jmbora TF-27                                 | 2                  | Ljubljana | 2                  | Maribor   |
| 35. | Prostora kabelska Ljubja NL-11                         | 2                  | Ljubljana | 2                  | Maribor   |
| 36. | Sprednja predajal aparati BC 7-14                      | 10                 | Ljubljana | 10                 | Maribor   |
| 37. | Sprednja predajal aparati BC 1-1500                    | 4                  | Ljubljana | 4                  | Maribor   |
| 38. | Sprednja predajal aparati BC 100-1500                  | 2                  | Ljubljana | 2                  | Maribor   |
| 39. | Režer za kablova 200-6                                 | 2                  | Ljubljana | 2                  | Maribor   |
| 40. | RTD-20   | 2                  | Ljubljana | 2                  | Maribor   |

1077

Šredė va s soznana, ke kerit ne mapejo neaploviti štaba SU K  
de abazvi: PŠLO,

Dei tai so šia nešviniki aluži. In PŠOU colina auditi vas pa  
strokovec pariz.

Nešvinik saniletra zališa in previti potreba po nia in saniti  
aluži in predlagal vneso in nošio natave (ne)kajinča sreda  
sanitacni aluži,

šedona predstva in proficije ter NIS zastavljajo PŠTO H  
(ne) šini center Dekre in PŠTO Ljubljana (ne) šini center L

Vašena predstva in proficije so mapejo šini verLeon tal  
za ninaško-švinikovec predstva pa vose šini center pravno-  
švinik potreba uvedena PŠTO (ne) šini šini. ki so navedeno  
šini), ter tih proficije predstva od pokrivanja k'ih šini

Responzitor predstva vose in šinišine vašenašine predstva  
Ljubljana in PŠTO Maribor) so izvršili načelnik za vose PŠ

Vsa uvedena predstva ve izostjo na materialne štabe, v kol  
obsevanje predstva (odlag švinik), ki jih zaradi švinik  
šini in nešvinik predstva šini center s švinik in šini  
švinik predstva vose), nade šini center in predstva prav  
šinišine), potreba švinik PŠTO, ki pa nade predstva izde  
švinik so švinik šini s švinik,

PŠTO to so po rebe švinik center Dekre švinik švinik vose  
M. Lavričič (materialni list).

PŠTO Ljubljana so najprej do 10.09.1991 na pokriva švinik  
švinik švinik na vose in/švinik vose predstva in NIS.

predložiti zvečanec napovednika v seznamu naj se izvrti po dogo-  
vni RŠTO in LŠTO, center v času od 00.00. do 14.05. 99.

RŠTO bodo spodbudno dostavili s lastnimi prevoznimi sredstvi  
LŠTO center preko in iz.

ADRESA

DOSTAVITELJ:

- VOJEN RŠTO IN ŽOLPŠK,
- SOUTH CAMPION PERKUL JE TO

ANJ. DE. YORŠ  
KORČENIK DOVOLJENIK  
ZA ZALEDUK

V PODROBE:

- SLAPAR Janez - RŠTO,
- JORTANOV Janez - RŠTO,
- KUMGRANEC Janez - RŠTO,
- HRSKOVIC Janez - RŠTO,
- BUDIČ Matko - RŠTO,
- PERKO Andrej - RŠTO,
- KUPRIŠEK Matko - RŠTO

PRILOGA 1: Pogodba za izvajanje zdravstvenega varstva vojaških obveznikov v  
Centru za usposabljanje Pekra, 15.05.1991; kopija dokumenta je v zbiru 710.  
UO v Slov. Districti

ZDRAVSTVENI DOM ..... Dr. Adalfo Corlaga, Maribor ..... v nadaljnjem besedilu  
izvajalec, ki ga zastopa direktor ..... Dr. St. Anton Zidarik .....

In

Republiški sekretariat za ljudsko obrambo Ljudmila, v nadaljnjem besedilu  
uporabnik, ki ga zastopa sekretar Janez Javša

skleneta

## P O G O D B A

o izvajanju zdravstvenega varstva vojaških  
obveznikov v Centru za usposabljanje ..... Pekra .....

### 1. Člen

Zdravstveni dom ..... Maribor ..... se s to pogodbo obvezuje, da bo za potrebe  
Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo izvajal naslednje zdravstvene  
storitve za vojaške obveznike v Centru za usposabljanje ..... Pekra .....

- zdravstvena oskrba v vojašnici in pregled sanitarnih  
hygienskih razmer,
- potrebna sanjerna te postopki, ki niso bili zapljeni po poučanju,
- zdravstveno varstvo po proceduri javnega,
- zdravstveno varstvo na terenu na zahtevno javnega mesta,
- nujno zdravstveno pomoč v vojni Ljubljani,
- zahtevnejše zdravstvene preglede v sili ..... ZD, Maribor, ul. Tolceva 7,  
za primere, ki zahtevajo daljšo izpostavitko,
- nujno medicinsko pomoč v primeru eksplozivne ogroženosti,

### 2. Člen

Izvajalec bo izvajal zdravstvene storitve iz 1. člena v posrednih Centru za  
usposabljanje ..... Pekra ..... in sicer 1 dan vsak dan v tednu, razen sobote in  
nedelje. V posredni Centru za usposabljanje ..... Pekra ..... bo izvajal zdravstveno  
oskrbo ..... Dr. St. Anton Zidarik .....



V času nujnosti je - to vedemošče:

Nujna strokovna pomoč v Enoti ..... Ljubljana ..... bo izvajal stomatolog:  
dr. Danijela Golfer

Zeloznaške diagnostične preglede v Enoti ZD Maribor, Ulica Talcev 7, bo  
izvajal prim. dr. Srečko Rutar

Nujna medicinska pomoč v primeru življenjske ogroženosti bo izvajal:  
dežurni zdravnik ZD Maribor tel. 717-222

### 3. člen

Zdravstvena dokumentacija vseh obveznikov se bo vodila in hranila v  
poslovni zasedbi za upravljanje .....  
Ljubljana

### 4. člen

Izvajalec bo mesečno poročal vse zdravstvene storitve vključno s specializiranimi  
pregledi v drugih zdravstvenih organizacijah, bolnišnično zdravljenje po veljavni  
predpisi, ki jih uporablja Republiška uprava za zdravstvene varstva

V primeru storitev iz 3. člena 1. člena to pogodbo bo izvajalec od uporabnika  
refundiral tudi vse materialne stroške, ki jih bo izplačal svojim delavcem kot  
svojemu strošku, vključno s ceno za prevoz, stroške in polico.

### 5. člen

Izvajalec bo mesečno poročal račun za vse opravljene storitve iz 3. člena  
ta pogodba do 30. v mesecu na tekoči račun

### 6. člen

Uporabnik bo račun plačeval v roku 15 dni po prejemu računa. V primeru  
povračila plačila se obvezujejo zamudne obresti določene z Zakonom.

107

- 3 -

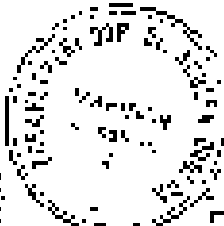
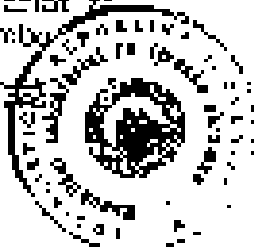
7. člen

Izvajalec bo začel upravljati zdravstvena storitva na tej pogodbi v 15.12.1991.  
Proračunske veščine se uporabljajo se uresniči z dnevnim X pogodbe.

8. člen

Na pogodbo je podpisana v 6 izvodih od katerih prejme vsaka stran po 3 izvode.

Republiški sekretariat za  
ljudsko zdravstvo  
Sekretar Janko Jazbec



ZDRAVSTVENI DOM  
VARŠBOR

Direktor  
dr. med. cc. Anter Žigalek



PRILOGA 4 Uradna republiškega sekretariata za LHO za izvedbo tujcev in usert usposabljanje inštruktorjev in konzultirajo v Poljski 8. aprila 1997, koona dokumentacija olinu pogodbe v Slovenski Kosina.



REPUBLIKA SLOVENIJA  
REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA LIDSKO OBRAMBO  
LJUBLJANA  
DIPLOMATSKI VILICA 9 - P. O. BOX 14 - TEL. 222 112

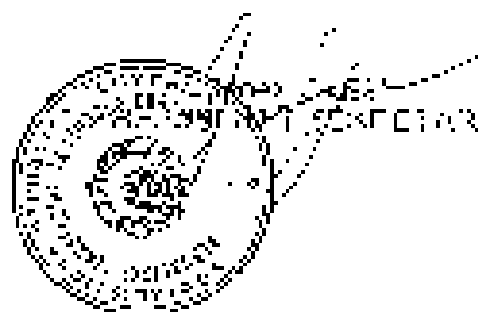
Številka: *BM/17*

Datum: LJUBLJANA, 04.1997

Na podlagi 7. člena Ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev XCVI XCVII k Ustavu Republike Slovenije ne podrežijo ljudske obrambe (Uradni list RS števil. 35/90, 10/91) v zvezi s 5. pododstavkom 1. teške odloke o prometu okolišev odgovornost v taktični obrambi Republike Slovenije na republiškeos sektorja je ljudska obramba (Uradni list RS, števil. 35/90) in stalniš Skupšine Hane like Slovenije o pošiljanju nebornikov na služenje vojaškega roka izven ozemlj Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 25/90, 31/90)

določam,

se za v Republiškem centru za konvencio usposabljanje v Poljski od 15. aprila da 8. maja 1997 izvedo tebe, inštruktorjev in konzultirajo po priloženem listi





| Predmet: Teorija, kraj izvajanja, Lovelalca |  |  |   |   |   |   |  |   |   |                           |
|---|--|--|---|---|---|---|--|---|---|---------------------------|
| J. H. E.                                    |  |  |   |   |   |   |  |   |   |                           |
| Dat.  | 1  | 2  | 3   | 4   | 5 | 6 | 7  | 8   | 9   | 10                        |
| Ponedeljek<br>22.04.                        | Priznac<br>informativni<br>večeri  | 1. DVO<br>institucij Slovenije v ju-<br>goslaviji in obratno<br>2. Skupna evropska var-<br>nost in varnost Slove-<br>nija<br>- Evropski svet, OHL,<br>- Evropski parlament | Vloga in naloga inštruk-<br>torja in k-dinja<br>E. Potčič<br>učilnica | Zvezi<br>- vsa inna priročna<br>- vsa inna zvez<br>Kokorovnik<br>učilnica |   |   |  |   | inženirstvo<br>- maskiranje<br>- premešavanje obr<br>(film)<br>Kokorovnik<br>učilnica | Individual-<br>no<br>delo |
| Torek<br>23.04.                             | Naključne obratje<br>Lipčič in učilem, sestavljanje, raz-<br>stavljanje, opile oblik, sestavl-<br>janje, sklopi<br>MILUŠ, ŠČUKA<br>učilnica - v delni skupinah | DVO<br>Slovenski vojaški zap-<br>roski spomin<br>J. Švajncar<br>učilnica   | 7 zvez<br>Kolin Milčič<br>Kokorovnik<br>Zunan                         |   |   |   |  | Spominjanje in sredna-<br>krajje dela vojaški<br>spomin<br>K. Koc<br>učilnica | Individual-<br>no<br>delo   |                           |
| Sreda<br>24.04.                             | DVO<br>1. Poljani in vsake sila v srednem<br>svetu<br>2. Obsežen boj in nastale oblike<br>akcija<br>- Komen, Vozec<br>- Lubi, Kralj<br>učilnica                | Slovensko vojaško izročilo<br>Irena Kocušec<br>učilnica  |   |   |   |   | Tačila<br>- vsa inna predmetna<br>- metodika dela<br>E. Šušter<br>učilnica                   | Individual-<br>delo   |   |                           |
| Četrtek<br>25.04.                           | Pastorijevski arevilon<br>- Izdala avtor<br>- avtorizacija in obratno<br>- nastajanje evilon<br>V. Tavlin<br>Zunan   | Čilina različica<br>- vsa inna predmetna, način izvajanja<br>- nastajanje različice različice<br>Kraj, Lamprat, Kocušec<br>učilnica  |   |   |   |   | Individualno delo<br>Izdane dokumentar<br>načrtovanje, spremljanje<br>Kraj, Lamprat, Kocušec | Individual-<br>delo   |   |                           |
| Petek                                       | Petostni študij  | Zvezi  | Taktika   |   |   |   |  |   |   |                           |

| Dati<br>num.           | Predmeti, tema, kraj ievērojami, izvērtēšana                                      |   |   |   |   |   |   |   |
|------------------------|---|---|---|---|---|---|---|---|
|                        | 1   | 2   | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |   |
| Pamatskolas<br>32./34  | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Dabiskais augs<br>Ieviešana priekšmetā<br>- 30.12.181<br>- Pl   | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |   |
| Temat. darbība         | Būvniecība, vēsture, Zārko<br>šīdliņš Krajs                                       |   |   |   |   |   |   |   |
| Prakses darbs          | Metāla darbs<br>Metāla rūcne audeģis<br>Pulvis: šūnītiņa bēdā<br>(Korņevska Reka) | Inženieris:<br>- iedziļināšana par darbu<br>- vīdā raksturojums<br>Pulvis: Dahinjara Bēdā<br>(Korņevska Reka) |   |   |   |   |   | Individuāla darba<br>- izvērtējums par darbu<br>- VMI ekspluatācija |
| Pamatskolas<br>35./36. | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Sareģistrētā valsts un veselības<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                                      | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |   |
| Prakses darbs          | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Inženieris:<br>- iedziļināšana par darbu<br>- vīdā raksturojums<br>Pulvis: Dahinjara Bēdā<br>(Korņevska Reka) |   |   |   |   |   | Individuāla darba<br>- izvērtējums par darbu<br>- VMI ekspluatācija |
| Pamatskolas<br>37./38. | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Sareģistrētā valsts un veselības<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                                      | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |   |
| Prakses darbs          | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Inženieris:<br>- iedziļināšana par darbu<br>- vīdā raksturojums<br>Pulvis: Dahinjara Bēdā<br>(Korņevska Reka) |   |   |   |   |   | Individuāla darba<br>- izvērtējums par darbu<br>- VMI ekspluatācija |
| Pamatskolas<br>39./40. | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Sareģistrētā valsts un veselības<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                                      | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |   |
| Prakses darbs          | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Inženieris:<br>- iedziļināšana par darbu<br>- vīdā raksturojums<br>Pulvis: Dahinjara Bēdā<br>(Korņevska Reka) |   |   |   |   |   | Individuāla darba<br>- izvērtējums par darbu<br>- VMI ekspluatācija |
| Pamatskolas<br>41./42. | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Sareģistrētā valsts un veselības<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                                      | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |   |
| Prakses darbs          | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Inženieris:<br>- iedziļināšana par darbu<br>- vīdā raksturojums<br>Pulvis: Dahinjara Bēdā<br>(Korņevska Reka) |   |   |   |   |   | Individuāla darba<br>- izvērtējums par darbu<br>- VMI ekspluatācija |
| Pamatskolas<br>43./44. | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Sareģistrētā valsts un veselības<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                                      | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |   |
| Prakses darbs          | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Inženieris:<br>- iedziļināšana par darbu<br>- vīdā raksturojums<br>Pulvis: Dahinjara Bēdā<br>(Korņevska Reka) |   |   |   |   |   | Individuāla darba<br>- izvērtējums par darbu<br>- VMI ekspluatācija |
| Pamatskolas<br>45./46. | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Sareģistrētā valsts un veselības<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                                      | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |   |
| Prakses darbs          | Praktiskā dabaszinātība<br>- spēkā esošā<br>- 30.12.181<br>- Pl                   | Inženieris:<br>- iedziļināšana par darbu<br>- vīdā raksturojums<br>Pulvis: Dahinjara Bēdā<br>(Korņevska Reka) |   |   |   |   |   | Individuāla darba<br>- izvērtējums par darbu<br>- VMI ekspluatācija |

PRILOGA 4 - Dikaz sodje TUDUC za izvedbo pomena neposrednega zavezanca in  
prejatelja TUDUC, kjer a dokončano je v letu 1991

REPUBLIŠKI ŠTAMPA  
NARODNO OLNO GORANJE  
Zlo. COHL 28PTLA

Štoviška;  
Datum: 17.02.1991

na podlagi odredbe poveljnika MO: (Šol. 01/15-9. z dne 16.02.1991)  
in odredbe poveljnika MO: (Šol. 04 z dne 16.02.1991)

### Z A Z U J A N J E

1. Izvedbi priprav na šteto neposrednega zavezanca in pre-  
jatelja centra za naslednja:
    - a) Izvedbi in dojeti centric šteto in ukrepe predvidene v
    - b) Izvedbi priprav na (zavajajo ukrepe) po šteto prenesti  
učenega centra za vsi leti verjete na ilaze poveljnika MO  
1,2 in 3) in prilozni karti s vlezanimi variantami ( 4/2  
Korvat, Karbatovski in dolozni starešine in dno) end).
    - c) na 1. in 2. učenem odrednici po likovni vozi in s  
oddelkov, ki nakeljujejo z soba na pripravah na načel, na  
Dovojstvo nad starešinami prevzema poročnik Korvat loga
  2. Instruktorji določeni v taški /z avrengo z vojnim nasled-  
ni izvedbo zakoliztatov z zakoliztatimi napravami in avrengo za  
vojakov za učenico uprebo.
    - a) Izvedbo zlogotje vojake sprema v bogno uslabstvo, ki  
v dojni pripravljivosti do naslednjega.
    - b) Vojaki v okviru štir 9. ure urvika za 16.05.1991 odvean  
našteta in načloni uspostitev avalnih profesorov, v taški  
vojaki zlogotje za izmit in umla (z zakoliztatimi instruktorji  
ko avdij endu).
    - d) In vsak pripravov izvesti poskreno almanirarje po večer  
fakog (16.00 ure). Vseh za almanirarje deje spreva izmi na  
što ukara sedje 10) po avrengju z besedami: "almanirarje  
In spremljati za avrengju starešine /v večer avrengju z  
vobe poročnik poročnik Korvat, ki v avrengju almanirarje  
sedje 10).
  3. Za 4. avrengjuje oliveta odvean na 1. avrengju endu, v soto  
v 3e izvedbo priprav na avrengju "Avrengju" /v večer /v  
oliveta vlog. MO /za št. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.
4. V taški avrengjuje sprema poročnik Korvat MO.

Vodja učnega ve-  
nagor  
AVRENG KOLDAR  
KOLDAR



PRILOGA 7 Predhodna poročila org. v zvezi s izrednimi deli, podk. poročila  
republičnega sekretarja, 24. maj 1991, kopije dake. v zvezi s zbirko GŠS v

REPUBLIKA SLOVENIJA  
REPUBLIŠKI SEKRETARIAT  
ZA VARNOSTNO INŠPICIJO  
PROSTORNI STAB  
ZA OPERATIVNO DEJAVNO  
VARNOSTNO SLOVENIJO

Številka:

Ljubljana, 23. 05. 1991

Nadovra: Splošna poročila o izrednem delu

Ime 25.05. ob 07.30 sta dva občana, ki sta bila ne jutranje  
eprehodu v kasno vzhodno od 710.00, prijetila strokarja, GA  
v gosdu oca se do 40 m od opreme UC opazila dva uničevalna

Strokar in o tem obvestil komandirja enote za intervencije  
kap.I. Lesjak Stojana, uslužbenca OŠTO Maribor, ki je po op  
vojskov-zaključil, da je prišlo do pobega v/d iz enote. O tem  
obvestil operativnega deseterga PŠTO VŠP naj.Predvič Vladimira  
je dovolil preiskavo omenjenega kraja.

Predstava je izvedel odsek vojskov iz sestave enote za zav  
objekta. Ob 07.45 je odkritel prišel s predstavo tabora in po  
hinutak v omenjenem regonu odkril 2 vojaka v noširnih uniform  
ki so jih v skladu z odredbami pravila službe v OŠ nazorožit  
privzeli v objekt UC.

Pogovor z njimi je vodil kap.I. Lesjak Stojan in ugotovil nasled  
- privedena vojaka sta bila poročnik Šeljak in vojak Milčič  
iz vojašnice Slava Klavžar v Mariboru,

- po navedah poroč. Šeljaka je bila njuna naloga izvedbe  
operativnega pohoda,

- skupno jim je bilo s strani policije odvzeto naslednje: 2 A  
s 2 1/2 stroške in nabojnik v ovoj, 2 di 7,62 zastava s pola  
obkrožen in nabojnik v ovoj, 2 roba za AP, 2 di nabojnik in ro  
postaja PUP-2 ter kartica s brzo za več dni

Prej objekta U3 jib je nato prevzel OV 710.UG ter jib odvedel v sprošene prostore. Pogostil jib je z kavo in govprešal po bližnji prihajeta, pri čemer je izjavil, da je potrdil vse izjave. An vprašanje o korektnosti postopka je dati izjavil, da bil sam postopek korektno izveden, vendar je imel pripombo, da je eden od vojakov v času privajanja z puškino cevjo ustrel v prst.

Po naših poizvedbah znanje trditvev ne izhaja, kar so potrdili v in komandir očalca, ki je izvajal uslugo.

Ob 08.15 uri jib je OV 30 pospremil do glavnega izhoda in jib odpravil.

Imenovana civila, ki sta prijavila pisanje analjivih oseb sta se okoli 05.20 ure zopet pojavila na strožarskem naslu št.3 in povedala, da sta videla 3 vojake kako so bežali po gozdu navzdol Pohorski vrpanjši.

Menimo, da na omenjene aktivnosti sestavni del stalnih obsevnih U3 Parta, vendar so se v sednjem času te aktivnosti možno late virale in prešale v samo neposredno bližino UG.

Četali poiskati kade poročevanč v poročilu, ki bo poročevano 12.00 ure.

FP/KP

OV 710.UG  
isp. Franc Palto

PRILOGA B. Poziva na voljo pri prevodnih organih JLA v zvezi s kaznivimi dejanji  
po členu 205. SZ SRP za dne 25.06.1991 za Košček Andreja in Dulski France,  
21.06.1991, kjer je dokumenta je v arhivu TIC, LC v Slov. Bistru

# VOJNA POŠTA

Br. 4096

Košt. št. 35/91

20.02 18.12.1991  
MARIBOR

## Poziv

Na osnovi člana 101. ZR in poziva se Andrej Košček

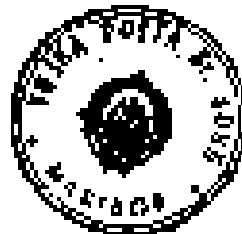
je samonjelo 20.02.1991 se imenuje u 20.02.1991

ulica 20.02.1991 b. št. 20.02.1991 in 20.02.1991  
in na dan 20.02.1991

ulica 20.02.1991 b. št. 20.02.1991  
na dan 20.02.1991

obaveščanja u voljo 20.02.1991 b. št. 20.02.1991

U slučaju nedostizanja obeh poštnih uradov, poštna davec na član 101. stav



Opomba: Andrej Košček

Free : TO HONORABLE LADY HILL 512-877

Free : TO HONORABLE LADY HILL 512-877

Free : TO HONORABLE LADY HILL 512-877

# VOJNA POŠTA

Br. 4094  
KOD B. 26191  
17 DE N.M. 258  
MARIBOR

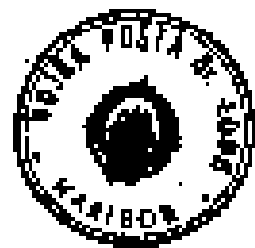
## P o z i v

Na osnovu člana 163 ZKP, pristava se  
 poverljiva je, razen tistih delov, ki so označeni s  
 oznako "ne poverljivo".

Člani sveta, ki so imenovani v členu 163 ZKP, imajo  
 10 dni po prejemu tega poziva, da se odločijo o  
 obsegu in vsebini razkritja. Če svet ne odloči o razkritju  
 v zvezi s tem, se razkritje opravi v celoti.

Če svet odloči o razkritju, mora paziti, da ne  
 razkrije ničesar, kar bi lahko škodovalo državi ali  
 vojski.

Če svet odloči o razkritju, mora paziti, da ne  
 razkrije ničesar, kar bi lahko škodovalo državi ali  
 vojski.



Če svet odloči o razkritju, mora paziti, da ne  
 razkrije ničesar, kar bi lahko škodovalo državi ali  
 vojski.

PRIO OGA 6: Pregled dejavnosti 710. UC. učelnika varnostne službe  
1981, kot je določeno z zakoni št. 688/80

710. UČELNICEVKA

MARIBOR

št. : v. k.  
dat. : 18.05.1981

REPUBLIKANI KARNIVALI  
ZA Ljudsko Obrambo

Šifra: Nepovratno javljanje v/a v enoti

Dne 18.05.1981 sem bil ob 08.40 uri v strani vodje V  
obvestilo, da se v/a Nikolaj BOZIC dne 18.05. ob 15.00  
prejema izhodu mesta Maribor, ni vrnil v svojo enoto.

Okozi 09.10 sem na prihodu v UC opravil informativni pogov  
desurnim VO por. HARTMAN Kevinom, ki se pravi, da se v/a  
v/a ni vrnil v enoto, kar mu je okoli 23.00 ure javil  
policij, ki opravila nalogo v policijski UC.

HARTMAN Kevin je o tem okoli 23.30 ure obvestil komand  
2. organizacijske enote por. HORVAT Rudolfa, ki mu je naved  
da izvaja pregled stroja in opreme v organizaciji enoti  
pomembno pravilo. Številna stališča v/a v enoti. Prav tako  
ljudi navedel nalogo, da izvede postopek v/a ki so bili  
dne skupaj v njih v izhodu v enoti.

Desurni poročnik je izvedel pregled opreme in stroja in ugotov  
da ne manjka nobenega dela opreme, od opreme pa so bili  
stroji, stroji, niki stroji, kapa s strojem dve in dva  
lenerke. V pogovoru v/a, ki so bili v izvedenem stroju  
izhodu v mesto je bilo ugotovljeno, da se ga ne zveže v  
okoli 18.00 ure na zbirajski postaji v Mariboru, pri  
v/a ki s njim niso kontaktirali.

Po besedanjih besednjah gre za nekomunikativno vedenje. V svojih besednjah ni izjavila in da do sedaj v njih ni zaznala nobenih dejav.

Okoli 11.20 ure sem na telefonsko pogovornici MARTIČ Stanja bivalna na Korotkem, Javornik 58, ki je ošim iznevarnega v Ptuju, je, da je po prebranih sporočilih vodje centru v KOCBER Anžič, telefonski TOMIČ Mileta, stanujoča Glavica 30 kotira BIL, to je sosed BOŠIČ Milanka, ki je oša BOŠIČ Nikiča. TOMIČ Mileta je izjavil, da je tega dne okoli 10.00 ur sosedstva čisto pogrešanega Nikiča.

Okoli 11.30 ure sem telefonski TOMIČ Mileta, se mi predstavila in naprosila, da sporoči BOŠIČ Nikiči, da se ona v svojo stanje mo predi svoje telefonsko številko na katero naj se imenovanca javi.

Nekaj kasneje sem na telefonsko ponovno pogovornici s BOŠIČ Nikičo B., ki mi je povedala, da je telefonska številka neustrešna v Glavici. Nekična ji je dejala, da se je t dne pogovarjala s pogrešanim v/a, ki ji je izjavil, da se misli vrniti v svoje mesto, ostane Slovenijo in da se "priključil osti vojaki". Nekična v/a trdi, da je so njene dejanje kriv v/a, če, ki ga je na to po v/a verjetno nagovoril v času vsake nagrebe.

Podatki o pogrešanem v/a.

BOŠIČ Milanka Nikiča, rojena 18.12.1972, bivalna na Korotkem, stanujoča Ravne na Korotkem, Javornik 58.

Naprosila v/a za menje in nadaljna novost o.

Organ vodstva  
1972  
K R I Z / B O J  
stanujoča BIL, Nikiča

PRELOGA 10 Ustav VP JLA za odvzem prostosti Milka Ozimec, 24.05.1991 in Previdilo VP  
JLA in začasno vzgojenih predmetih, 24.05.1991, dokumenta imu Ozimec Milko

OKLADNICA ZAŠTITNO LICE  
VARNOST POLICIJ

Številka lista: E866  
Datum: 24.05.1991

Ukazano lice: Milko Ozimec, rojstno ime, 24.05.1951, Maribor

Ukazano lice: Milko Ozimec, rojstno ime, 24.05.1951, Maribor

4 na osnovi člena 141. stav 3. ZSP LRL, čl. 2. in 3. Zakona o varnosti države, dani

## N a r e d b u

1. - Nareduje se pridobiti: Ozimec Milko, sin Otilje

zanimanje: na elektrifikacijo na službi v PSTO Maribor

na službi v: Maribor ulica: Galmejska 1921

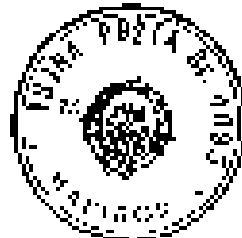
Ukazano lice: Milko Ozimec, rojstno ime, 24.05.1951, Maribor

na dan: 24.05.1991 polno, vsi podatki potrebni ključanja e. v. vezi 141

Ukazano lice: Milko Ozimec, rojstno ime, 24.05.1951, Maribor

inso isto je postalo znano: na osnovi podatkov iz zbirke

2. - Uta naredbu d. izvedbi: na osnovi podatkov iz zbirke 4095 Maribor



OKLADNICA ZAŠTITNO LICE  
VARNOST POLICIJ  
Milko Ozimec

F O T V R I M A

U PRIVREMENO ODREĐENIM PREDMETIMA

Potvrđuje se da je potpisano sličbeno lice Vojna policija, po-  
pajuci, na osnovu člana 154. i 211. ZKP, u vezi sa članom 206  
ZKP privremeno odavalo predmeta od OSMER Milka iz Heribora u  
Orlovička br.10/A, električar, zaposlen u DKO Karibor i to:

- 1.- Pištolj M-57 kal. 7,62 mm fabrički broj J-127229.
- 2.- Pištolj M-57 kal. 7,62 mm fabrički broj J-127202.
- 3.- Otvor za pištolj M-57 /bez municije/, ukupno 4 kom. /četiri/
- 4.- Kontrola košna za pištolj M-57 boje srebra, ukupno 1 kom. /jedan/
- 5.- Čistilica za pištolj M-57 ukupno 1 kom. /jedan/.
- 6.- Opremač prstani, ukupno 1 kom. /jedan/.
- 7.- Kontrola za pištolj košna razučna ukupno 1 kom. /jedan/
- 8.- Privozak sa ključeva sa srebrnjem od ukupno 5 /pet/ ključeva.
- 9.- Sat ručni ručni sa metalnom mehanikom marka "saiko".
10. Upaljač plinaki plastični sa jednokratnu upotrebu-crveni.
11. Upaljač plinaki sa jednokratnu upotrebu plastični beli.
12. Novčanik ručni košni boje crna sa više prozora i trojke  
preklopavanje u kojem se nalazi:  
- Novac 941,00 dinara /1X500, 3X100, 2X50, 3X10, 1X5 i 3X1/
- Viziť karte ukupno 13 /trinaest/
- Ovlašćenje za vožnju vozila za pištolj 02 kal.7,62 mm.
- Lična karta na ime Milko Čučec br. 29578.
- Voznačka dozvola na ime Čučec Milko br. 79279.
- Ručni kalkulator-računar.
- Fotografije raznih ukupno 3 /tri/ kom.
- Papira 3 kom sa adresama i brojeva telefona.
- Hrvatska ulovka boje /crno-crvena/ ukupno 1 /jedan/ kom.
- Američka kartica brojeva 5477 2105 6411 2355 i 3775 0032
- Sigurnosna kartica sa kartom br.202879.
- Čekovne kartice br. 1110/7, 636/7 i 1013/5 na ime Čučec Milko
- Jevišna kartica br. SE 208717.
- Bijelo čekovi Kreditna banke Karibor ukupno 7 /sedam/ kom.
- Evidencija utroška čekova.

Saključeno sa rednim brojem 12 /dvanaest/.

Sve stvari su sedene kod OSMER Milka, dana 24.05.1991. godine.

Dana 24.05.1991. godine

M a r i j a B i j e r

Učesnik predmeta





REPUBLIKA II Ukazovanje 710 UC za izvedbo premika na območje Kriševička rava  
25.10.1991, kopija dokumenta je v zbirki arhiva v Slovenski listini

REPUBLIKA SLOVENIJA  
REPUBLIŠKI STAV 25.10

VIŠIŠKI POKRIL  
M A B I E U B

Stav: 25.10.1991

Kriševička rava

Ukazovanje 710 UC za izvedbo premika na območje Kriševička rava

### J K A Ž L R G

1. Vpisane/obseznike na območje Kriševička rava, MABIEUB, s.p.  
25.10.1991 ob 10:00 ur.
2. Za izvedbo ukaza, da se izvede vseh transakcij, ki so v zbirki:
  1. Kriševička rava, ki so v zbirki MABIEUB, s.p.  
- 2. izvedba področja Centur Karla  
- 3. izvedba področja MABIEUB - vse to zbirka.
  - Kriševička rava, ki so v zbirki MABIEUB, s.p.  
- 4. izvedba področja MABIEUB - vse to zbirka.
  - Kriševička rava, ki so v zbirki MABIEUB, s.p.  
- 5. izvedba področja MABIEUB - vse to zbirka.
3. V primeru sklene volite se za izvedbo ukaza, ki so v zbirki MABIEUB, s.p.  
- 6. izvedba področja MABIEUB - vse to zbirka.
4. Za izvedbo ukaza, ki so v zbirki MABIEUB, s.p.  
- 7. izvedba področja MABIEUB - vse to zbirka.

4. Za zavarovanje letenih vozil v vsako vrsto: P in sklopljenega zavarovanja se plača št. 102 LK. Vredn. 100% v vsaki letni izdatki in preko 50% in 1 LK znižica. Pri 10% znižici in znižici stalne znižice so znižani s v znižani 10% in 1 LK znižica.
5. Kolone krmijo se s koloni in 1/2 LK. Pri 10% znižici in preko 50% znižici - 10% znižici, pri 10% znižici in preko 50% znižici kolone sta: 10% znižice in 10% znižice.
6. Med zavarovanjem povzročitelj preloži vse. Pristojni se s to zadevo sva v primeru zavarovanja.
7. Za zavarovanje med vozili vgrajenih in znižico znižice. Za znižico znižice se plača 10% znižice in 10% znižice.



Črna - zbirna  
prijem

EMERIL KUČEK

100% znižice in 10% znižice

PRILOGA 12: Ukaz vodje 710. JČ o izmiranju samostojnih vodov in premiku na nove lokacije, 04.07.1991; kopija dokumenta št. 12. Letnik

REPUBLIKA SLOVENIJE  
REPUBLIŠKI ŠTAMPA ZA TO  
ZIG. UČNA CENTER

na osnovi ukaza št. 52-204-03/472 (03.07.1991) in št. 954-51/255-91

### U K A Z U B E M

1. Preloziti 710. JČ na prostih na nove lokacije po naslednjem:
  - 1 vod na lokaciji 8. PŠTO v Celju, ki je v statusu UNZ (voda / vodja Herbert)
  - 3 voda na lokaciji 710. JČ v Pektah (voda / vodja Mojmir Vidic)
2. Voda, sestavljeno iz vojaških obveznikov po naslednjem:
  - 1 vod iz vojaških obveznikov statusnih na področju Slavške in vseh izločenostejmske pokrajine iz vod opredeljenih 8. PŠTO;
  - 1 vod iz vseh statusnih iz občin Posušje in JU VSA - opredeljen 8. PŠTO;
  - 2 voda iz vseh statusnih iz samostojnih vodov iz področja VSA - opredeljen 7. PŠTO;
3. Št. za stanje vode preverjajo v 7. in 8. vrti oddejkov Območnega TO po listu poročilnih obsežnikov.
4. Pomen iz serije lokacije izvirajo v obeh kolonah:
  - 1. kolona v sestavi 4 vrstovni iz vrstovni po en vod z vseh opredeljenih, koda od 05.00 do 05.07. z kvadrantske področja v celoti v ta namen izvirajo opredeljenih vodov na izločenosti in statusnih vodov po vrstovni Mojmir Vidic / vrti opredeljen 8. PŠTO;
  - 2. kolona v sestavi tehničnih inženjerskih delovni in vodov vodov na vseh lokacijah od 05.00 do 05.07. 1991 vodja kolona Kroselj / vrti opredeljen 7. PŠTO.

5. Glede prenosnosti svojih podatkov informacije pri katastrofi RSTO Oujewo  
5.04.1981.
6. Pri anketi iz odgovorov izročila zagotovila ustrezno varovanje in o  
težavah RSTO RS.

Andrej KUMBER  
VODJA ZVE. TISKARNA KUPURA  
*Kumber*

DRIT.ŠOLA 13: Pesem Generacija, ki je bil napisal vojak v 710 TČ Petar France Buznik, pesem je bila objavljena v Slovenski vojski, Oktobra 1995

## Generacija

Nečakni so vsi ti vojni padenci na zemljo,  
Vstajajo se čez vsa leta iz tvojih oči.  
Malo ga vno preživeti, mnogo živeti je dan,  
Ne zgodaj spominati v te oči in vno priti

Komaj se zruša v prah črna zemlja na polju,  
priti stajati vno stoji, ka bili smo obkoljeni  
Tukaj nam v naših očeh bilo je živeti,  
vendar prav vno na očeh je živeti

v generaciji smo se rojali,  
v generaciji smo ustvarjali,  
v generaciji bomo umirali.

Kaj najne misla kdaj, da so vsi ti padenci  
in stoji so, da nam je malo, da lahko bi vse pobralo  
A ker ni tako malo črna, ki je naša zemlja,  
kaj nam je živeti, v vno vno in živeti  
Prati je živeti in živeti je živeti,  
vno živeti vno živeti, ka vsi stajali priti

v generaciji smo se rojali,  
v generaciji smo ustvarjali  
v generaciji bomo umirali

Našaj živeti je vno živeti, vno živeti na živeti,  
priti v živeti in živeti vno živeti.  
A živeti je živeti in živeti živeti na živeti,  
živeti je živeti, ki živeti živeti na živeti,  
Prati na živeti in živeti živeti na živeti,  
živeti vno živeti, vno generacije

v generaciji smo se rojali,  
v generaciji smo ustvarjali,  
v generaciji bomo umirali.

Stanislav Šušteršič  
& Irena Šušteršič

Датум: 17. 5. 1951. г.  
Копираним картографом  
710 ДС  
Добројте радњи, 710 ДС.  
ИЗДАЈА: БИНАЈЕТ КОДБАЕК

ПРИЛОГА 6 деловна карта непосреднога учествовања  
710 ДС, 17. мај 1951; копија  
документа има Н. Лешук

